

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Kiadóhivatal 706.

A korszakos reform.

Írta: Dr. Kmetty Károly.

Nevezetes dátum leend a holnapi nap magyar hazánk viszontagságos történetében, mert adott szavához hiven e napon nyújtja be az országgyűlés képviselőházához gróf Andrássy belügyminiszter a király által előzetesen jóváhagyott törvényjavaslatot az általános választójogról.

A királyi jóváhagyás, melyről e javaslatlalt kapcsolatosan oly sok szó és sok vélemény hangzott el, itt sem más, itt sem több, sem kevesebb jelentőségű, mint bármely kormányjavaslatnál, t. i. csak a király törvénykezdeményezési jogának kifejezésre jutása, megengedése annak, hogy e javaslat, mint a „királyi“ kormány javaslata terjesztessék a nemzeti képviselőt elé.

Korszakos alkotásnak javaslata a gróf Andrássy műve; korszakot zár be és nyit meg a magyar alkotmányos élet folyamatában. 1848 óta alig foglalkozott ily horderejű, ily messze kiható törvényalkotással az országgyűlés.

1848-ban a rendiség ősi, de megkorhadott szűk talapzatáról, a jogegyenlőségi alapra helyezkedett a magyar törvényhozás, de akkor még bölcs mérsékléttel és nemzeti érzülettel tartózkodott a szavazati jog általánosításától, jobb hiányában felállította korlátul, korrekтивumul a vagyoni cenzust.

Eppen félszázadon keresztül éltünk és viszonylag kielégítő alkotmányos életet éltünk a cenzusos választójog alapján szervezett népképviselői rendszer mellett. Ugy hogy ez a félszázad a 48-as törvényhozók bölcsességét jómódon igazolta.

Am a lepergett félszázad alatt szellemi és anyagi téren valósult haladás, párhuzamban a világ más országainak viszonyai által gyakorolt behatásokkal, azon belátáshoz és hithez vezette az ország vezéreit, hogy a 48-as idők szellemében és e szellem kívánalma szerint járunk el, ha most már a népet az általános szavazati jog elvei szerint részéssítjük a hatalomnak, az állami szuverénitásnak gyakorlásában.

A mai országgyűlés 48-as többségének jut a nagy feladat, hogy elhatározásának súlyával eldöntse a reform sorsát.

Reméljük, hogy e pártot és a magyar törvényhozást hagyományos alkotmányos érzelme vezérelendő a törvényjavaslat tárgyalásánál, módosításánál és elfogadásánál és amint egyrészt

ről szívesen fogja kiterjeszteni a szabadságot széles néprétegekre és ezzel szorosabban csatolja őket a nemzethez és államhoz, másrésztől biztos élelslátással felismeri a belügyminiszter igazi nemes intenczióit a javaslat oly részleteinél és módoszatainál is, melyek a köznapradikalizmust és a külföldi minták után vágyó liberálizmust ki nem elégitik.

A javaslat, midőn új százezereket tesz aktív állampolgárokka és a „nihil de nobis sine nobis“ elve szerint eljárva, a társadalom új erőit a magyar nemzeti élet szolgálatára és betöltésére hívja, bizonyára aggódó gondossággal számol a speciális magyar viszonyokkal is és közjogi téren a merő utánzástól, a nyers receptziótól óvakodik.

Nem szenved kétséget, hogy Andrássy nagy műve nem általánosán talál tettségre és hogy erős szellemi csatározásokra fog alkalmat adni a parlamentben úgy, mint a közvélemény egyéb organumaiban, de azt igazságosan sehol sem fogják eltagadhatni, hogy e kormányférfi elméje és erélye egész apparátusával törekedett a legjobbat, a relative legjobbat alkotni.

Igen megnyugtató a javaslat kedvező sorsára nézve az, hogy Andrássy maga teljes szerénységgel és konziliáns modorral tekinti javaslatát és nem zárkózik el bántó merevséggel még a lényegesebb módosítások elől sem.

A Ház bölcsességének szabad érvényesülést enged pl., ha jól értelmezzük eddigi kijelentéseit, a mai választók jogosultságának fentartásában, a mi a szerzett jogok elve szerint helyes is leend. Némi kompromisszumra véljük hajlandónak a minisztert a közvetett szavazók dolgában is, habár bizonyos, hogy enélkül, illetőleg az analfabeták szavazati joga nélkül, a választójog általánossága csorbulást szenved.

Igen örvendünk a miniszter határozott és alkura nem hajló magatartásának a szavazás nyilvánosságára nézve. Külön cikkben méltattuk e hasábokon a múlt héten azt, hogy nagy erkölcsi, politikai és nemzeti érték a szavazás nyilvánossága, melyet a városi kerületekben is feltétlenül fenn kell tartani.

Azon kérdésben, melynél előreláthatólag a leghevesebb lesz a parlamenti harc, szintén kívánatosnak látszik a konziliáns eljárás és esetlegesen némi módosítás elfogadása a miniszter részéről, értjük a pluralitást.

Ei kell ismerni, hogy Andrássy e kérdésben tud gyakorlati példákra és tud magas tudományos tekintélyekre is hivatkozni álláspontja támogatásául. Nem

tagadható továbbá az sem, hogy elvileg, avagy éppen ideálisan a szavazati jognak nem egyenlősége, hanem a politikai képességhez arányosított sulya a legtökéletesebb. Mégis lélektanilag és a tömegeknek a jogegyenlőségről táplált fogalmi szerint, a többes szavazati vagy töredék-szavazati rendszer ellenszenvesnek látszik.

Andrássy a „pluralitást“ a magyar nemzeti érdek nevében javasolja. „Hic Rhodus“. A hazafias parlament itt a tárgyilagosságot legnagyobb fokát kell, hogy elérni igyekezzen és ha a nemzeti érdek a pluralitást követeli, a hazafias bölcsesség parancsa előtt meg kell hajolni.

Nagy és feszült várakozással lessük a törvényjavaslat indokolását a pluralitásra nézve. Ez indokolás lelkiismeretes mérlegelése, adatainak beható vizsgálata nélkül annak alapos tanulmányozáson nem alapuló ellenzése könnyelmű játék az ezeréves Magyarország jövőjével.

Vétkes könnyelműség a statisztikai adatok felületes összeállítása a pluralitás ellen.

A statisztikai tabellák rendkívül csalékonyak és tendenciózusan összeállítva, az igazságnak épp ellenkezőjét tükröztetik vissza. Hogy egyebet ne említsünk, ez áll pl. arra a szenzációs eredményvadászatra is, mely egyik felekezet horribilis növekedésével ijesztget a pluralitás folytán, holott elmulasztja a többi felekezetbelieknek arányos növekedését alaposan megvizsgálni. Alapos összevetés a mesék országába küldi azt a vélekedést, hogy bármelyik felekezet aránytalan előnyt nyerne a többiek rovására a pluralitás segítségével.

Bármily programot valljon valaki magáénak, bármily lelkes híve legyen is a szabadságok kiterjesztésének, az emberi jogok számtani és mértani egyenlőségének, tudnunk kell, hogy ez a föld csak addig a szabadság országa, míg a magyaroké. Ezen a földön veszendőbe megy, mert más fajok által fenn nem tartható, a politikai szabadság is, a magyarok uralmának letörésével.

Ezért az elvont és abszolút szabadság nevében emelt követeléseket is vissza kell utasítanunk, ha azok a szabadságot leghivebben őrző magyar nemzet jövő életét ásnák alá.

Midőn tehát összecsapnak az ellenvélemények Andrássy korszakos javaslata felett, egy hazafias képviselő se feledje a nagy költő azon intelmét, hogy

„A magyar haza minden előtt.“

A választói jog reformja.

Budapest, november 9.

Szerdán terjeszti a képviselőház elé gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a választói jog reformjának nagyjelentőségű javaslatát. A képviselőház eme első ülését megelőzőleg gróf Andrássy Gyula belügyminiszter holnap délután öt órakor a függetlenségi pártkörben fogja ismertetni tervezetét úgy, amint azt a néppártban és az alkotmánypártban már megtette. Ez a kérdés ma este is élénk megbeszélés tárgya volt a pártkörben, ahol hosszú idő óta ismét megjelent gróf Batthyány Tivadar, a képviselőház bankbizottságának elnöke.

A néppárt ma este gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter elnöke alatt bizalmas értekezletet tartott, amelynek az lett volna a célja, hogy a párt véglegesen állást foglaljon a választói jog tervezetével szemben. A hosszú vitaközlés, amelynek folyamán a katolikus autonómia kérdése is sokat foglalkoztatta a párt tagjait, ma sem tudta dűlőre vinni az ügyet és a határozathozatalt ismét elhalasztották.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as balpárt hétfőn este József-köruti helyiségében Csépany Géza elnöke alatt értekezletet tartott. A jegyzőkönyvet dr. Nagy György vezette. A párt egyhangulag a következő határozatot hozta:

A függetlenségi és 48-as balpárt állást foglal gróf Andrássy Gyula tervezett választójogi reformjával szemben alaki szempontból azért, mert a választási törvény a kerületek beosztására, a választási eljárásra és a választások érvényessége feletti bíráskodásra vonatkozó törvényjavaslatokkal oly organikus egészet képez, mely csak együtt tárgyalható, de ettől eltekintve érdemben is ellenzi és elítéli a tervezett választói reformot, mert a pluralitást a jogegyenlőség elleni merényletnek tartja, mely ellentétben áll a függetlenségi törekvések alapelveivel és melynek rejtett célja éppen a függetlenségi eszme erejének megtörésére irányul és éppen ezért a függetlenségi eszme egyedüli parlamenti letéteményese, a balpárt, a parlamentben, a parlamenten kívül is a legélesebb harcot indítja Andrássy javaslatára ellen.

A képviselőház ülészakának megnyitása alkalmából a szerb radikális párthoz tartozó országgyűlési képviselők meghívták Budapestre néhány barátjukat és elvtársukat, hogy tanácskozzanak a választói re-

formról. Ezen alkalommal szó volt néhány fontosabb egyház-autonómia kérdéstről is.

A tegnapi vasárnapot a szociálistákon kívül a demokraták is felhasználták arra, hogy gyűléseken tiltakozzanak a pluralitás ellen. A gyűlések elég csendben folytak le, csak a szociálisták okoztak egy kis rendzavarást, amelyet a rendőrség csakhamar megszüntetett.

A demokrata-párt tegnap délután három órakor tiltakozó gyűlést rendezett a Terézvárosi Kaszinó nagytermében. Mintegy 2000 polgár jelent meg. Az elnöki emelvényen Vázsonyi Vilmos körül Pető Sándor, Benedek János és Bródy Ernő képviselők és mások folaltak helyet. A rendőrhatalóságot Mátyás Hugó rendőrtanácsos képviselte. A gyűlést Pető Sándor rövid beszéddel nyitotta meg. Azután Benedek János képviselő emelkedett szólaşra és mint régi 48-as tiltakozót a jogegyenlőség ellen készülő merénylet miatt. Törvényeink teljes jogegyenlőséget követelnek. Petőfi is azt mondja: Haza csak ott van, ahol jog is van. A nemzeti szellem csak akkor fog élni a nép lelkében, ha az nem lesz mostoha és kitagadott. Az osztálykülönbséget akarják még élesebbé tenni. (Le velük!) A pluralitás olyan brutális merénylet az alkotmány ellen, hogy annak jellemzésére szavakat alig lehet találni. Ennek a gyűlésnek célja és feladata, tiltakozni ezen törvény ellen, amely készülében van. Ajánlom a mai polgári gyűlés alkalmából a következő határozati javaslatot:

„A budapesti polgárok 1908. november 8-án tartott gyűlése kimondja: a pluralitás választói jog támadás a jogegyenlőség ellen és számtalan mesterkedéssel nemcsak az eddig jogtalanok szavazatát teszi hatálytalanná, hanem az eddig egyenlő jogu szavazatokkal szemben is jogfosztás jellegével bír. A polgári gyűlés áttervezve a dolgozó nép szolidaritását, tiltakozik minden olyan intézkedés ellen, amely kiváltságot és előjogot teremt a választói jogban és a magyar alkotmány legerősebb alapkövét az általános, egyenlő választói jogban, valamint a titkos szavazásban látja.”

Az éljenzés lecsillapodása után Jászai Oszkár lépett a szónoki emelvényre, majd Vázsonyi Vilmos beszélt:

— Az a küzdő tábor, amelynek én is egyik tagja voltam — mondta — a jelszóval indult csatába, melyet mi most is hangoztatunk és ebbe a táborba az a hit vonzott engem, hogy a győzelem a magyar nemzet győzelme lesz. Csalódtunk tisztelt polgártársaim. A változás annyi, hogy a terített asztalok mellől elkergették a lakmározókat, azért, hogy helyükre ülhessenek. Demokraták voltak a mi nagy nemzeti vezéreink, amíg a hatalom kitagadottjai voltak, demokratákká lettek a régi, elkergetett exczellenciás urak valamennyien, mihelyt a hatalomból kiszorultak, mert nálunk a demokrácia csak a hajléktalanok menedékhelye. Ahová csak az tér be,

akinek utolsó politikai tiz fillérje van. Hát én tisztelt polgártársaim, voltam azon a menedékhelyen, aludtam már együtt exczellenciás urakkal, de csak akkor, ha nagy bajban voltak. A népek ennek az országnak a parlamentjében kell megtalálnia a maga követeléseinek szószólóját. Osztárak politikát követünk akkor, ha a magyar embernek kevesebb a szabadsága, mint az osztráknak. Ez a nemzet ne kullogjon Ausztria után. Azt szokták mondani, hogy 1848-ban a nemesség lemondott előjogairól. Nem kutatom, mennyi volt ebben a lemondásban a kényszerítés, de bármennyi is volt, azt a kérdést intézem: kisebb legyen mi bennünk a lemondásnak, az önzetlenségnek érzete, mint volt az 1848-iki népben, a nemességben? Azt mondom: az a polgár, az az ujkori munkás, iparos, kereskedő, lateiner, aki több jogot mer kérni magának, mint a kerges tenyerű dolgozó legutolsó munkás, hitványul tapossa ősei emléket. (Viharos taps és éljenzés.) Az a határozati javaslat, amelyet tisztelt barátom, Benedek János, az előkészítő-bizottság nevében beterveztett, ezt a lelket hordozza magában. (Zajos fölkiáltások: Elfogadjuk!) Ha elfogadják, akkor azzal az óhajjal rekesztem be a gyűlést, vajha az ország követné példánkat és felébredne önzete és lelkesedése. Éljen az egyenlő, általános, titkos választói jog!

Ezzel a gyűlés véget ért.

A szociáldemokrata párt ugyanakkor, amikor a Terézvárosi Kaszinóban a polgárság tiltakozó gyűlése állt, a Városligetben, az Aréna mellett levő téren rendezett népgyűlést. Mintegy három ezer ember vett részt a gyűlésen. Szónoka Bokányi Dezső volt, aki beszéde végén a hétfő este bejelentett tüntető körmenet betiltásáról nyilatkozott s felszólította a munkásokat, hogy cselekedjenek lelkiismeretük szerint.

A gyűlés népe ezután szétszórt. Egyik része, mintegy kétszáz főből álló tömeg, az Aréna-uton és a Dembinszky-utcán át a Wesselényi-utczába, majd azon végig a Nagykörutra vonult s utközben zajosan tüntetett a kormány ellen a választói jog mellett. A Wesselényi-utca és az Erzsébet-körut körut sarkán a VII. kerületi kapitányságról kivonult lovas- és gyalogos rendőrök szétszórták a tömeget.

A kereskedelmi alkalmazottak vasárnap délelőtt tartottak nagy nyilvános tiltakozó-gyűlést a pluralitás választói reform ellen. A gyűlés a Lippert-féle vendéglő nagytermében volt mintegy ezer alkalmazott részvételével. A szónok Deák Miksa volt, aki egy óra hosszat tartó beszédben ismertette a pluralitás veszedelmeit. Végül felhívta a gyűlés közönségét, hogy álljon a munkásság mellé s törekedjék arra minden eszközzel, hogy a pluralitás reformjavaslatból törvény ne lehessen.

Az újjászervező szociáldemokraták több helyen tartottak népgyűlést a pluralitás választói reform ellen. Tápiószecsén Ladányi János, Battonyán dr. Kormányos Benő, Tiszaszentimrén Laskay Mihály, Dombóváron Gál Lajos beszélték. A gyűlések kimondták, hogy a pluralitás választói reform ellen való

Kasszareportok.

Irtá: Váradi Antal.

(Utánnyomás tílos.)

Veszedelmes dolog az a kasszareport. Mikor a kis czédula megjelenik a direktor kezében s az belemosolyog: a nézők szívében meghül a vér. Tovább fog-e mosolyogni? Jaj nekünk, ha elkomorul!...

Legszomorubbak voltak ezek a kasszareportok a Kelemen László idejében, amikor a kezdet kezdetén álló lelkes csapat legegységesebb megélhetéséről volt szó. Hiszen elég, ha annyit mondog, hogy Protassevitz, a lengyel borvígéczből rendező és quasi direktorra promoteált ember heti öt forintot tartozott adni a társaság tagjainak, hogy abból megéljenek. Pedig Bayer forrásmunkája szerint „A Protassevitz republika sokkal kevesebbet törődött a renddel, mint a jövedelemmel.”

Ime, egynéhány jövedelem:

1792. július 19. „Garabantzi“	22 forint 37 kr.
1792. július 26. „Igazházi“	24 „ 29 „
1792. auguszt. 24. „Kiki saját háza előtt seperjen“	18 „ 42 „
1792. szept. 15. „Házasságszerző Prókátor“	8 „ 36 „
1792. szept. 17. „Merész Károly“	1 „ 47 „

Ilyenek a kasszareportok, szegény Kelemen László korában...

Már most ebből élni kellett. Igaz, hogy járta, járta folyton a nemzeti közadakozás, 1791-ben és 92-ben egyesektől, apró adományok révén, összesen 455 forint és 52 krajczár gyűlt

egybe, de hát a havi kiadások összege, minden nyomoruságra gázi mellett, mégis felrugott 564 forintra. Ebben foglaltatik az összes közreműködők havi fizetése, melyből csak egynehányat akarok ideiktatni, mint a Moór Anna leányasszonyét, aki harmincz forintot kapott havonta. Liptay Mária és Termeczky Fanni 26—26 forintot, Török Magdolna huszat, Kelemen Erzsébet tizenötöt kapott.

Sehy Ferencz 28, Várady Mihály, Láng János, Varsányi és Rózsa Márton 24, Bagolyi, Pesti, Pap és Ernyi husz forintot kaptak havonta. Pataki Benedek 15-öt. A Kelemen László fizetése huszonnégy forint. Sehy, ez az országos akasztófa, a magyar színészet tisztességének tönkretöveje, nagyobb fizetést tudott magának kicsinálni, mint Kelemen!

Ebből megélni lehetett ugyan, de hogy?... A kasszareportok kezdtek olyanok lenni, mint a jözsefvárosi grájler számadása, aki grájlersége első esztendejét lezárván, nagy vacsorát adott Szilveszter napján az atyafiságnak, a grájleráj sikerét megünnepelendő. Éppen ezerkilencszáz és nyolcz forint volt a tiszta haszon.

Volt azonban a vendégsereg között egy könyvvitelhez értő ember is, aki revideálni kívánta a számadást. Boldog mosolyal mutatja neki a gazda, de boldogsága elsavanyodott, mikor a könyvelő kisütötte, hogy a számadásokban hiba van, mert tévedésből hozzáadták az — évszámot is. Így lett a tiszta jövedelem 1908 forint!...

Hiszen ha Kelemenéknek 1792 forint tiszta jövedelmet mutatott volna ki a zárlat... Még ha tévedésből hozzá is adták volna az évszám-

mot... mert akkor legalább megélték volna. De így?...

A theátrumi hér Unwerth grófnak havonta 162 forint, a színlapokért negyven forint, a világitás is 36 forintba került, a strázsa kilencz, a kéményseprő „a tűze vigyázásért” három forint 24 krajczárt vitt el havonkint. Így a személyi és dologi kiadások összege minden hónapban kitett 814 forintot és 24 krajczárt.

Lavota János, „a muzsika direktora” havi 15 forintot, a pénztáros (kassza-tisztnek nevezik a report) 12, Nyéky Pál sugó husz forintot kapott. Tiz zenésze volt a társaságnak, mindegyik tiz forint havi fizetéssel. Egy kancellistájuk is volt, Bujáky József, aki az írásos munkákat végezte, az havi tizenkét forintért körmölt, a nyomorult.

Az összes játszószemélyzet száma tehát 16. Nagyon kevés, különösen a női személyzet. Ezek közt is Kelemen Erzsébet csak a László bátyja közbenjárásával segíthette ki őket, megkérvén a már megengesztelt édesapát, hogy engedje meg Erzsinek a játszást. Nagy áldozat volt ez akkor, mert a komédiáné becsülete akkora alább való volt még a komornánál is s így nem csoda, ha a magyar családok elveszettnek ítélték azt az asszonyi személyt, aki a komédiások bandájába keveredett.

Különösen a Sehy-féle skandalum idejében mikor ez a vibrio Liphay Máriaival összeszűrve a levét, a lehető legocsmányabb botrányokat provokálta, nagy öröme a kárörvendő német színészeknek, akik tőkét kovácsoltak a magyarok szegénységéből s egyuttal vigasztalást mert, hogy az ő körükben is otthon volt a botrány, azt mondanom se kell!

narczot folytatják s mert a királyt a nép százezreinek táviratai nem tudták a plurális választójog előzetes szentesítésének megtagadására bírni, a képviselőket fogják presszionálni a pluralitás ellen való állásfoglalásra.

A román nemzetiségi párt vasárnap Nagyon-dán népgyűlést tartott, melyen dr. Mihályi Tivadár orsz. képviselő hosszabb beszédben fejtegette a plurális szavazati jognak, különösen a nemzetiségekre való hátrányos befolyását. A népgyűlés határozati javaslatot fogadott el, mely az általános és meg-hamisíthatatlan szavazati jog érdekében a legerélye-sebb politikai harcztot hirdeti mindazon pártokkal együtt, melyek az általános titkos és egyenlő vá-
lasztójog elvének hívei. E végből egy magyaránny kongresszus összehívását határozták el, amelyen a választójogi pártok valamennyien résztvennének. — Nagyszentmiklóson Goldis és Petrovics képviselők részvételével nagy népgyűlés volt, mely tiltakozott a pluralitás ellen és tüntetett az általános, titkos választójog törvényerőre való emelése mel-
lett. — Az oláhok és a szocialisták tegnap népgyű-
lést tartottak Aradon. A gyűlésen Pop-Csicsó István országgyűlési képviselő beszélt s követelte a titkos választójogot. A gyűlésről üdvözítő táviratot küldtek a királynak. Ma este lampionos körmenetet akartak tartani, de a rendőrség nem engedte meg. A szocialisták mégis felhívták a munkásokat, hogy vegyenek részt a tüntető fölvonuláson.

Budapest, november 9.

A miniszterelnök a királynál. Wekerle Sándor miniszterelnök vasárnap reggel félhét órakor dr. Popovics Sándor pénzügyi állam-
titkár kíséretében Bécsbe érkezett és a Bank-
gassei magyar minisztérium épületébe hajtatott, ahol a két államférfiu a délelőtti folyamán hivatali ügyeket intézett el. Délután egy órakor a ki-
rály kihallgatáson fogadta a minisz-
terelnököt, aki ez alkalommal a képviselőház újból való egybegyűlésével és munkaprogramm-
jával összefüggésben levő ügyekről tett jelen-
tést. A miniszterelnök kihallgatása egy óra hosz-
szat tartott. E kihallgatás előtt Wekerle mi-
niszterelnök báró Beck osztrák miniszterelnök
látogatását fogadta, aki ez alkalommal bucsu-
zott el tőle. Délután öt órakor Wekerle Sán-
dor miniszterelnök dr. Popovics államtitkár
kíséretében visszautazott Budapestre. A bécsi
utról még a következőket jelentik Bécsből: Dr.
Wekerle Sándor miniszterelnök, aki dr. Po-
povics Sándor államtitkárrel ideérkezett, itt
több fontos tanácskozást folytatott. Délelőtti
me látogatta őt báró Beck volt miniszter-
elnök, akivel Wekerle nemcsak a lemondás
körülményeiről beszélgetett, hanem bizonyára
azokról a függő kérdésekről is, amelyeknek sor-
sára az osztrák politikai helyzet további átalaku-

lása minden bizonynyal nagy befolyással lesz. Ilyen a többi közt a szeszdó-törvény, amelynek elintézése az osztrák parlamentben most már igen nagy nehézségekbe fog ütközni, úgy hogy a két kormány közt talán újabb meg-
állapodás lesz szükséges. Később Wekerle báró Aehrenthal külügyminisztert látogatta meg, akivel a külső jolitikai helyzet-
ről tanácskozott. Egy órakor a király Schön-
brunnban külön kihallgatáson fogadta Weker-
lét, aki ez alkalommal a most kezdődő parla-
menti ülészek előkészítéséről és remélhető le-
folyásáról tett előterjesztést. A kihallgatás egy óra hosszat tartott. A hosszú idő alatt termé-
szetesen részletes jelentést tett a miniszterelnök a törvényhozás munkarendjéről. A képviselőház szerdai ülésén nemcsak gróf Andrassy Gyula belügyminiszter fogja benyújtani a választói re-
formról szóló törvényjavaslatot, hanem Bosznia és Herzegovina annexiójáról is fog Wekerle Sándor miniszterelnök törvényjavaslatot bete-
jeszteni. Popovics államtitkár a nap folya-
mán alig hagyta el a magyar palotát, ahol több-
ször tanácskozott Prangerrel, az Osztrák-
Magyar Bank vezértitkárával.

Cserépdarabok.

Gyűjti: Bede Jób.

Elhatároztam, hogy megnézem, mikép-
pen áll (azaz miképpen jár) az általá-
nos titkos választói jog ügye az An-
dráss-uton, ahová ma estére a tüntető
sétát ígérték és azontul is ígérték, miután a
főkapitány betiltotta. A vállalkozás egész nap
kétségesnek tetszett, mert erősen esett a hó s
az emberek mind ezzel voltak elfoglalva. Estére
azonban az utatról a havat, mint közlekedési
akadályt sikerült eltakarítani s azentul csupán
az embernyi magas hóhegyek állottak szibériai
szegély gyanánt a kocsit szélén, egyuttal igen
alkalmasoknak mutatkozván rejtett támadások el-
fedésére. A tanulmány miatt vacsora után nem
mentem kávéházba, nehogy az ablakvédő redő-
nyökkel elzárjanak s az irodába se a Lovag-ut-
czán és a Szondy-utczán át jöttem, hanem kifelé
kerültem a Nagymező-utczán át az Andrassy-
utra.

Ne tessék tulságosan feleslegesnek tartani
ezt a Jósika-regény mintára készülő leírást: akik

kora este elrejtőzködtek, avagy vidéken várják
a híreket, azok bizonyára érdeklődnek iránta,
hogy mi történik ilyenkor.

Mindenekelőtt konstatálni kell, hogy bár
este kilencz óra van, ebben az utcában az üz-
letek nyitva állanak. Holott emlékezünk, hogy a
szocialisták nagy erőfeszítéssel kivitték még a
nyáron, hogy este nyolcz órakor minden üzletet
becsukjanak, s ebből a célból Budapesten szá-
mos utcában számos bolt üvegaitaját és
kirakatablakát betörték. Csakhogy azóta ki-
derült, hogy a szocialisták a munkásvilág nél-
kül számoltak. Hogyan — kérdezi az olvasó —
hát van különbség a szocialisták közt és a mun-
kásvilág között? Van ám. Ime a magyarázat.
A kereskedők becsukták volt a boltokat este
nyolcz órakor, azokat is, ahol szalonnát, szalva-
ládét, tojást, krumplit árultak, azokat is, ahol
cipőt, kendőt, bluznak való kartont, batisztof
és vásznat szokás vásárolni. S egyszer csak,
ahogy a munkásnép asszonyai körülnéznek, lát-
ják, hogy baj van.

— A fene egye meg — mondják — az ember
reggel korán elmegy a munkába, alig van annyi
ideje, hogy a gyermekét megmozdassa s este
hazajön. Ekkor kerülne idő venni valamit vacso-
rára, meg egy pár rongyot, amit éjszaka meg-
varrjon otthon, s ilyenkor nincs nyitva egy
bolt se.

Rátámadtak a férfiakra, akik valószínűleg
nem gondolták meg, hogy a világnak más rendje
is van, mint ami azoknak kényelmes, akik ven-
dégülőkben vacsoráznak, meg a ruhájukat a di-
vattermekben csináltatják. Ez a különbség a
szocialisták közt s a munkásvilág között. Azok
rendelik, hogy nyolcz órakor csukni kell, ezek
pedig szenvednének miatta. Tehát a célszerű-
ség lerombolta az akadályt és megváltoztatta
a tilalmat. Következésképpen még ilyen nagy
estén is a szocialista rendelkezésekkel szemben
álló reális szempontok érvényesültek.

Kétségtelen már ebből is, hogy valami nagy
baj nem lehet. Két inasgyerek jön szembe s az
egyik a Marseillet fütyüli, a másik pedig ügyel
reá. A sarkon, az Andrassy-ut torkolatánál, egy
csomó lovasrendőr és gyalogos rendőr áll ké-
szlenlétben. Tíz-tizenöt ember nézi őket, míg az

Ez a gyönyörű pár ugyanis a színházon ki-
vüli elemek barátságát keresvén, holmi elzúllott
örök-jogászokat, koremsai alakokat vontak be
a Kelemen elleni küzdelembe, feldöntötték a
színházi szubordináció, a kölcsönös megbecsü-
lés, a színpadi tisztesség korlátait s mikor ezért
Lipthay Máriának nyílt színpadon meg kellett
volna követni a közönséget és direkciót, e hely-
lyett a legéktelenebb piszkolódásokban tört ki,
legyalázta Kelemeneket a sárga földig s a szin-
házban jelen levő bünös klakk lármás tetszén-
nyilvánítással kísért a színpadról szórt gya-
lázkodásokat, sőt biztatták, hogy csak rajta,
előre ezen a szép uton, a „közönség“ mellette
leszen! ...

Ezért aztán majdnem becsukták Lipthay
Máriát Sehyvel együtt. Le is ilte volna a bünte-
tést, ha utolsó perczen a megsértett kollégák
nem szaladgálnak fűhöz-fához kegyelemért,
mert hiszen egy színész vagy színésznő gyalá-
zata visszahat az egész testületre s legalább ne
mondassék, hogy közülük egyik, vagy másik
büntönbe került!

Igy tülekedtek az „uttörők“ nemcsak a külső
közönyösséggel, a német színészet hatalmasko-
dásával, de még saját maguk között is, csoda-e,
ha a kasszareportok a lehető legszomorubbak
voltak?

Maguk a színészek még ebben a nyomoru-
ságban sem magukra gondoltak; ők csak meg-
énekel valahogyan a jég hátán is, hiszen van ír-
galom és magyar vendégszeretet, hanem aggód-
tak a segédzemélyzet kenyéréért, amely már-
már elfogyott az asztalükből s mikor a jöve-
delmek nagyon kezdtek vékonyodni, inkább a
maguk fizetésével vártak, csak a segédzemély-

zetet fizethessék ki. Ez a segítő személyzet pe-
dig állott a következőkből:

Volt a „ruházatoknak egy gondviselője“
Sellyei Pál, annak havi fizetése 1 forint. Erdélyi
János „játékszín-mester“ kapott havonta 7 fo-
rintot. Ennek a „segítője“ hármát, Ráday Már-
ton, a „játékszín szolgája“ 12-öt, a „Lőzse-
mesterné“ hármát, az „első билетőr“ négyet, a
második két forint harminczat, egy napszámos
egy forint harmincz krajczárt. A kocsit, mely
diszleteiket és kellékeiket hordta, havonként 12
forintba került, a két „tzedula-hordó“ összesen
tiz forintot kapott, a „hajfodorító“ vagyis a szin-
házi fodrász havi fizetése 16 forint volt, amely
összegért természetesen tartozott az összes pa-
rókákat és szakáll-bajuszának való szőrt is szol-
gáltatni nemkülönben az összes „frizér-munká-
kat“ elvégezni.

Igy tehát a segítőszemélyzet havi fize-
tése kitétt szöztvenhat forintot és hatvan kraj-
czárt váltóban.

Nem érdektelen annak a szerződésnek a
vázlata sem, melyet Podmaniczky József köz-
vetítésével sikerült a német színtársulat bérlőjé-
vel kötni. A főbb megállapodások a következők:

1. A pesti és budai színpadokon, olyan na-
pokon, amikor a német társulat nem játszik,
megengedik nagy kegyesen a magyaroknak,
hogy a színpadot használhassák.

2. Minden ilyen előadás után fizet a sze-
gény magyar társulat három aranyat a bérlő-
nek, még pedig nyomban az előadást követő
napon.

3. A színpadon pedig nem fognak a magya-
rok sokat alkalmatlankodni s a németek próbáit
lehetőleg nem zavarják. Csak egy főpróbá en-

gedtetik meg nekik azon a színpadon, amelyen
a járást is alig ismerik, tehát este lássák, hogy
igazodnak el a diszlet és ajtók között.

4. Négy hétnél hosszabb bérletet nem sza-
bad nyitniok s nem szabad olcsóbb bérletet csi-
nálni, mint a németeknek.

5. Belépő díjakat sem szabad alacsonyab-
bakat szedni, mint a németek teszik. (No már
most, ki ad a magyar kezdetleges előadások-
ért annyit, mint a német színészek bevégzett,
összetanult játékáért, kivált vendégszereplések
idején?)

6. A bérlő a saját diszitóit adja, persze illő
fizetés mellett — a magyaroknak. Fizesse őket,
azok pedig majd a németnek engedelmeskednek.

7. Ha a németek nagy darabot adnak, ak-
kor a magyar társaság alkalmazkodjék, kis da-
rabot adjon a másik színpadon és adja át a se-
gédszemélyzetet.

8. A tűzbiztonsági költségeket is a magya-
rok viselik.

9. A német direktor majd havonta kiadja az
ukázt, hogy ő mely napokon fog játszani. A ma-
gyar ahhoz szabja magát.

10. Bőjtben még azt a pár napot is elve-
szik a magyaroktól, melyeken mások játsz-
hattak. Mert arra a németeknek van joguk.

11. A magyarok világítást, ruhákat nem
kapnak. A színház becsesebb fölszerelési tár-
gyait a bérlő különös engedelme nélkül nem
használhatják. A magyar társaság maga rekvi-
zítumainak beszerzéséről maga gondoskodik, de
nem szabad szebb dekorációkat csináltatnia,
mint a németeknek van!

Még egy tizenkettedik pontot is toldhattak
volna bele. Azt, hogy hunczut a néme-

egyik a kávéház előtt így nem nyilatkozott:
— Eljen az általános titkos egyenlő szava-
zati jog.

Ekkor az egyik rendőr odalépett hozzája és
szólt:

— Tessék hazamenni.
A fiatalember elindult az Andrássy-ut felé.
— Ne arra tessék menni.
— De ott lakom, kérem.
— Az mindegy. A mellékutcán tessék
menni. Vagy pedig (szünet) tessék velem jönni
befelé . . . befelé.

Ennél már helyesebbnek vélte, hogy a mel-
lékutcán menjen.

— És tessék szétozslani — javasolták to-
vábbá a rendőrök a többi ott állóknak.
Azok szó nélkül szétozslottak.

Az Andrássy-ut üresebb volt, mint bármi-
kor. A közönség átengedte az egész területet.
Már az egyik kávéháznak az ablakait beverték
az itt elszaladó szocialisták s azonkívül semmi
egyébire ne mivágyakoztak. A többi kávéházak
és vendéglők rollóit leeresztették. A kapukat
néhány háznál becsukták, többnél még nyitva
hagyták, de odaállott a házmester, hogy szükség
esetén azonnal becsapja. A rendőrök dologtalan-
ul járkáltak. Az Oktogonon nagy táborozás
volt. Ha nyolcz-tiz fiatalember egyívé került
és kiáltott valamit, a rendőrök megfogták és
bevitték őket. Nagy távolságban hármasával
jöttek olykor feltűrt kabáttal ifjak, de nem lehet-
tek valódi szocialisták, mert csak így beszél-
tek:

— Tán lesz még valami!
Meg aztán:
— Sok lovas-attak volt! A rendőrség irtóz-
tató.

Hanem többen jártak csak éppen kíváncsi-
ságból, mintsem tüntetési kedvvel. Pesten ta-
valy divatban volt a kötött fehér keztyű viselet.
Ez az idénre olcsó lett s mindamellett gavallé-
ros külsejű színt ad a viselőjöknek. Akinek ilyen
fehér keztyűje volt az biztonságban érezte ma-
gát, hogy őt urnak veszik, nem szocialistának
és bátorsággal járkálhatott. Am a szocialisták
jogtű nélkül jelentek meg, valamint a rendőrök
szám nélkül. Így képviselték a titkosságot.
Egyébként csak várakoztak.

Ezt a szerződést 1792. december 28-ikán
kötötték meg s a szövege, persze, németül van.
En kivettem a zuzáját, amely meglehetősen ha-
mis. De hát hol volt a magyarság, hogy ezt
megengedte? Hogy nem akadt egynehány Bo-
gozi, vagy más örök-jurista, aki megostromolja
a német direkciót? Csak Liphay Mária mel-
lett tudtak tüntetni, meg Sehy mellett, aki szé-
gyenfeltűtja volt a magyar színészetnek s a pipá-
lopástól kezdve mindenféle kellemetlenségen
végigment? Hol volt a lelkes jogászsereg, mely
Kelemen napjait megkeserítette s a színészeket
a vezetőik ellen felbujtogatta? Perditio ex te,
Izrael . . .

Alamizsnát koldult a magyar színészet és
alamizsnán tengődött. Idegen volt a magyar
otthon s ha mai napon nálunk nem szeretik a né-
met színészetet, csak egy ezredrészét adják
vissza annak a lesújtó viselkedésnek, mely a
szegény magyar kezdő truppnak volt osztályos
része.

És még válogatóságnak kellett lenniük a
felvételben. Szülői, vagy rokonai engedelem nél-
kül senkit sem volt szabad fölvenni a színészek-
társaságába. Akkor és azontul is tisztességes
magaviselet, erkölcsi bizonyítvány kívántatott.
Bár kért volna Kelemen László Sehytől is efé-
lé, talán sok bajtól megmenekül, sőt az élete sem
forog veszélyben, mert a gyűlölködés szörnyű
napjaiban nem állott ez az ember, aki rovott
és büntetett előéletű volt — a színpadon egy
jelenetben, melyben Kelemen felé kell lönie,
élesre löltött puskával tüzelni! . . . A szeren-
csés véletlen mentette meg szegény Kelemen
életét. (Lásd: Szilágyi Pál naplóját, Sehy fölvé-
teléről és viselt dolgairol.)

Öt percenkint a rendőrök telefonálni men-
tek az Abbáziába és kérdezősködtek. Azután je-
lentették:

— Nem jönnek sehonnan.
— Várjuk, mégis, hátha jönnek.
Vártak, vártak, de hiába vártak.
Az eredmény mindössze az volt, hogy a
közönséget elriasztották az Andrássy-utról. De
ők maguk nem foglalták el.

. . . Amiből következik, hogy a tüntető séta
már nem népszerű. És hogyha a rendőrség betil-
totta a sétát, jobb lett volna nekik, ha kihirdetik,
hogy ez erőszak, semhogy kudarcot valljanak
és kitűnjön, hogy a rendőrség nélkül tüntetni
se tudnak.

Továbbá pedig az is beigazolódt, hogy az
Andrássy-ut nem az az út, amelyik az általános
titkos választói joghoz vezet.

Félhivatalos jelentések konstatálják, hogy
Olaszországgal rendben vagyunk és nemsokára
nyilatkozat jelenik meg, amelyben a hármás-
szövetséghez való ragaszkodását hangsúlyozni
fogják és az odatartozást megerősítik. Ugyan-
csak félhivatalos jelentés tudatja, hogy az olasz
király a mi uralkodónk levelére a válaszküldés-
sel azért késett, mert eddig vadászon volt.

Valóban büszke lehet rá Tittoni, az olasz
külgügyminiszter, hogy a király foglalkozási pro-
gramját ily sikerülten állapította meg.

Mi is lehet stilszerűbb, mint az, ha a ki-
rály elmegy vadászni, amíg a külgügyminiszter
afelől tárgyal, hogy miképpen lehetne a zava-
rosban — halászni.

Oszták miniszterelnöknek báró Beck után
báró Bienert következik.

Wekerle már tárgyal az eltávozó Beckkel,
hogy a végrendeletbe vegye be a velünk való
egyességeket, hogy károkat ne szenvedjünk.

Mily különbség. Ha nálunk esik válság, ak-
kor Ausztria nyomban hasznot tud szerezni be-
löle. Ellenben az oszták válságnál boldogok
vagyunk, ha abból ránk károsodás nem esik.

Legnehezebb sor volt a segédszínészeké s
a sugóké. Ha már színészt is nehezen lehetett
kapni: mennyivel nehezebb volt olyan embert
fogni, aki egész életét egy rossz levegőjű lyuk-
ban tölti s délelőtt, este csak onnan sziszegi az
igét, amelylyel mások brilliroznak. Micsoda di-
csőség, mi szerencse jut a szegény sugónak osz-
tályrésziül? Névtelen hős, akinek az ajkán sok-
szor előadások sorsa függ, aki, ha rosszkar
fűszentelt, megakadt a felvonás s ha lejtette
a sugókönyvet, várni kellett a publikumnak, míg
előkotorászsza a sötétben s tovább sughat. Mert
az a szereptudás, amelyhez a mai közönség
szokva van, akkor még jutalomjátékokon sem
volt tapasztalható. Hogyan is, mikor ma tragé-
diát, holnap komédiát, aztán színművet, éne-
kes játékot, később operát, látványosságot bal-
letet egyfolytában kellett adni, egy-két futó pró-
bára, azt is milyenre? És néha még szerep sem
volt!

Hányszor volt kénytelen még a főszereplő
is a sugókönyvből nézegetni ki a maga rollóját,
amely vagy nem volt, vagy ha valamikor meg
volt: most elveszett, Sehy a korcsmában felejt-
tette, Liphay Mária leányasszony tán befűtött
vele. Mikor a bocsánatkérő beszédet kellett
megtanulnia, az egész nem volt husz sor s
mégis kijelentette, hogy annak betanulására neki
három nap — kevés.

Szilágyi is panasolja, hogy reggelre kelve
meglepetéssel látja a kifüggesztett színi czédu-
lán, hogy ő ma játszik, még pedig egy nagy
szerepet, melynek sugókönyvét kegyetlen futká-
rozással sikerült megszereznie a mellékszerep-
lőket pedig egy fél délelőtt kellett betanítani,
mert tízenkét órakor kijelentették, hogy ők

A balkáni események.

Budapest, november 9.

Szerbiából ma is harczi hírek érkeznek.
Bár Péter király egy újságíró előtt kijelentette,
hogy Szerbia nem fogja a békét megzavarni,
mégis a szerb kormány minden ténykedése
arra vall, hogy a harczi láz még nem hült le
Szerbiában. Egyre-másra vásárolják a hadi-
szert, sőt most már tűzérési lovakat is vásárol-
nak — Oroszországban. Eddig a Balkán-államok
majdnem kivétel nélkül Magyarországon sze-
rezték be a lóanyagot. Szerbia most, tekintve
a politikai helyzetet, orosz lovakkal próbál-
kozik.

A bolgár-török tárgyalások, úgy látszik, még-
is eredménnyel fognak végződni, erre vall leg-
alább az, hogy Bulgária szabadságoltatta összes
tartalékosait. Törökországban még fegyver alatt
áll a behívott tartalék, de a kormány több kül-
földi képviselő felszólalására kijelentette, hogy
azonnal megkezdődnek a szabadságolások, mí-
helyt az előirt gyakorlatok bevégeződnek.

Mai hireink a következők:

Szerbia fegyverkezik.

Szerbia folytatja a fegyverke-
zést s az összes vonatokat katonai
szállításokra foglalta le. E miatt nagy-
nyon szenved a kereskedés s különösen a Tö-
rökországba szánt lisztállítás nem tudják le-
bonyolítani.

Pannovics tábornok és Vukicse-
vics őrnagy vezetésével tiszti bizottság uta-
zott Oroszországba, hogy a tűzérési részére
8000 lovat vásároljanak. A szerb hadsereg ló-
szükségletét eddig Magyarországról szerezték
be, mert az oroszországi lovak a hegyes-völ-
gyes szerbiai vidékeken csak ügyvel-bajjal
használhatók. Igen kétséges, ha sikerül is meg-
felelő számban lovakat találni Oroszországban,
hogy kellő időben Szerbiába szállíthatók lesz-
nek-e.

A szerb kormány tegnap megtiltotta azok-
nak a magyar államvasuti alkalmazottaknak,
akik minden egyes vonat elindulása előtt a
Száva-hidat meg szokták vizsgálni, hogy este
hat órától reggeli hat óráig a hidnak Belgrád
felé eső részére menjenek. Minthogy a magyar
kormány a szerb kormánytól tett lépésé

ilyenkor ebédelni szoktak. Akkor, tudniillik, volt
mit. Kelemen idejében akárhányszor próbálhat-
tak volna tovább is, úgy sem volt hová leülni,
vagy ha volt hová, — nem volt mihez.

Most záradékkul vessünk egy pillantást a ko-
lozsvári kasszareportokba. Azok sem érdektele-
nek. 1795-ben például április 16-ikától szept-
ember 27-ig ezek voltak a jövedelmek:

Színházi bevétel: 172 forint 26 krajczár. Hat
tánczvizigalom jövedelme: 176 forint ötvenegy
krajczár. Ajándékok összege: 1243 forint és 20
krajczár, páholybérletből: 228 forint, kölcsön-
pénz: 360 forint, összesen 2180 forint és 57 kraj-
czár. Ezzel szemben a kiadás 2254 forint és
38 krajczárt tett ki.

Egyszóval legyen az Magyarország, vagy
Erdély, a magyar színészet kezdő esztendeinek
a kasszareportjában egy közös refrain van:
deficit.

Erről pedig egy régi színész-anekdóta jut
eszembe, amelyet Feleky Miklós sokszor el-
beszél.

Debreczenben volt egy sintér, aki minden
hetivásárkor kirukkolt legényeivel s végig vo-
nult a városban, nyomában ama bizonyos kutya-
ekvipázs. Éppen a színház előtt állott Feleky
többbedmagával, mikor a Bagi regimentje arra
vonult s az egyik sintérlégeny nagy röhögve
böki meg hátulról a gazdát, mondván:

— Höhö! . . . Gazduram! . . . Komédiá-
sok! . . .

Mire Bagi végtelen megvetés kifejezésével
inté le:

— Hallgas, kutya, te se tudod még, mire
jutsz!

eredménytelenek maradtak, ennél fogva a magyar államvasutak igazgatósága intézkedett, hogy a jelzett időben magyar államvasuti alkalmazottak a hid Belgrád felé eső részére ne menjenek.

Péter király tegnap kihallgatáson fogadta a „Le Journal“ belgrádi tudósítóját, akinek a következőket mondta:

Remélem, hogy nem fog történni olyasmi, ami a békét megzavarja. Szerbia nem fog háborút kezdeni, ámbár közvéleménye nagyon fel van izgatva. Mi tovább is korrekt módon fogunk viselkedni Ausztriával és Magyarországgal szemben. Bizunk a konferenciában, mert tudjuk, hogy a mi ügyünk igazságos, de ha Szerbiát megtámadnák, akkor a végsőig fogunk védekezni.

Belgrádi jelentések szerint holnap, az angol király születésének évfordulója alkalmából, nagy tüntetés lesz az angol követség előtt.

A szerb trónörökös beszéde.

A lapok élénken tárgyalják a trónörökös tegnapi beszédének jelentőségét s arra az eredményre jutnak, hogy a szerb kormány azon határozatát, hogy egyelőre az európai konferencia határozatait várják be és csak azon esetben, ha azok Szerbiára nézve kedvezőtlenek lesznek, tegyenek további lépéseket a szerb nép fenyegetett érdekei megvédésére, — most a Pétervárról visszatért trónörökös is megerősítette. A Truba című lap annak szükségességét hangsúlyozta, hogy a trónörökös eddigi eredményeit még számos tényleges eredménynek kell követnie és azt véli, hogy az orosz kormány határozatairól két verzió került forgalomba. A szerb optimizmus természetesen a kedvezőbbet fogadta el helyesnek, noha bölcsebb dolog lett volna, ha a kedvezőtlenebbet veszik valószínűbbnek. Jelek mutatkoznak arra nézve is, mint itéli meg maga a trónörökös is, éppen Milovanovics külügyminiszter azon nyilatkozata után, hogy a trónörökös semmi módon sem gyakorol befolyást a szerb politika fejlődésére, — utazásainak eredményét a legnagyobb tárgyilagossággal. A trónörökös Szerbián keresztül való hazautazásában mindenféle ünnepélyes fogadtatáshoz csak az illetékes körök határozott kívánságára adta beleegyezését. Hogy ezen magatartás oka a trónörökös személyes szerénységében és korai komolyságában gyökerezik-e, irányadó erre nézve az a gondolat, hogy ennek a korrekt magatartásnak kúriórását pétervári utazása eredményeinek teljes tudatában kell keresnünk.

A Times azt mondja, hogy a szerb trónörökös Belgrádba történt visszaérkezését igen heves és politikailag inopportun beszéddel emelte ki, amely beszéd a kormánynak nagy nehézségeket okozhat. Még ha a beszédnek nem is volnának komolyabb következményei, mégis alkalmas arra, hogy azokat a hatalmakat, amelyeknek élénk kívánságuk Szerbia óhajait bizonyos mértékig kielégíteni, zavarba hozza. Számunkra meglepetés volna — mondja a lap — ha a trónörökös beszédét Pétervárott nem helytelenítenék.

A török-bolgár tárgyalások.

Török lapjelentések szerint a török és bolgár delegátusok tegnapi tanácskozásában a Dette Publique számadásait vizsgálták meg. Holnap lesz a hatodik ülés. A Surai Ummet komité-organum szerint a bolgár delegátusok csak a ruméliai jövedelmekről és a keleti vasút kérdéséről akarnak tanácskozni és nem Bulgária adójáról s az államadósságban való részesedéséről. A lap épp úgy, mint a Tanin és Sabah, valamint más török lapok, támadja Bulgáriát ellenkövetelése miatt. Az Ikdam, a nagyköveteknek a demobilizáció érdekében tett lépéseit tárgyalva, Törökország békés intencióit hangoztatja; míg azonban a bolgár delegátusok a főkérdésekben instrukció nélkül vannak, nem lehetünk irántuk bizalommal. A Surai Ummet azt mondja, hogy tekintettel a Bulgáriában könnyen véghezvihető mozgósításra, három tartalékos korosztály elbocsátása jelentéktelen bizonyítéka a békés szándéknak.

A nagyvezér tegnap néhány diplomata előtt a török-bolgár tárgyalásokról újlag igen optimistikusan nyilatkozott.

A török kormány a karlsruhei tölténnyel 600 millió Mauser-töltény szállításáról szóló szerződését a napokban írják alá. Ezenkívül elhatározták,

hogy Etadassi szigetén Lemnos közelében török flottaállomást létesítenek.

A bolgár kormány, hogy békés szándékát demonstrálja, ma elrendelte a tényleges szolgálatát bevezetett, minden fegyvernemből való legrégibb évfolyam elbocsátását. A tényleges állomány ezáltal 25.000 emberre száll alá.

A török delegátusok kijelentése szerint a török-bolgár delegátusok mai ülésén csak a ruméliai számadásokat vizsgálta. A keleti vasút kérdését csak holnap kezdik tárgyalni. A török delegátusok czafolják azt az állítást, hogy a török követelések és a bolgár engedmények közt nagy különbség volna.

Az olasz király válasza.

Viktor Emánuel király válaszában elküldése Ferencz József királynak Boszniára vonatkozó kéziratára közvetlenül küszöbön áll. Az olasz király válaszában átnyújtásával Avarna herceg bécsi olasz nagykövetet fogják megbízni, Viktor Emánuel király kéziratának a hangja nagyon szívélyes lesz. Itt azt hiszik, hogy az olasz király válaszában nem fog egyszerűen Ferencz József király közlésének az elismerésére szorítkozni, mert Olaszország politikája abban a szilárd elhatározásban csucsosodik ki, hogy amennyire csak teheti, utját egyengesse annak a lépésnek, amelyet Ausztria-Magyarország tett. Ezenfelül pedig azt a nézetet vallják, hogy az annexiótól nem lehet a népjog értelmében a szankciózt megtagadni.

Szerb-montenegrói csapatok Novibazár előtt.

A szerbeknek és a montenegróiaknak a novibazári szandzsákra vonatkozó terveiről a városban napok óta nyugtalanító hírek keringenek. Taslidsából már azt is jelentették, hogy a határon a szerbek, valamint a montenegróiak is összeszevonják a csapataikat és valószínűleg Taslidság, illetve Montenegró részéről Sienitzáig előrenyomulnak. A veszélyeztetett vidék lakossága 30.000 löfegyvert és löszert kért Konstantinápolyból. Hír szerint az üszkübi hadtestparancsnok ugyanilyen értelmű jelentést küldött Konstantinápolyba és sürgősen csapatokat kért a novibazári szandzsák megvédésére. A hadügyminiszter állítólag már intézkedett is, hogy a novibazári szandzsák népe fegyvereket kapjon, amelyeket azonban csak a miniszter speciális utasítása szerint fognak szétosztani.

Ujabb török katonai lázadás.

Ugy látszik, a minapi konstantinápolyi lázadásnak a sorresi garnizonban csakhamar párja akadt. A bevonult tartalékosok néhány nappal ezelőtt megtagadták az engedelmséget egy tisztüknek és ez eset kapcsán ugyanezt a főhadnagyot és a segítségére siető közlegényt tartalékosok agyonlőtték, mire az elősiető aktív katonák és rezervisták között véres összeütközés támadt. A katonai zendülésnek igazi okáról mit sem lehet tudni, mert a hatóságok minden felvilágosítást megtagadnak.

A hadügyminiszter ma újabb rendeletet bocsátott ki, mely szerint a tartalékosok behívását folytatni kell. A rendelet a katonaság körében nagy izgatottságot kelt.

A szerb külügyminiszter útja.

Dr. Milovanovics szerb külügyminiszter Caillaux pénzügyminiszterrel és a kamara külügyi bizottságának elnökével, Deschanellel is tanácskozott. Milovanovics kijelentette, hogy ezen tanácskozások eredményével meg van elégedve és az a benyomása, hogy felvilágosításait Párisban úgy a szerb, mint az európai szempontból tekintve, méltányolták.

Milovanovics ma Rómába megérkezett és délután tanácskozott Tittoni külügyminiszterrel.

A boszniai mohamedánok a király előtt.

A boszniai és hercegovinai mohamedánok hódoló kiindottságát, amely Kulovic Essad effendi szerajevói polgármester vezetésével jött Bécsbe, valamint a szerajevói község tanács tagjait ma fogadta a király, külön kihallgatáson két órákor a Hofburg

audiencia-termének nagy előcsarnokában. Kulovic polgármester a következő beszédet intézte királyhoz:

Császári és apostoli királyi felség! Bosznia és Hercegovina muzulmánjai a legmélyebb hódolattal, alattvalói lojalitással és gyermeki szeretettel lépnek felséged legmagasabb trónjához. Amidőn most felséged trónja elé lépünk, az a remény és meggyőződés hat át bennünket, hogy legszentebb és legértékesebb javaink a jövőben is teljesen meg lesznek védve és őrizve. Szilárdan meg vagyunk győződve, hogy felséged történelmi jogunk, valamint a tényleges birtoklás alapján vagyonunkat, valamint tulajdonjogainkat pozitív törvényekkel megszilárdítani és biztonságba helyezni fogja és hogy lehető széles és czélszerű alapokra felépített felekezeti autonómia által biztosítani fogja számunkra a szolid és eredményes felekezeti és kulturális munkát és haladást. Abban a meggyőződésben, hogy császári és apostoli királyi felséged szeretetünk és alattvalói hűségünk érzelmeinek, valamint kívánságainknak kifejezését atyai szívébe fogja foglalni, kívánjuk: Isten tartsa meg ő császári és apostoli királyi felségét, legkegyelmesebb urunkat, I. Ferencz Józsefet. Zsivió! Zsivió! Zsivió!

A király a következőképp válaszolt a beszédre:

A bosznia-hercegovinai izlmiták bizalomteljes alattvalói hűségének kifejezéséről meglegedéssel vettem az itt megjelent kiindottság után tudomást, mert szavaik azt bizonyítják, hogy határozott óhajomat, amely arra irányul, hogy a Boszniában és Hercegovinában élő felekezetek s ezek közt, a lakosság jelentékeny rétegét képviselő izlam vallásnak teljes vallásszabadsága és egyenlősége biztosították, helyesen értették meg. Legyenek meggyőződve, hogy kormányom mindent, ami hitükre, vallási erkölcsükre és szokásaikra, valamint gazdasági érdekeikre vonatkozik, mindenkor azon intencziókat szívesen fogja intézni, amelyeket kezdettől fogva hirdetem és legutóbb ismét megerősítettem.

A király élénk zsivió-kiáltásokkal fogadott beszédét ezután báró Pius Lazarini közös pénzügyminiszteriumi osztályfőnök, mint tolmács a tartomány nyelvén olvasta fel.

A király ezután majdnem az összes jelenvóltakat megszólításával kegyeskedett kitüntetni.

Legújabb híreink.

A Matin-nak szenzáció, de nagyon kevés hitelt érdemlő hírt jelentenek Belgrádból. E hír szerint egy szerb banda levegőbe röptette a koniczai kaszárnját. A merényletnek állítólag hetven osztrák-magyar katona esett volna áldozatul. Illetékes helyen nyert értesülések szerint a szerajevói hadtest kerületén semmiféle ilyes eset nem történt és minden rendben van. A párisi lap híre egyszerűen hírlapi kacsa.

A „Frankf. Zeit.“-nak jelentik Konstantinápolyból: Az Ausztria-Magyarország és Törökország között folyó tárgyalások megszakadtak, mert Törökország az anektált tartományokra eső államadósság átvételét követelte. Ausztria kielteltette, hogy ilyen alapon tovább nem tárgyal.

Szalonikiból jelentik a Vossische Zeitungnak, hogy a plevjei török parancsnok sürgős katonai segítséget kért gyanus szerb csapatok ellen. Az osztrák-magyar csapatok szombaton a szerb határ felé nyomultak elő, rövid idő múlva fegyverropogás hallatszott és az égen tüzfény jelent meg. Plevljében azt hiszik, hogy az osztrák-magyar csapatok egy betörő szerb bandát vetettek vissza.

Kétszázharminc török választókerület közül eddig csak hatvankilencben történt meg a képviseléválasztás. A megválasztottak között negyven az ifju-török párthoz, 15 a liberális keresztény párthoz tartozik, a többi képviselők politikai hitvallását még eddig nem ismerik.

Budapest, november 9.

A bankkérdés. Prágából jelenti tudósítónk: A Bohémia szerint Wekerle Sándor miniszterelnök, aki Popovics Sándor államtitkárral Bécsben tartózkodott, elutazása előtt látogatást tett Prangernél, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkárnál. A látogatás folyamán, amely háromnegyed óráig tartott, a bankkérdésről folyt a konferencia.

A szerb-horvát koalíció értekezlete. A horvát-szerb koalíció végrehajtó-bizottsága tegnap délután a magyar országgyűlés most kezdődő újabb ülésé-

szék alkalmából értekezletet tartott. Elhatározták, hogy a parlamentben hozzá fognak szólni az annexió kérdéséhez és megemlékeznek a szerbek ellen indított hajszaról is.

A román főpapok és a nemzetiségi politika. A nagyszabeni Telegraful Roman, a metropolita hivatalos lapja Babes Emil tollából figyelemre méltó cikket közöl, mely az egész klérusnak az államhatalommal való harmonikus egyetértését hangsúlyozza. Az egyház vezetősége — ugymond — és az egész klérus magas hivatásánál fogva csakis a béke igéjét hirdetheti, csakis mérsékelt politikai irányt követhet és legfőbb feladata abban áll, hogy közvetítse a nemzetiségi békét, mint az egyházi intézmények legfőbb biztosítékát. Azok a szűk látókörrel rendelkező exaltált egyének, akik elvakultságukban az egyházat is a militáns politika és az ezt kísérő izgatások fürgetegébe akariák sodorni, az egyháznak a lehető legrosszabb szolgálatot teszik.

Az osztrák kormányválság.

Budapest, november 9.

Báró Bienert h tegnap megkapta a megbízást a császártól kormányalakításra. E megbízás folytán már megkezdte a tárgyalást a pártokkal. Politikai körökben azt hiszik, hogy legkésőbb szerdáig vagy csütörtökig báró Bienert h már tisztában lesz azzal, hogy sikerül-e neki parlamentáris koalíciós minisztériumot alakítani, mert ha nem, kénytelen lesz hivatalnok-minisztériumot alakítani. Az új miniszterelnök kilátásai parlamentáris minisztérium alakítására igen csekélyek, amint ezt a viszonyok alapos ismerősei mondják. Az akadályok ma még nagyobbak, egyrészt a pártok különböző követeléseit, másrészt a keresztényszocialisták aknamunkája miatt, kik mindenáron a mostaninál számosabb tárczát akarnak pártuknak biztosítani. Lueger emberei nem elégszenek meg azzal, hogy mint a többi nagy párt, maguk felölük meg azt, aki pártjukat a minisztériumban képviseli, hanem vétőjogot akarnak maguknak biztosítani a többi miniszteri szék betöltése körül. Különösen a német nemzeti és a közoktatási tárczák miatt kötik magukat ahhoz, hogy döntőleg beleszólhassanak abba, hogy e tárczákat kikkel töltsék be. A cseh-német viszály is egyik főakadálya Bienert h vállalkozásának. A csehek már is egy hosszú listát prezentáltak csupa nemzeti követelésekkel. Ezek között ott szerepel a mostani viszály magva is: a cseh nyelv egyenjogúsítása a törvényekben. Követelik továbbá a cseh egyetem felállítását Morvaországban és a németek obstrukcióját megakadályozni a cseh tartománygyűlésen. A németek követeléseit sem lesznek kisebbek és így Bienert hnek aligha fog sikerülni, az összes kívánásokat teljesíteni.

Bécsből ma a következő tudósítást kaptuk:

Báró Bienert h, miután a tegnapi kihallgatáson elvállalta a kormány megalakítását, már tegnap több képviselővel tárgyalt. Bécsi jelentések szerint már egészen bizonyos, hogy Pergelt német tárczanélküli miniszter és Prasek földművelési miniszter lesz. Korytovszki pénzügyminiszter megmarad hivatalában. Weisskirchner nem lép be a kabinetbe, hanem tovább is a képviselőház elnöke marad. Azt hiszik, hogy az új kormány szerdáig megalakul. Ha az egyes pártok a miniszterjelöltek dolgában szerdáig nem tudnának megegyezni, akkor a király hivatalnok-minisztériumot fog kinevezni. Báró Bienert hnek az a szándéka, hogy parlamentari kormányt alakít, kizárólag arra a célra, hogy a költségvetési provizóriumot, a Bosznia és Herzegovina bekebelezéséről és a szerb és román kereskedelmi szerződésekről szóló törvényjavaslatot más kisebb gazdasági javaslatokkal együtt keresztül vigye. Ebben a szűkebb programmba alighanem a vasutállamosítási javaslatokat is belevonják. Báró Bienert hnek a kabinet megalakítására vonatkozó tárgyalásai elsősorban arra

irányulnak, hogy a pártokat rábirja arra, hogy a nemzeti vitás kérdések tárgyalását halasztás nélkül kössék meg. A képviselőházban ma délelőtt számos képviselő volt együtt, akik a helyzetéről vitatkoztak. A német pártok végrehajtó bizottsága ma délben Chiari elnöklésével tanácskozásra ül össze. A német nemzeti szövetséget elnöksége ma délután öt órakor tartott ülést, plénuma pedig holnapután fog tanácskozni. A német haladó párt is ma délután tartott értekezletet. A német képviselők között a csehországi események miatt nagyon pesszimisztikus a kedv s kétségbevonják, vajjon báró Bienert h nek sikerülni fog-e a parlamentari minisztériumot összeállítani. A lengyel klub parlamentari bizottsága tegnap szintén ülést tartott Lembergben, amelyen a klub elnöke jelentést tett a politikai helyzetről. A tanácskozás bizalmas volt, de annyi kiszivárgott, hogy a klub csak abban az esetben hajlandó a koalícióban megmaradni, ha a lengyeleknek bizonyos kívánásait teljesítik.

A miniszterválságról bécsi tudósítónk a következőket jelenti lapzártá előtt: A kabinetalakítási kísérletek elé ma olyan súlyos akadályok tornyosultak, hogy parlamentari körökben azt hiszik, hogy báró Beck missziója már is meghiusultnak tekinthető. A németek feltételeket terjesztettek be báró Beck elé, amelyek szerint hajlandók résztvenni a kabinetalakításban és a melyek a német-cseh konfliktus elintézésére vonatkoznak, azonban báró Bienert h követelésekre elutasító választ adott. A csehek is nagy nehézségeket csinálnak. Ma újabb miniszterjelölteket emlegetnek. Lueger dr. Weiskirchnernek a kabinetbe való belépése ellen a leghatározottabban állást foglalt azzal az indoklással, hogy nem nélkülözheti öt hatósági igazgatói minőségében. Lueger tiltakozása dacára a keresztényszocialisták tovább is követelik a pénzügyi tárczát. A vasuti tárczára Bilintzkyt, az igazságügynek dr. Silvestert, a közoktatásügyi vagy vasuti tárczára Pergelt, a német minisztérium élére dr. Schreinert emlegetik. Más oldalról azt állítják, hogy dacára a fennforgó nehézségeknek, a Bienert h-kabinet megalakítása csütörtökre biztosan várható.

KÜLFÖLD.

György király Bécsben. Báró Aehrenthal közös külügyminisztert tegnap György görög király kihallgatáson fogadta, amely egy óránál tovább tartott. György király azután Avarna herceg bécsi olasz nagykövetet fogadta s vele közel egy óra hosszat megbeszélést folytatott. A görög király ma résztvett Bécsben a tulajdonát képező 99. gyalogezred tisztikara által tiszteletére rendezett dejeuner-dinatoire-n. A lakomán Kestranek ezredes, ezredparancsnok a görög királyt élte és a tisztakar örömeinek adott kifejezést, hogy az ezredtulajdonost vendégül láthatja. A görög király válaszában megköszönte a néhány nappal ezelőtt átadott jubileumi ajándékot, majd örömeinek adott kifejezést, hogy ezredjének tisztjei körében időzhetett. Poharát ő felségére, I. Ferencz József császárra és királyra, báró hadseregére és hű ezredére emeli és kijelentheti, hogy országa és hadserege teljes szívvel csatlakoznak ezen óhajokhoz. A király ezután cercelet tartott. Olga görög királyné szerdán délután Pétervárról Bécsbe érkezik. A jövő hét végén a görög királyi pár Budapesten és Fiumén át Velenczébe szándékozik utazni, hogy onnan visszatérjen Athénbe.

Vilmos császár nyilatkozata. Amióta köztudomásúvá vált, hogy a Century Magazin nem fogja közölni a német császárnak interviúját, a lap kiadóhivatalát valósággal elárasztják a kérdezősködők. A novemberi szám, amelynek október 25-én kellett volna megjelennie, még mindig nem hagyta el a sajtót, sőt a kiadónak mos már véglegesen az a szándéka, hogy a novemberi számot egyáltalában nem adja ki. A kérdezősködőknek azt felelik, hogy a novemberi szám azért maradt el, mert a nyomdában üzemi zavarok állottak be, viszont némelyeknek már kijelentették, hogy a szám egyáltalában nem fog megjelenni. A Times newyorki levelezőjének, aki egyenesen a cikk tartalmára vonatkozólag kérdezős-

ködött, a kiadó azt felelte, hogy abban a cikkben a német császár nem éppen hízegő módon nyilatkozott egyes kiváló angol államférfiről és több olyan megjegyzést tett, amely bizonyára kellemetlenül érintette volna az egész angol nemzetet.

A Century Magazin kiadója kijelenti, hogy annak a cikknek a visszavonása, amelyben Vilmos császár interviúja foglaltatott, a szerző kívánságára történt és hogy ebben a kérdésben Berlinből semmiféle formában nem interveniáltak. A cikk különben sem volt politikai jellegű és semmiféle politikai kijelentéseket nem tartalmazott.

Az Allgemeine Zeitung legjobban informált, hiteles helyről a német császárnak a Daily Telegraphban megjelent interviújáról, illetve az interviú affér előzményeiről a következőket jelenti:

— Mikor Bülow herceg a Daily Telegraphban a császárral folytatott interviút olvasta, azonnal levelet írt Vilmos császárnak, amelyben majdnem szószórol-szóra ez foglaltatott:

— Felsőged annak idején kegyeskedett biztosítani arról, hogy semmiféle politikai nyilatkozatot tudtom nélkül nyilvánosságra hozatni nem fog. A Daily Telegraph most kezembe jutott számából azt látom, hogy Felsőged ezen álláspontjától eltért, miért is azonnali elbocsátatásomat kérem.

A császár Bülow levelére röviden és velősen csak ennyit válaszolt:

— Mi jut eszébe, kedves Bernát? Hiszen ön ellenjegyezte ezt a nyilatkozatot.

Bülow kancellár a császár válaszában vétele után azonnal újabb levelet írt, amelyben többek között a következőket mondja:

— Minthogy Felsőged kizárólag az én hibám folytán jutott ebbe a kínos helyzetbe, ismételtlen megújítom kérésemet és kérem elbocsátatásomat.

Igy szól az Allgemeine Zeitung tudósítója. Elbeszélésében még hozzáfűzi azt, hogy ez a kétségtelemül igen jellemző eset világot derít arra a viszonyra, mely a német császár és kancellárja között van és kétségtelemül teszi, hogy kancellár-válságról komolyan még csak beszélni sem lehet.

Az Allgemeine Zeitung jelenti, hogy Bülow állása feltétlenül szilárd. A császár a jelenlegi helyzetben minden áron el akarja kerülni a kancellár-válságot.

Olaszország és a hármasszövetség. Azt a hírt, hogy Olaszország részéről nemsokára nyilatkozat várható, amely a hármasszövetséghez való ragaszkodását juttatja kifejezésre, illetékes helyen megerősítik.

Változás a német diplomáciában. A német diplomáciai képviselők vezetőségében némi változások fognak beállni. Radowitz valóságos titkos tanácsos, madridi nagykövet helyébe gróf Tattenbach, eddigi lisszaboni követ neveztetett ki, akinek helyét Miksa ratibori és corveyi herceg, eddigi belgrádi követ fogja betölteni. Belgrádi követnek v. Reichenau jelenlegi rio de janeiroi követ lesz, helyébe pedig gróf Arco-Valley eddigi athéni követ, az ő helyébe pedig báró Bangenheim jelenlegi mexikói követ lép és a mexikói követség élére Büns jelenlegi new-yorki főkonzul kerül. A báró Speck v. Sternburg washingtoni nagykövet halála által megüresedett helyre gróf Bernstoff eddigi kairói diplomáciai ügyvivő és főkonzul, ennek utódjául gróf Hatzfeld-Wildenburg, jelenlegi washingtoni nagykövetségi tanácsos van kizemelve.

A perzsa válság. Pagesáhában rendkívüli gyűlés volt, melyen a választói törvényről tanácskoztak, s amelyen a papság, a kereskedők képviselői és az összes miniszterek is részt vettek. A sah nevében beszédet olvastak fel, amelyben a sah kijelenti, hogy beleegyeznek az alkotmány adásába, a választótörvények is elkészültek és tudomásulvétel végett a tartományoknak is megküldték, de azon nagy számban érkezett sürgönyök értelmében, amelyek tiltakoznak az alkotmány visszaállítása ellen, kívánatos volna, hogy előbb a külváros lakosságának véleményét kérjék ki. A jelenlevők kijelentették, hogy az alkotmány ellenkezik a szent törvényekkel és tiltakoztak annak visszaállítása ellen. A tiltakozást írásba is foglalták, aláírták és pecsétekkel látták el. A főváros lakossága ezt az aktust a sah kísérletének tekinti, hogy ígéretének kötelezettsége alól kivonja magát.

A német birodalmi gyűlés. A birodalmi gyűlés első olvasásában elintézi a vágómarha ármeghatározására vonatkozó törvényjavaslatot. E javaslat bizottsági tárgyalására vonatkozó indítványt elvetették. Legközelebbi ülés holnap délután egy órakor. Napirend: A császárral folytatott interjú ügyében benyújtott interpellációk.

A kazablankai incidens. A francia hivatalos körök úgy látszik, el vannak határozva, hogy a kazablankai incidensről szóló jelentés közzétételét elhalasztják, hogy ne adjanak alkalmat a sajtónak polemikákra, amelyek a francia-német megegyezést meghiúsítanék. Ez a halasztás annál kívánatosabb, mert a német kormány hasonló szempontoktól vezérelve, eddig a maga részéről szintén nem tájékoztatta a közvéleményt az incidens német verziójáról. A Matin Radolin herceg német nagykövetnek következő nyilatkozatát teszi közzé:

— Önök észrevették, miként én is, hogy a két ország közvéleményében engesztelékeny irány kapott lábra. Tekintettel ezen engesztelékeny érzelmekre, alig lehet hinni, hogy ne lehessen mindkét hatalomra kielégítő és érdekeiknek megfelelő megoldást találni.

Ujabb jelentések szerint Schön államtitkár október végén a casablancai dezertorok elfogásának aktaszerű irását nyújtotta át Cambon francia nagykövetnek és ez alkalommal azt a kérését fejezte ki, hogy a német kormánynak az eset lefolyásáról készített francia leírás nyújtassék át. Szombaton a külügyminisztériumba érkezett a francia anyag Dorde casablancai rendőrbiztos jelentésének képében. E jelentésből az incidens lefolyásának leírását illetően lényeges eltérés mutatkozik a német és francia előadás között. A francia tanuvallomások szerint a tettlegességeket a konzuli katoná és a konzuli titkár kezdték meg. Felelmi továbbá a jelentés, hogy a német konzulátus tisztviselője a szökevényeket a francia tengerészatonak előtt honfőnöknek mondotta és határozottan tagadja, hogy szökevények volnának. A francia jelentés alapján kétséges, vajon a francia katonák már az összeütközés elején tisztába jöttek-e azzal, vajon a német konzulátus alkalmazottaival van-e dolguk. A jelentés állítása szerint továbbá francia részről a német hivatalnok ellen egyáltalán semmiféle kihágást vagy tettlegességet nem követtek el. Az incidens mindkét részről való előadása szerint oly kevéssé egyezik meg, hogy a valódi tényállás megállapítása céljából újabb vizsgálatra lesz szükség, történiük ez akár mindkét részről hatóságok, akár a békebiróság által.

Cambon francia nagykövet tegnap ismertette Kiderlen-Wächter követtel a francia kormány felfogását a casablancai incidensről. Utóbbi megvitatta a német kormánynak két paragrafus hozzáfűzésére vonatkozó kívánságát. Miután Cambon ez alkalommal is vonakodott e pótlást elfogadni, kijelentette a követ, hogy erről a birodalmi kancellárnak jelentést tesz.

Gaudin de Vilaine nacionalista szenátor bejelentette, hogy holnap interpellál a szenátusban a casablancai ügyben.

Mánel király Oportóban. Mánel portugál király és a miniszterek reggel nyolc órakor Oportóba utaztak, ahova délután két órakor érkeztek. A pályaudvaron az oportói herceg és diplomáciai kar tagjai jelentek meg. A pályaudvartól a palotáig vezető út mentén a lakosság lelkesült ovációkban részesítette. A palotába érkezve, a király megjelent az erkélyen és háromszoros éljent mondott Oportó városára. A közönség lelkesen éltette a királyt. Az ezután végbement hivatalos fogadtatáson megjelentek az idegen konzulok, valamint az idegen kolóniák tagjai is.

Az orosz tengerészet reformja. A tengerészeti tárcza újjászervezése alkalmával nyugalomba vonult 13 admirálison kívül még további 8 admirális lemondása várható. Illetékes helyen kijelentik, hogy ezek a lemondások semmiféle sikasztással nem függnek össze, mint ahogy azt több európai lap megírta, hanem egyes-egyedül a tengerészet reorganizációjának következményei. A lemondottakon kívül egész sereg vezérkari tisztnek is be kell adnia nyugdíjaztatási kérvényét, mert az a cél, hogy minél több fiatal tiszt juthasson a vezető helyekre. Összesen 117 katonatiszt fogja elhagyni mai állását. Az új kinevezések a jövő év elején kerülnek nyilvánosságra.

Marokkó. Egy fezi magántávirat jelenti, hogy Vassel konzul hivatalosan közölte Muley Hafid szultánnal a francia-spanyol jegyzék szövegét. A szultán késznek nyilatkozott, hogy aláírja az eléje terjesztett feltételeket, mert azokat ártatlanoknak tartja. Muley Hafid továbbá azt a reményét fejezte ki, hogy Franciaország az új maghzen összeállításában, amely nagyrészt Abdul Aziz minisztereiből fog állani, bizonyítékot fog látni arra, hogy Muley Hafid oly politikát követ, amely hasonló elődjéhez és hogy Európának garanciát kíván nyújtani felfogásának őszinteségéről.

Bizet.

Valamilyen évfordulója alkalmából Bizet személye ismét aktuálisá vált. (A muzsikája régóta aktuális és alkalmasint az is marad még jó sokáig.) A fölfrissített emlékekből lassankint kibontakozik a félénk, tehetségében nem bízó, sikereket magának rendezni nem tudó Bizet. Tipusa volt a gyámoltalanságnak és az olyan talentumnak, mely örökké hamu alatt marad, ha a véletlen szele le nem fujja róla.

Egy-két munkáját már előadták, de a neve még mindig idegenül csegett a zenét kedvelő közönség előtt. Tudja mindenki, hogy a snobizmus sehol sem dühöng annyira, mint éppen „a zenét kedvelő közönség“ soraiban. Szegény Bizet is meggyőződhetett róla, mikor „Carmen“-ét eléje bocsátotta.

Oh, néhány öreg dáma és ur még emlékezik erre az estére. Fagyos nyugalom borult a nézőtérre és az ugynevezett zeneértők — s ki nem az, aki életében egyszer az Operában volt? — sokatmondóan huzták össze szemöldöküket. A melódiák, futamok, trillák sorra lepördültek a színpadról, de a közönséget nem gyújtotta lelkesedéssel. A néma hidegséget azonban lassankint mormogás, zajongás, nevetés, láрма, fütty és gunyos kiabálás váltotta föl. S amikor a Carmen kilibbent a lámpák elé, hogy ősi szokás szerint elcsicseregje: „az opera, melyet az imént volt szerencsénk előadni, Bizet urtól való“... akkora nevetés, tumultus és rothadt narancs fogadta, hogy a függönyt lebecsátották anélkül, hogy a kisasszony elmondhatta volna rövid mondókáját.

Szóval irtózatosan, szörnyűségesen megbukott Carmen. Az összes zene-értők, zene-tudósok és zene-korifeusok száz hangnemből irták és hirdették, hogy ilyen silány hülyeséget, mint amilyen az a „Carmen“, még nem irtak és alkalmasint nem is fognak írni soha.

Szegény Bizet két hétig nem mert kimozdulni szállójából. Mikor aztán nagysokára részt vett egy ebéden, ösmerősei kiméletből mindenről beszéltek, csak „Carmen“-ről nem. A kolosszális bukásra gondolt mindenki, de nem említette senki. Hogyis említette volna? Hiszen Bizet inkább halott, mint élő volt. De amikor szivarra gyújtottak, Bizet maga terelte rá a beszélgetést.

— Hát megbuktam! — mondotta — no, majd olyant fogok írni, ami tetszeni fog a közönségnek.

Arra gondolni se mert a boldogtalan, hogy néhány esztendő múlva a „művelt zeneértő közönség“ remekműnek fogja kikiáltani az ő „Carmen“-jét; s hogy jönnek majd kritikások, akik hasábokon keresztül magasztalják ezt a sárga földig letaposott zenemunkát. Azt meg éppenséggel nem gondolta, hogy a „Carmen“ „forrásmunka“ lesz — tartván ma minden valamirevaló referens köteletségének az új muzsikákban „Carmen-reminiszcenciákat“ fölföldözni (igen sokszor nem aaptalanul). Nem, mindezt ő nem gondolta. Ő meghalt anélkül,

hogy meleg tapsot hallott volna és lelkesedéstől csillogó szemeket látott volna.

Ez a Bizet-emlékezés csak megerősítheti azt a kopott igazságot, hogy a műértő közönség nem mindig műértő jól és hogy a kritikusok nem írnak mindig a történelem lapjaira. Persze, ez Bizet számára — aki elvégre ebben az ügyben legfontosabb személyiség — nem vigasztalás; a fájdalmat, melyet átszenvedett, meg nem történtté nem teheti az a körülmény, hogy a mostani snobok vélekedése eltér a régiek vélekedésétől.

Szalay Péter meghalt.

— 1846—1908. —

Amitől hetek óta lehetett tartani, ma délután bekövetkezett: Szalay Péter államtitkár, posta- és távirtdai elnökgazgató hosszas betegség után elhunyt.

Kiváló tudású, nagyszívű, alantasaival együtt érző ember ment el közülünk. Negyven évig dolgozott a lebilincselő modoru, tetőtől-talpig gavallér ember, akinek a nevéhez a magyar postának hatalmas nekilendülése fűződik. Modern ember volt, európaer, aki éles szemmel figyelte a külföld fejlődését és a tapasztalatakat azonnal hasznosította az ország javára. Amikor ő elkezdte pályáját, postánk gyermekkorát élte. Személyzete mindössze 1520 főnyi és forgalma alig volt számbavehető. Évi 8,320.000 korona bevétellel szemben 8,400.000 korona kiadás állt a költségeit az államháztartás egyéb jövedelmeiből kellett pótolni. Ma a magyar posta 31,000 embernek ad kenyeret és 800,000.000 küldemény szállítását végzi a legpéldásabb pontossággal. S ezeknek a sikereknek az elérésében Szalay Péternek óriási része volt.

Tehetsége egész terjedelmében másfél évtized alatt bontakozott ki a legpregnansabbban, mióta mint elnökgazgató a posta és távirtda vezérigazgatóságának élén állt. Köztudomású, hogy a kellesténél jobban tulhajtott szigor 1895. év nyarán néhány napi zavart és fennakadást okozott a magyar posta szolgálatában. A kormány és a közvélemény figyelme ekkor Szalay Péterre terelődött és a letűnt másfél évtized fényesen igazolta a hozzáfűzött várakozásokat, mert az újonnan kinevezett szerencsés kézzel nyult az intézmény reorganizációjához.

Hatáskörében mindent megtett, hogy a személyzet helyzetén is segítsen. Igazgatása alatt létesült a Postás Kaszinó, az altisztek és szolgák országos egyesülete, az altisztek és szolgák zenekara. A legnagyobb és legfényesebb szolgálatokat a szerencsés nemzetközi posta- és táviró-egyezmények kötésével tette hazájának. Tekintélyt és tiszteletet szerzett a magyar névnek a nagy nemzetközi kongresszusokon és a nagy és hatalmas nemzetek sorában is mindig a legelőkelőbb pozíciókat töltötte be a kongresszus tagjainak bizalmából.

Nagy érdemeit a magyar király több kitüntetéssel jutalmazta és ezeken kívül volt még sok külföldi magas rendjele is.

Betegsége és halála körülményeiről a következő részleteket jelentik:

Szalay Péter, aki erős és edzett testalkatu volt, már a tavasszal, amikor a lisszaboni nemzetközi távirtdakongresszuson részt vett, betegeskedni kezdett. Visszajövele után rosszullette ellenére még hitelegig eljárt a hivatalába, fájdalmakról panaszkodva. Szeptember első hetében az orvosok sürgetésére otthon maradt, de itt is egy ideig még hivatali ügyekkel foglalkozott. Szeptember vége felé azonban már ágyba dőlt és azóta erős testalkata küzdött a gyilkoló betegséggel, amelynek hosszu szenvedés után ma délután öt órakor áldozatul esett. Alig két hete, október 25-én a nemrég elhunyt Falk Miksának Dorottya-utca 14. szám alatti lakásába költözött, de ide már a mentőegyesület kocsiján hozták át. Temetése a gyászházból november 11-én, délután fél három órakor lesz. A kereskedelmi minisztérium, valamint a posta- és távirtda-vezérigazgatóság külön-külön gyászjelentést adnak ki Szalay Péter elhunytáról, amelyről a nemzetközi postairodát, a nemzetközi távirtdairodát, valamint az osztrák

és a német posta- és táviridőszakosztályokat hivatalból táviratilag értesítették. A temetésen az ország összes postaiszolgálati is részt vesznek.

Életrajzi adatai a következők:

Szalay Péter 1846. október 6-án született Budán. Atyja, Szalay István, akkoriban József nádor meghitt titkára, fényes hivatalnok pályát futott be, nagybátyja, Szalay László, a nagyevű történész és publicista. Tanulmányait a budapesti egyetemen végezte és 1867-ben megszerezte az ügyvédi oklevelet. Még ugyanez évben Orovo kinevezte miniszteri segédfogalmazóvá a postaosztályba, később postatiszti szakvizsgát is tett. 1872-ben gyakorlati szolgálatra kiküldette magát egy évre a zágrábi postaiszolgálatához, mely alkalommal többi közt Fiume és Trieszt tengeri és szárazföldi postaszolgálatát is tanulmányozta. A postaszakosztályban időközben miniszteri fogalmazó, majd titkár és osztálytanácsos lett. Baross Gábor 1887-ben megbízta a közúti szakosztály egyik ügyosztályának vezetésével, ahol kivált a hadászati utak és hidak ügyeivel foglalkozott és ahol 1894-ben miniszteri tanácsosi címet kapott. 1895-ben a posta- és táviridőosztályllyal átvette a magyar posta, táviró és telefonügyek vezetését. Sikeres működésének elismerésül 1896. májusában kinevezték az újonnan szervezett posta, táviró és telefon vezérigazgatóság élére elnökgazgatóvá. E minőségben nemsokára fontos szerepe jutott az 1896. nyarán Budapesten ülésező nemzetközi távirói értekezlet elnöki tisztjében, amelynek oly sikerrel felelt meg, hogy a király a Ferenz József-rend középkeresztjével tüntette ki. Ennek az értekezletnek és kivált Szalay tapintatának külső eredményei a budapest—berlini telefonvezeték, melyet a közforgalomnak 1897. szeptember 1-én adtak át és a legközelebb létesülő budapest—londoni és budapest—párisi közvetlen távirati összeköttetés. Alatta létesült a fiume—abazziai és sok egyéb telefonösszeköttetés is. Jelentékeny része volt a budapesti telefon-hálózat végleges államosítása és rendezése, nemkülönben több belszolgálati reform körül.

A tátrai fürdőkért.

— A Kárpátgyesület mozgalma. —

Budapest, november 9.

A Kárpátgyesület nagyjelentőségű mozgalmat indított most meg a Tátrában uralkodó tarthatatlan viszonyok tárgyában. Az egyesület memorandummal fordul a kormányhoz a nélkülözhetetlen teendők megtétele végett. A terjedelmes memorandum részleteiben így szól:

Természeti szépségeivel és nevezetességeivel predestinálva van a Magas-Tátra arra, hogy gőczpontja legyen nemcsak hazánk, hanem Közép-Európa turisztaságának is, hogy területén nagyszámú és nagykiterjedésű fürdő- és nyaralótelepek létesíthetők, vagy tehát az idegenforgalom révén épp oly fontos közgazdasági tényezőjévé válják hazánknak, mint a központi alpesi hegyvidék Svájcban, vagy Tirolban.

A közgazdasági szempontból szükséges és óhajtott további korszerű fejlődésnek föltételeit I. a tátrai birtokviszonyok rendezésében, II. a közlekedési viszonyok fejlesztésében és III. abban látjuk, hogy a Magas-Tátra turisztikai feltárására irányuló eddigi akciója a Magyarországi Kárpátgyesületnek sikeresen befejeztessék.

Az idegenforgalom középpontját a Tátrában a három Tátrafüred alkotja. Ezen fürdőterületek nem saját, hanem csupán bérelt területen épültek. A bérelt lejárta az összes épületek, szállodák, villák, fűtőházak, vendéglők, jégházak, vízvezeték stb., általában a befektetések, melyeket a Hitelbank eszközölt, vagy melyeket a jövőben eszközölni fog, minden ellenérték nélkül a község tulajdonába mennek át. A községi erdőben semminemű új telepnek létesílnie nem szabad s még villákat is csak a község beleegyezésével, illetve külön szerződés mellett szabad csak építeni.

Ezen hátrányos birtokviszonyok mellett, mint hogy a Tátravidék legnagyobb részét községi tulajdon, vagy idegen állampolgárok birtokát képezi, újabb telepek a Tátrában nem keletkezhetnek, mert a parasztközségek azok létesítésére képtelenek, mert nem akadnak új vállalkozók, kik tőkájukat bérelt területen befektetni hajlandók volnának s mert a nagybirtokosok is vadászterületek megzavarásától félve, határozottan elleneznek minden ilyenemű akciókat.

A Tátra nyári idegenforgalma már most is oly nagy, hogy a legtöbb odaérkező vendég nem kap

lakást, ha azt 2—3 héttel vagy hónappal előbb meg nem rendelte. Azonban az imént vázolt birtokviszonyok megakasztják a meglévő fürdőtelepek korszerű fejlesztését is, ennek következtében hátráltatják az idegenforgalomnak további emelését. Azonban a telek tulajdonosainak szűk látóköre lehetlenné tesz minden megegyezést, a szabad rendelkezési jog hiánya megakaszt minden szabad mozgást, a folytonos érdekösszeütközés és torzalkodás megbénít minden fejlődést, lelohaszt minden vállalkozási szellemet.

Ezen bizonytalanság miatt minden bérlő óvakodni fog nagyobb tőkék befektetésétől, mert a bérelti idő alatt az amugy is tulróvid idény mellett nemcsak a tőkét kellene kamatoztatni, hanem magát a tőkét is amortizálni. A Tátra birtokviszonyai nagy hátrányára vannak a telepek lukrativitásának is, mert azok tulajdonjog hiányában csak oly olcsóbb szerkezetű és primitív kivitelű felépítményeket létesíthetnek, amelyek a mai igényeknek meg nem felelhetnek.

A jelzett viszonyok mellett a közérdeknek — melyet különben is a magánérdek fölé kell helyezniünk, — előtérbe kell lépnie s mivel nincsen kilátás arra nézve, hogy a tulajdonos községekkel való kölcsönös megegyezés lehetővé tenné a tátrai fürdőügynek korszerű fejlesztését, minthogy pedig a Tátrának, mint nemzeti vagyonnak, kellő értékesítése országos közgazdasági érdeket képvisel; azért meggyőződésünk szerint a Tátra birtokviszonyainak rendezése a törvényhozásnak az 1881. évi 41. t.-cz.-nek (kisajátítási törvénynek) módosítására irányuló akcióját teszi szükségessé.

Az egyesület törvényjavaslati tervezetét is terjesztette a kormány elé, melyben annak a reményének adott kifejezést, hogy a kormány bölcs megfontolás tárgyává fogja tenni a tervezetet, melyet a közérdeknek megfelelően fog megoldani.

Könyv a választói jogról.

— Dr. Ajtay József tanulmánya. —

Budapest, november 9.

A választási reformról szóló törvényjavaslatot a képviselőház holnaputáni ülésén nyújtja be gróf Andrássy Gyula belügyminiszter. A sajtó-kampany azonban nem várta be a javaslat publikálását, tömeges újságcikkek között jó néhány könyv és röpirat jelent meg már is, melyek mindegyike az új választói törvény irányadó elveivel foglalkozik s az Andrássy javaslatából nyilvánosságra jutott adatokat taglalja. Ezeknek a tanulmányoknak a sorából a legfontosabb és higgadt tárgyilagos fejtegetéseivel kiváló dr. Ajtay József könyve, mely „A választási reform” cím alatt a napokban került a könyvpiazcra.

Dr. Ajtay József messze tekintő, széles látókörrel, nagy politikai tudással fejtegeti tárgyát. Bevezetésül a választási reform történelmi előzményeit fejtegeti. Kristóffy akcióját, melylyel az általános választói jog jelszavát a közvéleménybe beledobta. Az ő kezében ez a jelszó csak agitáló eszköz volt, melylyel a nagy tömegeket akarták a nemzeti követelések ellen mozgósítani. Később a választási reform lett a magyar koalíció és az uralkodó közt kötött béke alapja, amennyiben az ellenzék a nemzeti követeléseket arra az időre fölfüggesztette, amíg bizonyos átmeneti föladatak megoldása után a népképviselőt szélesebb alapokra fektetése megtörténik és a nemzeti követelések tekintetében az új parlament nyilatkozhatik.

Dr. Ajtay ezután bőven ismerteti az osztrák választói jogot, rámutatván azokra a hibákra, melyek a pusztá osztrák állampolgársághoz, betöltött huszonegy évhez és egy évi helybenlakáshoz kötött reformban mutatkoznak. Bebizonyítja, hogy ez a látzólag liberális reform tulajdonképpen reakcionárius, mert a választói névjegyzékek összeállítására s a szavazás módja bő alkalmat nyújt a visszaélésekre és a kormányhatalom beavatkozásaira. Az általános választói jog alapján végbement osztrák választások végleges eredménye kétségtelenné tette, hogy azok a várakozások, amelyeket az osztrák vezető körök a reformhoz fűztek, nem teljesedtek be, mert egyeséges nagy pártok helyett párttöredékek vonultak be a parlamentbe s friss erővel tért oda vissza a nemzetiségi elv is, továbbra is gyakorolva a maga veszedelmes bomlasztó hatását.

Kristóffy javaslatáról kimutatja Ajtay, hogy az sem volt olyan liberális, mint amilyennek bizonyos oldalról most utólagosan szeretnék feltüntetni, mert Kristóffy következetesen homályban hagyott olyan

fontos kérdéseket, melyeknek megoldásától függött, hogy a reformot ne lehessen retrogád irányban, alkotmánytombolóan és a nemzet ellen fordítani.

A mai magyar választói jogot vizsgálja ezután a szerző, majd áttér egy alkalmas reform fő irányelveinek a fejtegetésére. Véleménye szerint a nyers, numerikus többségre alapított általános választói jog tekintélye hanyatlóban van azokban az államokban, amelyek a suffrage universel klasszikus hazái voltak. Nézete igazolására kiváló francia politikusok és szociológusok véleményére hivatkozik. A magyar választói reform a nemzeti egység megteremtése és az ország teljes függetlenségének kivívása jegyében történhetik. E tekintetben elsőrangú követelmény, hogy a választói jog lehetőleg széles alapokra fektetessék, hogy megszorodjék a magyar alkotmány sánczát védők tábora. Ajtay azonban csak az öntudatos elemeknek óhajtja megadni a választói jogot, mert az öntudatlan, politikailag analfabéta tömegek befolyása megsemmisíti nagyszámú öntudatos, politikailag iskolázott elemek szavazatainak hatását. Az ország bonyolódott, sok szempont felölélését igénylő viszonyai Ajtay szerint kizárják, hogy a választási reformnál bizonyos elvi szempontokat egységesen, mereven és rideg következetességgel alkalmazhassunk. E tekintetben a többes és egyenlő szavazat, a titkos és nyílt, a községenkint, vagy körzetenkint való szavazás egymás mellett is alkalmazást nyerhetnek, mert Ajtay szerint „jó választási reform csak az lehet, amelyik olyan, mint az ország domborművé téképe, azaz hűen tükrözteti vissza az ország helyzetét, erőviszonyait”. A tanulmány ezután bőven fejtegeti a műveltségi cenzust, a többes szavazati rendszert, a titkos, községenkint való és a kötelező szavazást, a választói kerületek beosztását. A választói reform és szociálisták című fejezetben annak a véleménynek ad kifejezést, hogy a választói jog általánosítása a szociáldemokrata párt számára legfeljebb 12—15 mandátumot jelent. Attól sem tart, hogy a reform a nemzetiségi veszedelem tüzét is fölélesztene.

Külön fejezetben foglalkozik azokkal a részletekkel, amelyek az Andrássy tervezetéből eddig nyilvánosságra jutottak. Kifogásolja, hogy a javaslat az irni-olvasni tudáshoz köti a választói jogosultságot, ő inkább elemi iskolai bizonyítványt követelne meg.

Az élvezetes stílusban, eleven dialektikával megírt tanulmányt nagy haszonnal forgathatja mindenki, aki a választási reform problémája iránt érdeklődik. Ajtay komoly, értékes, tudományos munkát végzett s nagyon fontos, érdekes szempontokkal járult hozzá ahhoz, hogy a közvélemény ebben az irányban tisztázódjék.

TÁVIRATOK.

— Közgazdasági táviratok.

Newyork.	nov. 7.	nov. 9.
Buza	locobuza 111 ³ / ₄	112
	decemberre 111 ³ / ₄	112 ¹ / ₂
	májusra 111 ⁷ / ₈	112 ¹ / ₂
Tengeri	decemberre 71 ¹ / ₂	71
	májusra 70 ¹ / ₄	70 ¹ / ₈
Csikagó.		
Buza	decemberre 101 ³ / ₈	101 ³ / ₈
	májusra 105	105 ¹ / ₂
Tengeri	decemberre 61 ³ / ₄	61 ³ / ₈

New-York, nov. 9. Gyapot New-Yorkban helyben 9.35 (9.30 tegnap), gyapot decemberre 9.09 (9.01), gyapot februárra 8.90 (8.83), gyapot New-Orleansban helyb 8¹⁵/₁₆ (8¹⁵/₁₆), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, november 9. (Zárlat.) Zsír januárra —.— tegn. —.—, zsír májusra 9.30 (tegnap 9.35), szalonna short clear, 9.37 (tegnap 9.37), sertéshus januárra 16.05 (tegnap 16.10)

A német birodalmi bank.

Berlin, november 9. (Saját tudósítónktól.) A német birodalmi bank november havi kimutatása szerint, a bank adómentes érczépénz-készlete: 11 millió 963 ezer márka, a váltótárcazában 61 millió 922 ezer márka érték van (—16 millió 689 ezer az előbbi év-

hez képest), a lombardállomány 17 millió 888 ezer márká (-17 millió 502 ezer a tavalyihoz képest), kincstári jegykészlet 18 millió 924 ezer márká (+3 millió 513 ezer a tavalyihoz képest), girobetét 24 millió 261 ezer (+11 millió 498 ezer márká a tavalyihoz képest).

Sardou.

— 1831—1908. —

Meghalt a múlt Kialtja az iju irónemzedék és azzal a meghatottsággal gondol Victorien Sardou, amelylyel egy korhadtt gyümölcsfa kidőlését nézzük. Pedig Sardou is volt fiatal, neki is küzdelmes volt a szárnypróbálása, keserves csalódások érték, utjába göröngyöket gurítottak az akkori hatalmasok. De színrekerült a „Pattes des mouches” („Az utolsó levél”) és ennek óriási sikere szédeltesen diadalmas pályát nyitott meg előtte.

Szemére vetik, hogy nem művész, csak mesterember; nem geniális, csak ügyes; nem hevül, csak számít. Sok igazság van e vádokban. De Sardou a mesterember, sok olyan darabot írt (hogy csak a „Divorcons-t említsük), amelyekhez hasonló ellenesei minden művészi ihlete se tudott volna produkálni.

Kárára volt a túltermékenysége, a mértéktartás hiánya és tollának kevése értékelése. Talán néhány milliónyi hilla lenne tíz millióra becsült hagyatékának, de a Sardou név aranyként ragyogna az utókor előtt is, ha meg nem írja szenzációt hajhász rémdrámáit és ha tíz év előtt leteszi a tollát. Akkor még áhitattal szóltak róla, ünnepezték és — utánozták. Sajnos, nem vette észre az ujkor hajnalhasadását. Egyszerre közönsége elmaradt, a kritika ellene fordult Sardou erőltetni akarta a sikert s minthogy vénülő agyából kiszikkadozott a szellem, a „Thermidor“-ral, „Haza“-val, „Rabagas“-szal, „Tosca“-val, „Robespierre“-rel akarta azt a hatást elérni, amely hajdan az „Agglegények“-kel, a „Jó barátok“-kal, a „Benoiton család“-dal, a „Jó falusiak“-kal és még vagy ötven darabjával látszi könnyedséggel táruult eléje.

Ezekről ma már alig esik szó. Annál többet emlegetik a „Les affaires des poisons“-t (Méregkeverők), melyben XIV. Lajost és Maintenon asszonyt állítja a színpadra s melyben — mint a Sarah Bernhardt megrendelésére írott legtöbb új darabjában — inkább a színpadi dekorátor és rendező, mint a színműrő babérait pályáztat.

Bárhogyan ítéljük is meg azonban a mai kor emberei a Sardou irodalmi működését, eljön még az az idő, amikor nevérel a szépséghibák le fognak pattogni s ami benne örökség, homály nélkül fog ragyogni a világirodalom aranykönyvének lapjain.

Halála hírére a Nemzeti Színház is kitűzhetné a gyász lobogóját, mert volt idő, amikor évtizedeken át a francia nagy triász — Augier, Dumas, Sardou — művei dominálták első színpadunk műsorát és termékenyítették színműrőink fantáziáját.

A „Madame Sans Gêne” pedig egy egészen külön fejezetet követel a magyar színészet történetében. Mert amikor a népszínmű hanyatlásnak indult és a Blaháné nagy művészetének a Népszínház nem tudott teret adni, a „Szókimondó asszonyság”-ban alkalma nyílt olyan alakítást bemutatni, amely még e csodás asszony gazdag repertoírjában is ritkítja párját és amely egész babérrédőt, a színháznak pedig fényes bevételek hosszú sorozatát jövedelmezte.

Életrajza rövidre összevonva, a következő: Sardou Párisban született 1831. szeptember 7-én. Eleinte orvostant tanult, majd történetet és irodalmat. Dojazet színésznővel való megismerkedése indította arra, hogy drámáirással foglalkozzék s e téren annál gyorsabban ért el sikert, mert ez a híres színésznő nemcsak hogy rendelkezésére bocsátotta színházát, hanem első darabjaiban: Monsieur Garat és Les prés Saint-Oervais (1860) a főszerepeket is maga játszotta. Sardou híre csakhamar meg volt alapítva s termékeny tolla egyre-másra látta el a különböző párisi színházakat s főképp a Gymnase- és Vaudeville-színházakat vigjátékokkal és egyéb drámákkal, amelyeknek legnagyobb része élénk tetszésre talált. Ilyenek: Les pattes de mouche (1866, Az utolsó levél); Nos intimes (1861); Les ganaches (1862); Don Quichotte (1869); Les vieux garçons (1865); La famille Benoiton (1865); Nos bons villageois (1866);

Le maison neuve (1866); Séraphine (1868); Patrie (1869); Fernande (1870); Rabagas (1872); L'oncle Sam (1873 Samu bácsi); Les merveilles; La haine (1874); Ferréol (1875); Dora (1877); Les bourgeois de Pont-Arcy (1878); Daniel Rochat (1880); Divorcons (Najac-kal együtt, 1880, Vájlunk el); Odette (1881); Fédora (1882); Théodora (1885); Georgette (1887); Marquise (1889); Belle-Maman (1889, Deslandes-dal együtt); Thermidor (1891); Madame Sans-Gêne; 1894-ben jelent meg Ghismonda, legújában pedig Marcelle (1895) és Spiritismo (1896). Írt Sardou operett-szövegeket is, amelyekhez Offenbach stb. írtak zenét. Sardou 1877 óta tagja volt a francia akadémának s állandóan fejedelmi fényű birtokán élt Marly községben, amelynek maire-je is volt.

A „színműrás atyamestere” — ahogy Sardout nevezték — hosszabb idő óta betegeskedett s tegnap, vasárnap reggel, csendesen elszenderült.

Halálát egész Franciaország gyászolja s temetésén a nemzeti részvét hatalmas arányokban fog megnyilatkozni.

Téli világ.

— Havazás és hóviharok mindenfelé. —

Budapest, november 9.

Most már semmi kétség: a tél a maga nagy mérgével, haragjával, irgalmatlanságával itt van. Ma reggel már fehér volt a főváros. Az utcákon bokáig ért a hó. És esett egész napon, egész éjjelen át szakadatlanul, hol nagy pelyhekben, hol apró szilánkokban. Már a kora délelőtt bekövetkezett a forgalmi akadály minden neme, faja. Emeber, állat alig tudott haladni. A villamosok cزامmogtak, később már mozdulni sem tudtak.

A főváros köztisztasági hivatala kora hajnalban mozgosította egész munkáscsapatát és ma reggel 250 rendkívüli munkást vett föl. A hókéket is működésbe hozta és csak így sikerült a főbb utas-teleken a közlekedést biztosítani. Az egyes házakba hajnalban a rendőrök becsöngtek és utasították a házmestereket a hónak a gyalogjáróról való eltakarítására. A kerületi előjáróságok pedig sürgősen kiadják a szokásos téli rendeletet, amely a hó eltakarítására ad utasítást a házmestereknek és a háziuraknak. A környékbeli községekből a főváros iskoláiba járó tanulók pedig otthon maradtak, mert a nagy hó egyszerűen lehetetlenné tette, hogy akár kocsin, akár gyalogszettel a fővárosba bejöhessenek.

A vidéken is mindenfelé erős havazások voltak, amint ezt a következő táviratok jelentik: Tiszaföldvár éjjel óta erős hóvihar dúl-höng.

Kecskeméten este tíz órától fogva hatalmas hóvihar tombol. A hó folyton esik. A közeli tanyaőről a kocsiforgalom megakadt.

Komáromban száraz hideg után vasárnap este havazás állott be, mely állandóan tart. A közlekedést a nagy hó akadályozza.

Pakszon tegnap este óta szakadatlanul havazik. A földet fél méternél magasabb hóréteg borítja.

Székesfehérvárt tegnap este erős havazás állt be, mely ma is folyton tart; az utcákat fél méteres magas hó borítja. Reggel a vásárra igyekező iparosok a hófúvás miatt kénytelenek voltak visszatérni.

Tapolczán tegnap este óta erős havazás van és az utakat a szél hóval fújja be. A közlekedés eddig nem akad meg, de a vonatok késéssel érkeznek.

Karczagon ma reggel hóvihar volt; a havazás egyre tart. Sok föld szántatlan maradt.

Nagykőrösvön vasárnap este nyolcz óra óta egész ma délig sűrűn havazott. 40—45 centiméter magas hó földi a földet.

Hajduböszörményben a múlt éjjel nagy hóvihar volt és ma egész napon át havazik. A hóréteg mintegy fél méter magas. A vonatok késéssel közlekednek.

Gyöngyösön és környékén egész napon át tartó hóvihar volt. A hó átlagos magassága elérte a 30 centimétert. A hőmérséklet alábbszállott és ma este nagy olvadás állott be.

Tüntetés a pluralitás ellen.

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, november 9.

Impozáns tüntetést akart rendezni ma este a pluralitás ellen a szocziáldemokrata párt. A rendőrfőkapitány betiltó rendelete dacára a párt plakátokon hívta föl a munkásságot a tüntetésre. A várt nagy tömeg azonban elmaradt az utcákról. A főkapitány erélyes rendelkezéseinek sikerült a főváros békéjét biztosítani. Azt a pár száz főnyi tüntető csoportot, amely az Andrássy-ut és a Körut sarkán csoportosult, a rendőrség rövidesen feloszlatta. Mihelyt csak egy kis csoportosulás történt, rögtön megjelent közöttük és fölözslásra hívta föl őket a rendőrség, ha pedig a békés fölözslásra nem engedelmeskedtek, akkor a szipelre kivont karddal, ütlegelve kergették szét a menekülő tömeget. Ezek a feloszlások több kisebb sebesüléssel és tömeges előállításal jártak. A rendőrség erélyes beavatkozása csakhamar rendet teremtett, tíz óra felé nem lehetett látni rendezarót sem az Andrássy-uton, sem a körutakon.

Háromnegyed nyolcz lehetett, amikor először az Andrássy-uton, a Nagymező-utca és a Gyár-utca között körülbelül száz-kétszáz összeverődött tüntető az általános választói jogot kezdte éltetni.

Rögtön megjelent közöttük Bónis rendőrkapitány és távozásra szólította őket. A felszólítás dacára azonban továbbra is együtt maradt a tömeg, mire Bónis kapitány egy szakasz gyalogost vezényelt közéjük, kik kivont karddal kergették szét az embereket. Többek letartóztatásán kívül egy sebesülés is történt. És pedig Hubeni Ferencz 28 éves magánzó karddal kapott kisebb vágást a fejére. A megjelent mentők bekötözték és átadták a rendőröknek, kik a központi kapitányságra vitték.

Az első attackot csakhamar több más attack követte. A Gyár-utca sarkán erős lovasattakot vezényelt Bónis kapitány, amely elől a megrémült tömeg eszeveszetten menekült. E rendőri beavatkozás után rövid időre csend állott be. Már ugy látszott, hogy vége lesz minden tüntetésnek, de ujra felhangzott a pluralitás ellen való kifakadás, mire a rendőrség ismét a tüntetők közé vágott, mely eredménye több sebesülés és előállítás. Ez a jelenet az Operaházzal szemben a Drechsler-vendéglő mellett játszódott le.

Ezekután a rendőrség minden legkisebb csoportosulást könyörtelenül szíjjelkergett, az ellenszeglőket pedig a kerületi kapitányságra kísérte.

A Nagy-köruton is voltak csoportosulások, kisebbmértűek ugyan, mint az Andrássy-uton, éppen azért a feloszlítás békésebb módon történt.

Este tíz órakor már teljesen tiszta volt az ut a tüntetőktől. A munkásság ugy látszik megelégedte a lucskos időben való kóborlást, amely szabadságának, vagy testi épségének kockázatával járt.

A rendőrség is, miután luátta, hogy a további nyugalom majdnem biztosítva van, a kirendelt legénység legnagyobb részét hazavezényelte.

A nagy és impozánsnak hirdetett tüntetés így körülmények között ért véget. A sajtóiroda jelentése szerint harminczegy tüntetőt állítottak elő, kiknek legnagyobb részére rövid kihallgatásuk után kimondták az ítéletet. Többeket pedig kellő igazolás után szabadon bocsátottak. Az előállítás a VI. és VII. kerületi kapitányságon történt. Az előállítottak névsora a következő:

Fazekas József 29 éves mázolósegéd, Szóta János 19 éves cipépszegéd, Klein József 22 éves cipépsz, Hermann Sándor 21 éves szabó, Waszliczky József kocsigyártó, Raumann Dezső 21 éves cipépsz, Fodor Mihály 16 éves kárpos, Grancsai Sándor 16 éves kéményseprő, Horváth József 32 éves kávéfőzőt 50—50 koronára, Keleti Emil 20 éves könyvkötő 70 koronára, Grün Sarolta 17 éves gépirónót 30 koronára ítélte a rendőrség. Előállították még Veles Pál 18 éves szabót, Magyar János 19 éves asztalos, Hajdu József 37 éves napszámot, Hartmann Gyula, Virág Lajos 27 éves Szabót, Miklós Péter 28 éves gyári munkást, Pintér Dániel és Fraumann Jenő 19 éves asztalost, Grauer József, Kovács Ferencz gépmunkást, Gottlieb János, Koray, Armin

nov. 9.
112
112 1/3
112 1/2
71
70 1/3

101 3/4
105 1/2
61 3/8

kban helyben
9.09 (9.01),
w-Orleansban
e New-York-
Filadelfiában
10.90 (10.90),
3 (1.78).

anuárra —
9.35), sza-
értéshus ja-

któl.) A né-
utatása sze-
te: 11 millió
llió 922 ezer
z előbbi év-

Kohn Lázár, Hochstädter Máttyás, Messinger Lajos, Csajka Antal, Andrejka Zsigmond, Simonia Mihály és Maukra Mihály munkásokat.

UJDONSÁGOK.

Egy visszazivott interview.

* * *

Vilmos császár holmi kijelentéseket tett a „Century Magazin“ nevű amerikai újság munkatársa előtt, direkt azzal a szándékkal, hogy azok nyomtatásban napvilágot lássanak. Időközben azonban — valószínűleg értelmesebb tanácsnokai megmagyarázása után — a császár meggondolta a dolgot és mindent elkövetett, hogy az interview megjelenését megakadályozza. A szavak könnyen rebbentek, amikor az imperatori ajkakat elhagyták, de azután ország-világot kellett mozgósítani utánuk, hogy még idejekorán megfojtsák őket, még az előtt, hogy a közvélemény fülét elérhetnék. Az amerikai újságíró már megírta, már elküldte a cikkét. Nosza lön hát telegrafálás kábelen keresztül ide-oda.

Fölzaklatták a német külügyi hivatalt; a német külügyi hivatal fölzaklatta a washingtoni német nagykövetet, aki szaladt elnökhöz, amerikai külügyminiszterhez, ácsorgott a „Century Magazin“ előszobájában, kérlette a szerkesztőt, a kiadót. Hamarosan küldték az interviewelő újságíró is, hogy vonja vissza a cikkét. Sok fáradságnak végre meg lett az eredménye: az újság lemondott a császári szózat leközléséről, dacára annak, hogy ez neki tizenötezer dollár kárt okozott, mert maga is betáta, hogy a cikk megjelenése újabb kellemetlen komplikációkat idézhetne elő.

Aki ismeri az amerikai lapok önzetlenségét, kiszámíthatja, hogy a német császári udvarnak mennyi pénzbe kerülhetett ez a nemesleki lemondás!

Ime, ilyen méltatlan pózban látjuk a német rex imperátort, akit immár annyiféle pózban látunk. Császári koronához, birodalmi almához és biborpalásthoz valóban illetlen egy ilyen riadt kapkodás, aminthogy ezeket a külső díszeket, ha le is számítjuk koronákban, komoly férfúhoz is illetlen az a szerep, hogy szombaton kikönyörögje a rotációs gépből azt, amit pénteken büszke daczosan elmenyörgött. A német császár szöficzamodásait kezdi már unni a publikum, a német közvélemény pedig egész joggal dühöng és szegyenkezik.

Egy császárt elvégre azért fizet egy ország, hogy méltóságos legyen és imponáló, hivatalos kötelessége az, hogy egész életében reprezentáljon. Egy olyan császár, aki bohóc-bukfenczeket vet, éppen olyan alkalmatlan a hivatalára, mint egy pap, aki istentelen, egy színész, aki dadog, egy katona, aki sánta és béna egyszerre.

NAPIREND. Naptár. Kedd november 10. — Róm. kat.: Avek. András. — Prot.: Luther Márton. — Görög-ország: okt. 26. E. 21. Demeter. — Zsidó: March. 14. — A nap két reggel 6 óra 55 perczkor, nyugszik délután 4 óra 32 perczkor. — A hold két d. u. 5 órkor, nyugszik reggel 7 óra 1 perczkor.

A közoktatásügyi államtitkár 12-2-ig. — A kereskedelmi államtitkár fogad 4 órkor.

Allandó kiállítás a Könyves Kálmárnál Nagymező-utca 37-30. Nyitva 9-1-ig. Belépődíj nincs. — Velazquez-kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9-6-ig. Belépődíj 1 korona. — Fialal festők kiállítása az Uránia Kigyó-teri szalonjában nyitva 9-1-ig. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képesarnok nyitva. — A földtani intézet múzeum nyitva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Ipar-múzeum nyitva. — A Ráth György múzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár zárva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Ke-

reskedelmi Múzeum könyvtára zárva 9-12-ig, a téli hónapok alatt novembertől február végéig kedden és pénteken 6-8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak nyitva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— **A király családi ünnepe.** József főherceg és Augustia főhercegné ma délután gyermekeikkel, József Ferencz és László főhercegekkel és Zsófia főhercegnével Bécsbe utaztak, hogy ott a király uralkodói jubileuma alkalmából rendezendő családi ünnepségeken résztvegyenek. A főhercegi pár gyermekei közre fognak működni abban az ünnepi színdarabban, amely a király valamennyi unokájának részvételével december 2-án a schönbrunni kastélyban színe fog kerülni. — Ferencz Szalvátor főherceg és Mária Valéria főhercegné színe gyermekeivel holnap többheti tartózkodásra schönbrunnba érkeznek.

— **A trónörökös pusztaszeri vadászatai.** Pusztaszeren a mindszent-alyói hitbizományi uradalomban már nagyban készülnek az idei nagy vadászatokra. Pallavicini Sándor ögróf tulajdonos a pusztaszeri kastélyt új szárnyalattal bővítette ki és az ögrófi, valamint a majoresco: Pallavicini Alfonz ögróf szombaton Kistelekre érkeztek és onnan Pusztaszerre hajtottak, hogy a vendégek kényelmes elhelyezése iránt tovább intézkedjenek. A téli vadászatokra várják Ferencz Ferdinánd trónörökös is, aki már egy ízben a kilenczvenes évek elején vendége volt a pusztaszeri kastélynak. A vadásztársaság tagjai közt lesz az orosz czári családnak is egyik tagja, valamint a magyar és az osztrák arisztokráciából több meghívott vendég.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** Erzsébet királyné névnapjának évfordulóját november 19-én a hagyományos gyászünneppel üli meg az idén is a budapesti Tudományegyetem. Az évforduló napján délelőtt tíz órkor alapítványi gyászmise lesz az egyetemi templomban, ahol testületileg jelenik meg az egyetemi tanács és az ifjuság. Ezen a napon az előadások mind a négy fakultáson szünetelnek. A kultuszminisztérium rendeletéből pedig az összes iskolákban Erzsébet-gyászünnepeket tartanak.

— **Merénylet Ferdinánd király ellen.** Szofiából érkezett táviratok szerint a bolgár király ellen tervezett merénylet ügyében a rendőrség még folytatja a vizsgálatot, de a legnagyobb titokban. A kiszivárgott hírek szerint a merénylő Sandansky bandavezér hiveitől származik és a szobranje megnyitása napján akarták keresztülvinni. A merénylőterv a rendőrség éleslátása folytán most már meg-husultnak tekinthető, de azért minden óvintézkedést megtettek, különösen ami gyanus személyiségek felügyeletét és szemeltartását illeti. A merénylőterv ötleteiből arra is gondolnak, hogy az anarchistákra vonatkozó rendszabályokat megszigorítsák.

— **Esemény a trónörökös családjában.** Hohenberg hercegnő, Ferencz Ferdinánd főherceg felesége holt gyermeket szült. A gyermek halálának az oka, az orvosok véleménye szerint az, hogy a hercegnő nemrég influenzában volt. A hercegnő állapota kielégítő.

— **Szterényi József államtitkár hivatalában.** Szterényi József kereskedelemügyi államtitkár egészsége annyira helyreállt, hogy ma újból megjelenhetett hivatalában. Rekedtsége azonban még mindig tart. Az államtitkár vasárnap rendkívül megleghangu táviratban üdvözölte az ipartestületek országos kongresszusa Budapesten, a Bádogosok és Szerelők Országos Egyesületének nagygyűlése Debreczenből, az Alsófehérvármegyei Kéményseprők Egyesülete és a Pénzüntézet Tisztviselők Pestmegyei Egyesületének Kecskeméten tartott közgyűlése.

— **Választások az Újságírók Egyesületében.** A Budapesti Újságírók Egyesülete vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott Hercege Ferencz elnöklésével. Az elnök tudatta, hogy a közgyűlésnek csak egy tárgya van: a nyár óta megüresedett főtítkári és gazdai állás betöltése. A közgyűlés ezután főtítkárnak egyhangulag Purjesz Lajost, az Egyetértés felelős szerkesztőjét, gazdának pedig Várady Antal udvari tanácsost választotta meg. Miután az elnök még köszönetet mondott Uray Dezsőnek, aki a gazdai tisztet ideiglenesen betöltötte és Hollós Gyéza titkárnak, aki a főtítkári teendőket látta el, a közgyűlés véget ért.

— **Zeppelin és a német császár.** Gróf Zeppelin ma a legnépszerűbb ember egész Németországban. A császár éppen úgy ünnepli a levegő meghódítóját, mint az egyszerű polgár. Donaueschingből táviratozák, hogy gróf Zeppelin tegnap Vilmos császár vendége volt ebédre. A császár nagyon elismerően nyilatkozott a grófnak léghajója szombati utjáról s annak is örült, hogy a trónörökös is felszállt a léghajóval. A császár a kihallgatás után lefotografáltatta magát gróf Zeppelinnel együtt. A gróf visszatért Fridrichshafenbe.

A „Swaebischer Courier“ értesülése szerint a berlini hadügyminisztérium hivatalosan átvette a Zeppelin I. számú léghajót. A birodalmi gyűlés e célra 2,150.000 márkát szavazott meg, mely összegből az aechterdingeni katasztrófa után gróf Zeppelinnel kifizetett 500.000 márka ajándéknak számítattott, míg 1,650.000 márkát arra a célra szántak, hogy ez összegben megveszik a léghajót, ha az bizonyos feltételeknek megfelel. Ez összegből most egy részt a Zeppelin I. léghajó megvásárlására fordítanak.

— **Házi ünnep Márta-Nosztra.** A mária-nosztrai fegyintézet, amely nők részére egyedüli fegyintézet az országban, ez év október havában töltötte be fennállásának ötvenedik évfordulóját. Az ünnepélyen, amely egyedül az ott működő irgalmasrendi apácáknak szolt, Günther Antal igazságügyminiszter, Meskó László és Imling Konrad államtitkár, több képviselő és az igazságügyminisztérium több tisztviselője is megjelent. A vendégek megtekintették a példás rendben tartott intézetet és a hozzátartozó gazdaságot s a miniszter és államtitkár a legnagyobb elismerésüknek adtak kifejezést. A fegyház előtt Gulyás István községi jegyző üdvözölte a minisztert, a fegyház kapujában pedig Wensky Eugénia irgalmasrendi apáczafenök. Ezután vilásláreggeli volt, majd féltizkor csendes mise. Az istentisztelet után Günther Antal igazságügyi miniszter megtekintette az intézetet és a gazdasági telepeket. Majd az apáczarend küldöttsége üdvözölte a minisztert, aki szép beszédben válaszolt:

— Szíves köszönetet mondott az üdvözlésért. Üdvözölte a tisztelendő nővéreket a kívülről szomorúnak látszó helyen, ahol összegyűltek, hogy a rend felszázadra terjedő működését megünnepeljék. Ezt a látszólag szomorú helyet — ugymond a miniszter — az önök szeretete megnyugtató melegséggel tölti be. Lelkük melege valóságos szeretetházzá avatta fel ezt a szomorú épületet. Az Isten áldja meg az önök működését.

Délben egy órkor ebéd volt. Ebéd előtt négy fegyencző jelent meg az igazságügyminiszter előtt s kegyelmi kérvényt nyújtott át neki. A fegyenczőknek alkalmasint meg fognak kegyelmezni.

A miniszter és kísérete három órkor visszautazott Budapestre.

— **Tüntetések Zágrábban.** Tegnap délben a Starcevic-párt hívei az u. n. légionáriusok és néhány szocialdemokrata között a Zrinyi-téren összejövetésre került a sor, melynek az volt a következménye, hogy a szocialisták ma pártlapjukban, valamint egyéb kiáltványokban a „vörös-gárdát“ ma estére az Illicán rendezendő tüntető felvonulásra szólították fel. A felszólításnak oly lázító hangja volt, hogy a rendőrség komoly zavargásoktól tartva, széleskörű óvintézkedéseket tett. Este hat órkor rendőrség és csendőrség szállta meg az Illicát, a Jellasics-teret és a mellékutakat. Ezenkívül egy század ulánus is kivonult. Mindezen intézkedések nem tartották vissza a szocialdemokratákat szándékuk keresztülvitelétől. Este hét óra tájban több száz főnyi szocialista csoport az Illicán végig a Jellasics-térre vonult. A tömeg az általános választói jogot éltette és a Starcevic-pártiakat, valamint dr. Frank-ot abcugolta. A szerb templomnál a rendőrség a tüntetők egy részét a Preradovic-utczába szorította, mely alkalommal egy tüntetőt letartóztattak. A tüntetők többi része a Jellasics-térre vonult, hol azonban gyalog- és lovasrendőrök állták útjukat és osztásra szólították fel őket. Miután megérkeztek az ulánusok is a térre, elzárták azt. Időközben a Preradovic-utczában szocialdemokraták és Starcevic-pártiak közt összejövetésre került a sor, melynek a rendőrség csakhamar véget vetett. Este kilencz óra tájban ismét nyugalom uralkodott.

Deb...
vets...
lezt...
th...
arcz...
th y...
gyit...
Józ...
U h...
vend...
üdv...
a fel...
vets...
czen...
alatt...
a sz...
rend...
közis...
visel...
elajf...
képv...
megt...
rekv...
szako...
törvé...
zik a...
okozn...
ezekn...
szólit...
létesit...
K o s...
S z t e...
—
felegr...
egyike...
helt...
elősz...
ségtan...
felezés...
nárók...
és alk...
talval...
tába l...
tulzar...
indiai...
jából...
kiffde...
a távi...
talán...
Angol...
sából...
William...
tájt elk...
sában...
intézet...
mely...
vel egy...
chánika...
Latimer...
adója...
Guilds...
zott fizi...
tesítés...
Royal S...
tagjává...
vel egy...
követke...
gazes...
terminat...
zett elek...
tett Perr...
feitald...
sical Soc...
elnöke v...
— A...
Párvy S...
ruszbachi...
dájába...
zott, mire...
függesztés...
ságot m...
ezt sem...
dett, hogy...
nem enge...
len Rómá...
különben

— **Batthyány Tivadar arczképének teleplezése.**

Debreczenben ma avatták fel a Magyar Vasuti Szövetség ottani fiókjának otthonát s ez alkalommal leplezték le nagy ünnepek között gróf Batthyány Tivadar szövetségi elnök életnagyságu arczképét. Az ünnepélyen jelen voltak: gróf Batthyány Tivadar, dr. Bakonyi Samu országgyűlési képviselő, Veszprémy főispán, Kovács József polgármester, Kovács Gyula alispán, Uhlarik vasuti üzemvezető s még számosan. A vendégeket Gál Béla debreczeni szövetségi elnök üdvözölte. Délben banket volt és délután ment végbe a felavató-ünnepély a vasutas-otthonban tartott szövetségi diszközgyűlésen. Dr. Dezső Kálmán debreczeni szövetségi titkár üdvözölte Batthyányt, aki alatt a szövetség virágzásnak indult. Kiemelte, hogy a szövetség szociális érdekeket szolgál, de nem rendfelforgatót és a hazát megtagadó nemzetköziséggel. Ezután Zibuska Andor vasuti tisztviselő beszéde következett s eközben leplezték az arczfestményt. Batthyány Tivadar országgyűlési képviselő hosszabb beszédben mondott köszönetet a megünnepelt arczképért. Fejtegette a szövetség törekvéseit, amely nem akar új fizetésjavítást kérészkölni, hanem csupán pótolni a fizetésrendezési törvény hiányait. Határozottan védekezik és tiltakozik ama vád ellen, hogy a vasutasok készakarva okoznak szerencsétlenséget és rámutat arra, hogy ezeknek leginkább vasutasok az áldozatai. Végül felszólítja a tagokat, hogy mozdítsák elő a vasuti bank létesítését. A diszgyűlés táviratilag üdvözölte Kossuth Ferencz kereskedelmi minisztert és Szterényi államtitkárt.

— **Meghalt egy nagy fizikus.** Londonból érkezett telegramm adja hírül, hogy William Edward Ayrton, egyike a világ legnagyobb fizikusainak tegnap meghalt. Ayrton 1847-ben született. Már fiatal éveiben előszeretettel foglalkozott mértani, fizikai és mennyiségtani feladatok megfigyelésével. Tanulmányainak befejezése után 1867. március 1-én dr. Hirst és Foster tanárok segéde működött és feltűnést keltett a tisztaság és alkalmazott mennyiségtan körébe vágó dolgozataival. Ugyanezen évben az indiai távirat szolgálatába lépett, hol társait kiváló képessége folytán jóval túlszárnyalta. Szolgálatba lépése után nemsokára az indiai kormány által tanulmányainak folytatása céljából előbb Glasgowba, később pedig a kontinensre küldött. Indiába visszatérve Schwendlerrel együtt a táviratvezetékek rendszeres mérésének behozatalán fáradozott nagy sikerrel. 1872-ben visszatért Angolországba, hol az indiai táviratintézet megbízásából szigetelők mérésével foglalkozott. Részt vett William Thomson és Fleming Jenkinnel az ez időtől elkészült atlanti kábel elektromos megvizsgálásában és fektetésében. 1873. a japáni mérnöki tanintézet fizika- és távirat-tanárává nevezetett ki, mely állását 1878. megtartotta. Ekkor kezdett Perryvel együtt dolgozni, ki ugyanezen intézetnél a mechanika tanára volt. Visszatérve Angolországba Latimer Clark és Muirhead cég műszaki tanácsadója lett, mignem ezel felhagyva 1874. a City and Guilds of London Central Institute-nál az alkalmazott fizika tanárává nevezetett ki, mely intézet létesítése körül kiváló érdemeket szerzett. 1871-ben a Royal Society, később pedig a British Association tagjává választották meg. Számos önállóan és Perryvel együtt írott dolgozatai közül megemlítendő a következők: On the specific inductive capacity of gases. Te contact theory of voltaic action és a Determination of v. Közvetlen leolvasásra berendezett elektromos mérőeszközök készítése terén szintén Perryvel közösen szép eredményt ért el s mint felhalál általános ismert. Legutóbb az angol Physical Society s az Institution of Electrical Engineers elnöke volt.

— **A megrendszabályozott tót káplán ügye.** Párty Sándor szepesi püspök Tomanek Flórián ruszbachi káplánt a máriabesnyői kapuczinusok zárdájába internálta. A zárda főnöke ez ellen tiltakozott, mire Párty püspök folyó hó 4-én a káplán felüggését visszavonta és egyedül kolostori fogáságot mért rá. A kapuczinus-rend bécsi provinciálisai ezt sem tartotta indokoltnak és táviratilag intézkedett, hogy a nevezett káplánt a rendházban elzárni nem engedi. Tomanek káplán most Párty püspök ellen Rómában a szentszéknél emelt panaszt, ahová különben legközelebb személyesen is el fog utazni.

— **Csendélet Prágában.** A cseh fővárosban csak nem csöndesednek le a kedélyek. Ha időnkint csönd is van a város falain belül, de az izgalom hamar kitör újra. Tegnap megszokott, hétköznapi képe volt az utcáknak, de tegnap délelőtt az utcák, különösen a Graben, annyira megletek, hogy mozogni sem lehetett. A külsőségekből úgy látszott, hogy ismét tüntetés van készülöben. Német és cseh diákok álltak csoportokban és nézték ellenséges szemmel egymást. Az összeütközést kerülendő, Krikava rendőrfőnök, aki személyesen vezette a rendőri szolgálatot, a Grabent kifirítette, miután egy német diákot, aki sapka nélkül jelent meg, botlütésekkel inzultáltak. A közönséget kiszorították a Grabenről és a Graben bejáratait kordonnal zárták el. A Heinrich-gasseban két egyesületi sapkát viselő német diákot, akik egyenként mentek, egy csapat fiatalember megdobált, az egyik könnyen meg is sebesült. A Venzel-téren a rendőrségnek szét kellett osztania a tömeget, amely az egyenként sétáló német diákok körül csoportosult. Déli 12 óra után már mindenütt rend uralkodott. Ekkor Eppinger és Moiy képviselők közbenjárására megengedték, hogy a német diákok csoportosan a Karolinumba vonulhassanak, hogy ott egyetemi gyűlést tartsanak. Délután egykor érkeztek az első diákok és lassanként követték őket a többiek. Lassu lépésben keresztülmentek a belső Grabenen a Bergmann-gasseig s ezen keresztül a Karolinumba. Ott a prorektor engedelmével gyűlést tartottak, amely csak rövid időre terjedt. A cseh diákok ezzel szemben csak csendes tüntetésre szorítottak. A Grabenen, amelyet ekkor a forgalom számára is megnyitottak, csendben felvonultak és a német házba mentek. Összesen hat letartóztatás történt. — A fehérhegyi csata tegnapi évfordulója alkalmából a rendőrség hozzájárulásával több egyesület felvonulást rendezett a Fehérhegyre. A nemzeti szociálisták pártja, a cseh iskolaegyesületek és a szokol-egyesület részéről megjelentek s a Hradsin-ról kiindulva, közös menetben indultak a Fehérhegyre. Itt délután fél 4 órakor több ezer ember jelenlétében népgyűlés volt, amely egy óráig tartott. Ezután mintegy 3000 főből álló menet nemzeti dalok éneklése közben visszatért Prága felé. A Kleinseitenringgen kellett volna a csapatnak szétoszlania, ennek dacára mintegy 15,000 tüntető a város kehelylél ellátott fekete zászló alatt a Karlsbrücken keresztül a Kreuzherrnplatz felé vette útját, ahol erős rendőrcsapat szétoszlásra szólította fel. Miután ennek a tüntetőnek nem tettek eleget, „Gyilkosok!” kiáltással szidalmazták a rendőröket, botokkal fenyegetőztek és egy rendőrt követ megdobáltak, a rendőrszakasz erőlyesen fellépett, elkobozta a zászlókat és részben a Plattegasse, részben a Karls-gasse felé szórta a tüntető csapatot. A Leonard-téren a tüntető megkísérelték, hogy ismét gyülekezzenek, itt azonban szintén szétlüttek őket. Kisebb csapatok ezután zajosan tüntetve, a Zeltnergassen vonultak át, a rendőrség azonban üldözöbe vette és a puskaportoronnyal teljesen szétoszlatta őket. A Graben a tüntetőket elől el volt zárva. A rendet ezután nem zavarták, úgy, hogy a katonai készenlétben álló csapat visszavonulhatott és szintúgy a kivonult csendőrségi és rendőrszakaszok is este 8 órakor visszatérhettek laknyáikba.

— **Vasuti balesetek.** Két vasuti baleset történt az elmúlt huszonnégy óra alatt, melyek közül az egyik egy ember halálát okozta. Szombaton este az Arad melletti Glogovác állomáson egy tehervonat ismeretlen okból beleszaladt az állomáson veszteglő néhány teherkocsiba. A mozdonyvezető és a fűtő még idejekorán leugrottak a mozdonyról s így baj nem történt. A kocsi megrongálódott, de a kár jelentéktelen. — Sokkal súlyosabb volt az a baleset, mely Székelyhid állomás közelében a 15. számú örháznál történt. Antal János pályaoér, akinek szabadnapja volt, a faluban töltötte egész idejét, Pelbárt örtársánál, ahol alaposan beborozott. Kótyagosan, bizonytalan léptekkel igyekezett haza az örházba, mely három kilométernyire van az állomástól. Nem vette észre, hogy a sinek között jár s szembe jön vele a 7061. számú tehervonat. Az esti sötétben a vonatszemélyzet sem vette észre a szembejövő embert s az egész hosszú vonat keresztülment rajta s agyongázolta. Reggel találták meg a sinek között vérebe fagyva.

— **Az orosz konzul merénylője.** Illiczky Józsefet, azt a kalandort, aki Bernben annak idején merényletet követett el az orosz konzul ellen és súlyosan megsebesítette, és aki a steinhofi tébolydából megszökött, ma Lembergben letartóztatták. Erősen ellenszegült, de két rendőr ártalmatlanná tette.

— **Az állami díjakok gróf Batthyány Tivadar-nál.** Az állami díjakok országos szövetsége ma este Popovics Győző elnök, Szabó Árpád alelnök és Szeremley Lajos titkár vezetésével felkereste a függetlenségi és 48-as pártkörben gróf Batthyány Tivadart a szövetség védnökét és Sümei Vilmos, Kovács Ernő orsz. képviselőket.

Popovics Győző mindenekelőtt üdvözölte gróf Batthyány Tivadart nevenapja alkalmából meleg szavakban, majd hosszabb beszédben előadta a díjakok panaszait. Szabó Árpád, Szeremley Lajos, Mester és Szécsy részletesen előadták a kérelmeket. Mindenekelőtt kéri, hogy a másfél millióval előirányzott költségvetési hitel tényleg a díjakok érdekében használtassék ki és a díjakok napidija akként állapítottassék meg, hogy a kezdő napidij három korona legyen, mely husz filléres emelkedésekkel a 12-ik évben maximális öt koronát érjen el. Legalább a hivataloslak lakaspénzének megfelelő laktörték kérnek. Fülpanaszolták továbbá, hogy az adóhivatali díjakok a törvényszerű értesítőt meg nem kapják és hogy egyes miniszteriumok a folyó évi fizetésrendezést sem folyósították. Szükségesnek tartják, hogy a betegsegélyző pénztárba valamennyi díjok beirattassék és hogy a díjakat, miként az egyes hivatalokban már meg is történt, a házipénztár fedezze. Végül arra kérték, hasson oda, hogy a női díjakok a férfiakkal egyenlő elbánásban részesüljenek és hogy a kedvezményes vasuti jegyeket, miként azt a megyei díjakok már jó ideje élvezik, az állami díjakoknak is engedélyezzék.

Gróf Batthyány Tivadar megköszönvén az üdvözlést, hosszabb beszédben fejtegette álláspontját a felvetett kérdésekkel szemben és indítványára a kérelmeket több kérvényben és illetékes miniszterek elé fogják terjeszteni és a miniszterelnököt köldöttéleg is felkéri a kérelmek teljesítésére. Különös elismeréssel emeli ki a beszédekben kifejezésre jutott azon álláspontot, melylyel a szövetség tiltakozik egyes lapokban megjelent azon hírek ellen, mintha a díjakok követeléseiket sztrájkjal való fenyegetéssel akarnák keresztülvinni.

— **A nagybírtok és nagyipar.** Agoston Péter jogakadémiai tanár e hó 14-én, este fél hét órakor „A nagybírtok és nagyipar ellenkező hatása a munkabérekre” czimen előadást tart a Társadalomtudományi Társaság helyiségében (IV., Károly-körút 14. II.).

— **Szerzetesek, akik „kadist” mondanak.** A „kadist” a zsidók gyászimája. Rendszerint istentisztelet közben és után, vagy temetőben mondják el a halottak hátramaradottai. Arra még talán nem volt eset, hogy katolikus papok zsidó templomban „kadist”-t mondanak. Most, mint az „Egyenlőség” írja, ez is megtörtént. A bécsi zsidó templomban megjelent két irgalmas atya. Hat rendi kísérete őket, mert a jámborok tán attól tartottak, hogy valaki bántani találja őket. De nem bántotta senki. Mindenki várta, mit fognak csinálni. Leültek, végighallgatták az istentiszteletet, amikor pedig a „kadist”-ra került a sor s a zsidó ájtatoskodók felemelkedtek az ima elmondására, a két szerzetes is felkelt s ők is elmondták a kadist. Aztán pedig elmondták, hogy miért. A múlt esztendőben meghalt Bécsben a milliomas Tauszig Donato. Végrendeletében két érdekes pont volt: egy negatív és egy pozitív. A negatív az volt, hogy hagyatékát sok intézményre hagyta, de abból kifejezetten kizárta a lengyel zsidókat. A pozitív pedig az volt, hogy egy milliót hagyományozott az irgalmasoknak, de kötelezte a rendet, hogy ezért évenként az ő halála napján két szerzetes mondja el a kadist.

— **Népfőlkélok jelentkezése.** A népfőlkélok időszi jelentkezése október hó utolsó napján véget ért. A katonai ügyosztály nyilvántartási hivatalában jelentkezett 4620 budapesti illetőségű, 16,079 vidéki magyar honos, tehát összesen 21,739 népfőlkélok. Tékintettel arra, hogy a szemlék három éven át szüneteltek, november 6-ig még 322 népfőlkélok utólagos jelentkezését fogadták el. Az ezután jelentkezőket felelősségre vonják és négyszáz koronáig terjedhető pénzbírsággal s ez összeg behajthatatlansága esetén tíz napig terjedhető elzárással büntetik. Enyhébb elbánásban részesülnek azok, akik ideztetésüket megelőzve, önként jelentkeznek a központi városház II. em. 38. sz. alatt, a tanács katonai ügyosztályának népfőlkélok osztaívában.

— **Eltűnt negyedmillió hagyatéka.** A budapesti rendőrség egy nagyszabású, szenzációs hagyatéki lopás ügyében folytat napok óta nyomozást. Egy több százezer koronás hagyatékról van szó, amelyből az örökösök hozzávetőleges számítása szerint kétszázötvenezer korona eltűnt. Ez év augusztus 18-án ugyanis elhunyt a fővárosban egy kilenczven éves, dúsgazdag öreg asszony, özvegy Griesz Benjáminné, akinek Budapesten négy háromemeletes háza és tömérdek készpénzvagyona volt. Az öreg asszony, akinek férje körülbelül 30 évvel ezelőtt hunyt el, évek óta visszavonultan élt a Hársia-utca 29. szám alatti lakásán és nem érintkezett egy-két legközelebbi rokonán kívül senkivel. Oriási jövedelme dacára is borzasztó zsigori módon élt és évente alig költött többet ezer koronánál, bár évi jövedelme 40—50 ezer korona között váltakozott.

Ez év augusztus 18-án Griesz Benjáminné meghalt. Végrendeletében, amelyet Charman Oszkár közjegyző készített, rokonait tette meg örököséivé, a vagyon azonban szám szerint nem volt feltüntetve a végrendeletben, mert azt a végrendelezés idejében nem lehetett pontosan megállapítani és így csak a részesülési arány volt benne feltüntetve. Az özvegy halála után, amikor a leltározást megejtették, kiderült, hogy Grieszné hagyatékában a négy ingatlanon kívül csak 52 ezer korona készpénz maradt. Az örökösök egy része nem tudta megérteni, hogy 40—50 ezer korona évi jövedelem mellett, amelyből az örökösök évente alig költött magára ezer koronát, csak 52 ezer korona maradt az örökösök hagyatékában, holott hozzávetőleges számításuk szerint is legalább háromszázezer korona készpénz vagyon volt Griesznének életében. A hiányzó 250.000 koronának az elhunyt hagyatékában nyoma veszett.

Mint hogy a vagyon kezelője, Griesz Árminné kijelentette, hogy tudomása szerint a leltárban felvett összegnek kívül egyéb készpénz nem maradt az örökösök hagyatékában. Weisz Jónásné, az egyik örökös, ügyvédje, dr. Kéty István utján feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen kétszázötvenezer korona hagyatéki vagyon ellopása miatt. A szenzációs hagyatéki lopás ügyében Sándor László rendőrkapitány vezeti a vizsgálatot. Ma délelőtt kihallgatta Griesz Árminnét, a vagyon kezelőjét, aki tagadta, hogy több maradt volna Grieszné hagyatékában, mint amennyit a leltárba felvettek. Kihallgattak egy műépítést is, akit az örökösök a végrendelet végrehajtójává tett meg. Lajtának, aki jól ismerte az örökösök vagyoni viszonyait, szintén az a véleménye, hogy jóval nagyobb összegnek kellett volna maradni özvegy Grieszné után a valószínűleg tartja, hogy nagyobb összeg elveszett. Valószínű, hogy Sándor kapitány a régi bűnügyet, amely Halász ellen indult meg, szintén felújítja, mert az örökösök egy része azzal védekezik, hogy a hiányzó összeg még akkor tűnt el, amikor Halász kezelte Grieszné vagyonát. A szenzációs ügyben még több, mint husz tanút fognak kihallgatni a rendőrségen.

— **Szociálista tüntetés Fiumében.** Fiuméből jelentik, hogy a szomszédos Susakon tegnap este a szociálisták felolvasó gyűlést tartottak. Az előadó a tárgytól eltérve, a helyi politikai állapotokat tette kritika tárgyává, mire a hatóság jelenlévő képviselője feloszlatta a gyűlést. A szétoszlás nagy zajjal történt s a munkások tüntető kedve még ma délelőtt is tartott. A tüntetés délelőtt a Fiumara hidja környékén tört ki újra, ahová csakhamar csendőrség is kivonult. A csendőrök tizenegyet zavargót elfogtak s Ogulinba szállították. A susaki szociálisták a hatóság fellépésére hír szerint általános sztrájkjal készülnek felelni.

— **A bajonett.** Tegnap este az izsáki vasútállomáson Beke Sándor, a harmincznyolczas gyalogezrednek egyik közlegénye boszúból bajonettjével hábaszurta Hornyek József izsáki lakost, aki nyomban meghalt. A gyilkost elfogták és átadták a katonai hatóságnak.

— **Öngyilkos magánzó.** Lewy Miksa 44 éves gazdag magánzó Rákóczi-ut 80. számú lakásának felreosó illemhelyén föbe lötte magát. Az öngyilkosságnak oka ismeretlen, levelet nem hagyott hátra. A vizsgálatot megindították.

— **Borzalmas tüzvész Rigában.** Rigában tegnap nagy tüzvész pusztított. Leégett többek közt egy faépület, amelyben csupa szegény zsidócsalád lakott. A faház lakóit álmukból riasztotta fel a veszedelem s akkor a lépcsőház már lángokban állt. A szerencsétlen emberek irtózatos rémületükben a fejüket vesztve menekültek s még mielőtt a tűzoltóság megérkezett volna, a gyermekeket sorra kidobálták az ablakokon, a felnőttek pedig utánuk ugrottak. Hét ember halálosan megsebesült, azonkívül még többen is megsérültek.

— **A makói kupaktanács és az újságírók.** Makóról táviratozzák a Magyar Távirati Irodának: Hónapokkal ezelőtt Hervay István, Csanádvármegye alispánja azt ajánlotta Makó város képviselőtestületének, hogy a szegényebb néposztály érdekében husz holdnyi földet engedjen át, amelyen a törvényhatóság támogatásával gyümölcsfa-telep lett volna létesítendő. A városi képviselőtestület az alispán indítványát levette a napirendről. Időközben Apátfalva községe létesített oly telepet, mint a minőt Hervay alispán Makó városának ajánlott, amiáltal mintegy 100 család megélhetését biztosította. Ebből az esetből folyólag a Makói Újság szerkesztője, Purjesz Mór és a Maros című lap szerkesztője, Rhee Rezső Makó város képviselőtestületét kíméletlen és hangos támadták meg. A képviselőtestület a kritika hangját magára nézve sértőnek találta ugyanígy, hogy a ma dr. Galambos Ignác polgármester elnöklésével tartott közgyűlésen dr. Baán Zsigmond városi főügyész azt indítványozta, hogy a két szerkesztő ellen a város indítson sajtóperet. Dr. Dallos Sándor biz. tag óva intette a képviselőtestületet az indítvány elfogadásától, mert ő, mint képviselői tag azt a prognózist állítja, hogy az esküdtzéki bíróság elé kerülő per ki fogja deríteni, hogy Makó városa képviselőtestületének mondott határozata a várost országvilág előtt kompromittálni fogja és az esküdték veredik okvetlenül felmentő lesz. A sajtóper azt is bizonyítani fogja, hogy a vádlottak jogosan támadták a képviselőtestületet. Dallos intelmé dacára a képviselőtestület nagy szó többséggel kimondta a sajtóper megindítását. Ezután Baranyi János biz. tag emelkedett szólásra, aki fülsiketítő zaj közepette azzal az indítvánnyal állott elő, hogy mindkét újságíró a képviselőtestületből még abban az esetben is, ha sajtótudósítás céljából jelennek meg, örök időkre tiltás ki. A képviselőtestület intelligens elemi mindent elkövettek, hogy indítványozót indítványának visszavonására bírják, azonban a hangulat oly izzó volt, hogy a tárgyalás menetének rendje is alig volt fenntartható. Ilyen kiabálások hallatszottak: Ki kell dobni az újságírókat! Haszontalan népség, ki velük! Néhány képviselő fenyegető magatartást követett a jelenvöl két újságíróval szemben, mire ezek a képviselőtestület intelligens tagjai kíséretében elhagyták a közgyűlési termet. Purjesz Mór, az egyik újságíró szintén tagja a városi képviselőtestületnek és 24 év óta szolgálja mint újságíró a függetlenségi párt érdekeit és többször exponálta magát éppen azokért az emberekért, akik ma ellene törtek. Ezután a képviselőtestület két szavazat kivételével a két újságíró örök időre kitiltotta a közgyűlési teremből.

Az összes makói újságírók ma gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy egyöntetű eljárást fognak követni a városi képviselőtestület határozatával szemben és ügyük támogatására felkérlik mindkét budapesti újságíró-egyesületet, valamint az országos hírlapíró szövetséget. A városban a képviselőtestület határozata megbotránkozást keltett.

— **Postások nagygyűlése.** A Postás Kaszinó tegnap délután rendkívüli közgyűlést tartott a fizetésrendezés dolgában. Földessy János elnök megnyitó beszéde után Salamon Rezső szólott. Erdős Miksa határozati javaslatot terjesztett elő, amely kimondja, hogy mivel a kormány az automatikus fizetésrendezést napirendre tűzte, a fizetésrendezés dolgában a közgyűlés most aggodalomra okot nem lát és bizalommal várja, hogy Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter a rendezést a közel jövőben megvalósítja. Hosszabb vita után az indítványt elfogadták. A közgyűlés végül távirattal üdvözölte Nagy Dezső képviselőt, mert a képviselőház pénzügyi bizottságában a postások érdekeiért fölszólt.

— **Nagy vasúti katasztrófa Franciaországban.** Mint egy toulousi távirat jelenti, nagy vasúti katasztrófa történt. A Bordeauxból Cettébe indult vonat Grisolesnél kisiklott. Tíz utas meghalt, köztük több katona, azonkívül sokan súlyosan, mások könnyebben megsebesültek.

— **Leégett színház.** Besztercebányán a tüzvésznek áldozatul esett a régi színház is. A szomszédos három ház a melléképületekkel együtt szintén leégett. A délutáni előadásra több száz jegy elővételben kelt el, melyet a színház igazgatósága visszatértített. A városházát csak nagy erőfeszítéssel lehetett megmenteni.

— **Öngyilkos gimnazista leány.** A minap a Rudasfürdő egyik kabinjában szíven lötte magát egy fiatal leány. Az öngyilkost ma hozzátartozói felismerték. A szerencsétlen leány Hugay Margit vámosgyörki születésű 19 éves gimnaziumi tanuló. Az édesapja Galgagyörökön gazdász. Hugay Margit naponta onnan járt be a fővárosba. Hozzátartozói nem is sejtik, hogy miért lett öngyilkos.

— **Letartóztatott váltóhamisító.** A rendőrség letartóztatta Gachstätter Károly slötmestert, akinek Bécsben a Sempergasse 13. száma alatt a bátyjával együtt üzlete volt. Gachstätter a bátyja nevére két hatezer koronás váltót hamisított, azokat pénzügynökkel leszámoltatta s a pénzt elmulatta. Néhány nap előtt Budapestre utazott s a Király-utca 73. száma alatt Bauer Károly néven lakott. A rendőrség tegnap kinyomozta és letartóztatta.

— **Drágulnak a gyógyszerek.** Az általános áremelkedés kihat a drágaság közmondásos területére, a patikákba is és a gyógyszerek árai rohamosan emelkednek. Az oroszországi kolerajárványnak is van egy közvetlen eredménye ezen a téren, még pedig az, hogy a karbol ára majdnem kétszeresére sokkolt fel, sőt még ezután is el lehetünk készülni áremelkedésre. Drágább lett néhány igen fontos és a gyakorlatban sűrűn használt gyógyszer. Ezzel szemben néhány fajta olaj, gyökér és fakivonat, valamivel olcsóbb lett.

— **Házasságok.** A következő családi jelentésekaptuk: Nagyapponyi gróf Apponyi Lajos, ő csász. és apostoli kir. felsége magyarországi udvarnagya, belső titkos tanácsos és kamarás, a magyar főrendiház örökös tagja és neje, nagyapponyi gróf Apponyi Lajosné, szül. Seherr-Thoss Margit grófnő cs. és kir. palotahölgy és csillagkeresztes hölgy, örömmel tudatják leányuknak, nagyapponyi Apponyi Teréz grófnőnek, pallini báró Inkey József cs. és kir. kamarás, a magyar főrendiház örökös tagja, országgyűlési képviselővel, néhai pallini báró Inkey István, a magyar főrendiház örökös tagja és neje, pallini báró Inkey Istvánné, szül. vásáros-naményi Eötvös Jolánta bárónőnek fiával leendő házassági egybekelését. Az egyházi szertartást 1908. évi november hó 18-án délelőtt tizenegy órakor fogják a budapesti Szent István-bazilikában megtartani.

Nádudvari Debreczenyi István főhadnagy, e hó elején vezette oltárhoz Beetz Ellyt Bécsben.

Babej János statisztikai hivatali főtiszt Fiuméből, eljegyezte Szabó Olgát, Szabó Gyula marosvásárhelyi városi tisztviselő leányát.

Kuzmán Miklós Bácsbodrog vármegye törvényhatósági bizottságnak tagja, eljegyezte Perr Ottó vendéglős leányát, Mariskát Bezdánban.

Dr. Martin József november 14-én, délután, a Váci-utczal templomban házasságot köt Galárt Ilonkával, Gajári Ödön leányával.

Mátray Viola és Cloaje Jonel cs. és kir. hadnagy jegyesek Szatmárnémetin.

Kertész Miksa, a Kertész Pál czég üzletvezetője eljegyezte özv. Drechsler Zsigmondné, született Barnai Reginát Budapesten.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebbén Polgár Kálmán műlőrás ékszerlelő. Budapest, VII., Erzsébet-körut 29. l. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **A gyilkos tisztiszlaga.** Kness Henrik közös hadseregeli kapitány, aki a hollesiczi térparancsnoksághoz van beosztva, ma feleségét egyedül hagyta lakásában, ahol csak Sip Antal tisztiszlaga volt még jelen. A tisztiszlaga hirtelen berontott Knessné szobájába és élesre fent borotvával támadt neki a kapitány neje, akit súlyosan megsebesített. A merénylő tisztiszlaga ezután az ablakhoz rohant, a párkányra ugrott, a borotvával a saját nyakát vágta át s aztán a kövezetre vetette magát. A súlyosan megszevedt és megsebesült tisztiszlaga azonnal a helyőrségi kórházba vitték, ahol délután sebei behalt. A szörnyű merényletnek az volt az indító oka, hogy Sipnak vissza kellett volna mennie Prahaviczba, ahol zászlóalja állomásozik. Efeletti kétségbeesésében követte el a merényletet.

— Az aradi zsidó-árvaház. A Hatvani-Deutsch és a végvári Neumann-család adományából emelt aradi zsidó-árvaházat tegnap avatták fel ünnepesen. A felavatáson megjelentek Hatvani-Deutsch Sándor főrendiházi tag, Hatvani-Deutsch József, a Neumann-család tagjai, valamint Arad város hatóságának és társadalmának vezetői. Az ünnepi beszédet dr. Vágvölgyi Lajos hitszónok és dr. Nemes Zsigmond hitközségi elnök mondta. A Hatvani-Deutsch-család a felavatás után újabb 6000 koronát adományozott az árvagyermek javára.

— Elfogott hamis kártyások. Két felől érkezik hír arról, hogy hamis kártyásokat tartóztattak le az országban. Az egyik eset Szabadkán történt. A szabadkai rendőrség tegnap három notórius budapesti hamis kártyást fogott el. A három hamis kártyás a „Pest“-szállodába tért, hogy még az est folyamán hozzáfogjanak az „üzlet“-hez. A személyzet azonban nagyon gyanusan fogadta az idegeneket s értesítette erről a rendőrséget. A rendőrség igazolásra szólította fel őket, de egyikük sem tudott elfogadható felvilágosítást adni szabadkai tartózkodására vonatkozólag. A vallatáskor aztán mindent bevallottak. A három jó madár Krausz Albert, Bernard József és Bagoméri Lajos budapesti notórius hamis kártyások. Bernard, ki fülöpszállási földbirtokosnak adta ki magát, azelőtt ügynök volt s a kolozsvári törvényszék okirathamisítás miatt hathónapi börtönrre ítélte, de megszökött. A rendőrség a három hamis kártyást csavargás miatt 50—50 korona pénzbírságra ítélte s a város területéről kitiltotta őket. Bernardot visszatartották, várva a kolozsvári törvényszék intézkedését. — A másik hírt Aradról vesszük, ahol a hamis kártyásokat nagy verekedés közepette fogta el a rendőrség. Az aradi rendőrségnek besugta valaki, hogy az „Abbázia“-kávéházban hamis kártyások garázdálkodnak. Két rendőrtisztviselő el is ment a múlt éjjel a kávéházba. A hamis kártyások azonban idejekorán észrevették a rendőröket s rögtön más jatkához kezdtek, amit a rendőrség sem kifogásolhatott. A rendőrség azonban nem adott fel a reménytel, másnap újból megjelent a kávéházban s most eredménnyel is járt ez. Éppen két tudatlan alakot fosztogattak a hamis játékosok, amikor a rendőrség két embere megjelent. A bűnös játékosok erre óriási lármát s verekedést rögtönöztek, a közbejövő Kovács Artúr kávést pedig súlyosan megsebesítették a fején. A rendőrség nyomban letartóztatta a három hamis kártyást.

— Rejtélyes gyilkosság. Bűdöskút községben vasárnap délelőtt saját lakásán meggyilkolva találták Mihálovich György ottani iómódu gazda feleségét. A tettes egy konyhakéssel keresztülvágta áldozatának a torkát, majd feltörve egyik szekrényt, abból százhatszáz koronát elrabolt. Tetjét azalatt követte el, míg az asszony hozzátartozói a templomban voltak. A csendőrség széleskörű nyomozást indított.

— Egy garázda részeg halála. Híres legény volt Bajmokon Hubai Péter, akivel a rendőrségnek minden vasárnapon meggyűlt a baja. Tegnap este egy kocsmába ment Hubai és ott czivódni kezdett. A kocsmáros Hubait kidobta a kocsmából és bezárta az ajtót, hogy be ne jöhessen. Hubai dühében öklével beütötte a kocsmára ablakait és jobb karján az ütőerőt elvágta. Rendőrök jöttek, akik üzöbe vették Hubait, de az elütött. Egy negyedóra múlva Hubai erejét fogyni érezte. Bekopogott egy özvegy-asszony ablakán, engedné be őt, mert nagyon rosszul van, nem tud tovább menni. Az asszony nem mert Hubait beengedni a házába, mert ismerte a duhaj legényt. Hubai lassan-lassan hazavánszorgott és tegnap reggelre meghalt. A községben az a hír volt elterjedve, hogy a rendőrök ütötték agyon Hubait. A bonczolás azonban megállapította, hogy Hubai halálát elvérzés okozta.

— A lelkiismeret. Kistelek községben négy év előtt Törköly László földesgazda meggyilkolta szeretője segítségével ennek férjét, Simon Lajost. A vizsgálat során a bűntény nem bizonyult Törkölyre és szeretőjére, akik azután egybekeltek, azonban állandóan czivakodtak egymással. Törköly a múlt hó végén bement a szegedi ügyészségre, hol önmagát és feleségét feljelentette, azonban feljelentését másnap, azt állítva, hogy részeg volt s hogy vallomása nem igaz, visszavonta. A bíróság erre mindkettőt bizonyított hiányában ismét szabadon eresztette. Törkölyt azóta lelkiismerete annyira bántotta, hogy ma reggel először feleségét, majd azután magát szurta szívére. Mindkettőt azonnal mezbalták.

— A főváros közbiztonsági állapota. A székes-fővárosi közigazgatási bizottságának ma tartott ülésén dr. Boda Dezső főkapitány részletes jelentésben számolt be a főváros október hónapi közbiztonsági állapotáról. A jelentés a múlt hónapi munkázavargásainak az ismertetésével kezdődik s megemlékezik a spanyol királyi párnak budapesti tartózkodásáról is a következőkben: „A rendőrség a spanyol királyi pár 5 felsegeik, a múlt hónap első napjaira eső budapesti látogatása alkalmából az utcai rend fenntartása körül reá háromlétszámú feladatot sikerrel oldotta meg s ezért legfelsőbb elismerésben is részesült“. A munkázavargásokra vonatkozólag a következőket mondja a jelentés: „A szociáldemokrata munkásságnak az általános választói jog érdekében kifejtett agitációja nagyobb utcai mozgalmakat váltott ki, amelyeket a rendőrség a törvényes korlátok közé igyekezett terelni. A munkásgyűlések után rendezett tüntető séták alkalmával a tüntetők a legközelebbi rendőri intézkedés dacára is rendszerint magánygyongyongáltak, egy-egy üzletablakot bezuktak. A múlt hónap 4-én, a Városligetben tartott gyűlés után nagy csoportokban a városba bevonuló tömeg még tovább ment az erőszakoskodásban, a békés szétosztásra felhívó rendőröket revolver-lövésekkel támadta meg. E lövések egyike egy rendőr lovát találta. A rendőrség a zavargókat a helyzet által megkövetelt karhatalmi erejével oszlatta szét. Ezek után a rendőrség hirdetményekkel, valamint más uton is figyelmeztette a munkásokat, hogy az ilyen utcai rendezvényektől jól felfogott érdekében is tartózkodjék. Ezen jóakaratu figyelmeztetés dacára sem szüntek meg az utcai zavargások, hanem még fokozódtak. Így október 8-án a kültelekekről mintegy 5—600 főnyi tömeg vonult be lármázva az Andrassy-uton a városba. Ez a tömeg a rendőrséget, amely szétosztásra hívta fel, vasbotokkal támadta meg és háromszáz revolverrel sőt tüzserüen lött a rendőrökre. Egy golyó egyik lovasszakaszvezető karját találta. Erre a rendőrség a zavargókat pár pillanat alatt karhatalommal szétosztotta. A zavargók közül ketten szenvedtek jelentéktelen sérülést. A nyomban folyamatba tett nyomozás során harmincznyolcz egyén állított elő, akik ellen részben a btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság kísérletének büntetése, részben a btk. 163., 168. §§-ával minősülő hatóság elleni erőszak büntetése címén indult meg az eljárás. Ezek közül a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte és az illetékes bírósághoz átkísért huszat, ahol még most is fogva vannak.

— Elgázolt honvédek. Molnár Vince első honvédegyalagezredbeli közkatona Kőbányán az Alkér-utca közelében a vonat elgázolta. A szerencsétlen ember összezuzott tagjait összeszedték és a morgueba szállították. A megindított vizsgálat még eddig nem tudta megállapítani, hogy öngyilkos szándékkal feküdt-e a lokomotív elé vagy pedig baleset áldozata. — Ugyancsak a vonat gázolta el tegnap este Palota-Ujfalú állomás közelében Gál Ferenc honvédtizedest. Gál a robozó vonatról ugrott le s úgy került a kerekek alá. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— Egy részeg ember garázdálkodása. A rendőrség veszélyes fenyegetés címén letartóztatta Páscik Ferenc napszámot, aki éjszaka az Apolda-utczában revolverrel utját állotta Maksa Árpád postakárékpénztári tisztviselőnek, aki harmadmagával igyekezett hazafelé. Ebben a pillanatban rendőr sietett elő, mire Páscik futásnak eredt és háromszor a rendőrré akart löni, de a revolver mindannyiszor csőtörtőközt mondott. Hosszas hajszá után elfogták Páscikot, aki annyira részeg volt, hogy alig lehetett kihallgatni.

— Öngyilkos napszám. Wilcssek Lajos tizenhét éves napszám vasárnap reggel a Margit-hid budai sétányán föbelötte magát. Holttestét a boncztoni intézetbe vitték.

— Rendőri hírek. Villámos elgázolás. A Haller-utczában egy villámos kocsi elgázolta Mayer József négyvennégy éves házvezetőnét. A szerencsétlen asszonyt a Szent István-kórházba vitték, ahol néhány órai szenvedés után meghalt. A rendőrség vizsgálatot indított. — Tűz. Ma délelőtt veszedelmes tűz volt a Fairbanks mérleggyár részvénytársaság Váci-ut 174. számú telepén. A gépház teteje gyuladt ki. A V. VI. kerületi és középponti tűzörség hamarosan lokalizálták a tüzet.

— Kiss szerencsése nagy! Ezen című színes mellékletre, mely mai lapunk összes példányaihoz van csatolva, hívja fel t. olvasóink, figyelmét Kiss Károly és Társa bank részvénytársaság (Kossuth Lajos-utca 13.). Különböző férfi és női nevek vannak felsorolva a hirdetésben és mindenik mellett szerencseszámok. Minden ember életében vannak pillanatok, mikor szerencsésjét megállapíthatná. Talán a neve melletti osztálysorszáma nagyobb nyereséggel lesz kihuzva már a legközelebbi húzáson, Kísérlelje meg! Kiss szerencsése nagy!

— Elakadt vonat. Szolnok és Kisujszállítás között a Budapestről Nagyvárad felé robozó délutáni gyorsvonatot a heves hófúvás feltartotta. A gyorsvonat harmadfél órai késéssel folytathatta útját.

— Halálozások. Vásárosnaményi Eötvös Róbert, főszolgabíró Erdődön, negyvenkét éves korában meghalt.

— Esztergár László ügyvéd, a szamosújvári „Takarékpénztár Részvénytársaság“ igazgatója, Szolnok-Doboka vármegye törvényhatósági bizottságának és Szamosújvár város képviselő testületének tagja hatvanhárom éves korában meghalt.

— Özv. Berényi Józsefné, szül. Helbling Karolin hetven éves korában elhunyt Budapesten.

— Özv. Pour Edéné, szül. Gyürky Izabella ötvenhat éves korában meghalt Nagyrőczen.

— Reich Vidor, Baja város tekintélyes nagykereskedője, dr. Rajk Aladár országgyűlési képviselő testvérbátyja, negyven éves korában, szívizélhűdésben hirtelen elhunyt.

— Deutsch Zsigmond újpesti ékszerész, Pest vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, városi képviselő, az Újpesti Takarékpénztár és az Újpesti Öngyógyító Egylet igazgatósági tagja meghalt.

— Nosticzi Thurzó Alajos földbirtokos élete hatvanhetedik évében Nagykőrösön meghalt.

— Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

— Fodor-Jéle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

— Zászlók, czimerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

— Dr. Hönig Izsó villanygyógyító- és Röntgen-intézet (Budapest, IV., Károly-körút 24.) új prospektust adott ki, melyben ábrákkal szemléltetően vannak leírva a villany-, fény- és Röntgen-gyógyászat összes eljárásai, melyek csaknem az összes idült betegségeknek beváltak, még oly eseteknél is, melyek évek óta állnak fenn és eddig minden orvosi kezeléssel dacoltak. E gyógyeljárások igen kényelmesek és teljesen fájdalomtalanok. Az intézet a prospektust minden érdeklődőnek kívánatra szívesen ingyen és bérmentve megküldi.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Filharmóniai hangverseny. Krausz Ernő bécsi kamaranékes helyett, aki igazgatóságától nem kapott szabadságot, Senins Félix finn tenorista volt a mai est vendége. A cserével nem vesztettünk, mert Senins is nagyon előkelő énekes, akit hallgatni élvezet. Kitűnően iskolázott, behizelgő lágy hangja és finom, művészi előadása főleg az érzelmes, lírai énekekre látszanak őt utalni. Nagyon szépen énekelte a művész Mozart bájos kis olasz áriáját, de még nagyobb hatást keltett Debussynek „Air d'Azrael“ című gyönyörű énekszámával, amelyet azután még Anyegin ismeretes bucsuáriájával töltött meg. A hangverseny Berlioz „A vészbirák“ című félbemaradt operájának nyitányával kezdődött, mely a szerzőnek egyik ifjúkori műve, de hangszerezése már sejteti a későbbi nagy szimfonikus. Ezenkívül hallottuk Bloch Józsefné zenei gondolatokban gazdag és mesteri kidolgozású suitejét (vonós zenekarra), amelyet a közönség ma épp oly kedvezően fogadott, mint néhány év előtt, első bemutatása alkalmával. Beethoven monumentális VII. szimfóniája zárta be a hangversenyt. A zenekar, Kerner István mesterrel az élén, elejétől végig igazi művészettel végzte feladatát. a. k.

(*) Az Operaházban holnap, kedden a műsor egyik legnépszerűbb darabja, „Tosca“ kerül színpadra ötvenedszer. 1903. december 1-én mutatták be először e dalművet, amely alig öt év alatt éri el ötvenedik előadását. A nagyhatású opera zenéjét Puccini tudvalevőleg Sardou Viktor hírneves drámája után írta, aki éppen tegnap hunyt el. A „Tosca“ keddi előadásán a címszerepet Szamosi Elza, a pástort Várady Margit, Cavaradossit Anthes György, Scarpiát Takács Mihály, Angelottit Kornai, a sekrestyést Hegedűs, Oporetát Kertész, a börtönőrt Ney Bernát és Sciarrot Kárpát énekl. Vezényel Sziklai Adolf karmester, rendező Alszeghy Kálmán főrendező.

(*) **Egressy Gábor emlékünnepe.** A miskolci és lászlófalvai Egressy-ünnepély, a nagy művészhez méltó módon folyt le. Az Egressy Gábor születésének századik évfordulója alkalmából rendezett kegyetes ünnepet vett Egressy Gábor fia, Ákos, nejevel és három gyermekével, továbbá dr. Kondor Ferenczné, szül. Telepy Abigél, Egressy Gábor unokája, Egressy Etelka leánya nővérével, Neogrády festőművész nejevel és Dóra leányával. A kormányt gróf Festetics Andor, a Petőfi-Társaságot Kéry Gyula titkár képviselte, aki gyönyörű koszorút hozott magával. A m. kir. Operaház képviseletében Vidor Dezső titkár, a Nemzeti Színház képviseletében Molnár László hoztak koszorút. Az Országos Színészegyesület nevében Mészáros Kálmán irodagazgató, a kassai színház részéről Komjáthy János igazgató és dr. Rácz Ede, a kolozsvári nemzeti színház részéről dr. Janovits Jenő, Szentgyörgyi István és Hidvégi Ernő, a debreczeni színház részéről Zilahy Gyula igazgató és Horváth Kálmán voltak jelen. Koszorút küldtek még a Magyar Tudományos Akadémia és a Lipótvárosi Kaszinó. Jászai Mari a Szózatot szavalt, majd az összes dalárdák rázendítettek a Szózatra. Közkegyelmeire Jászai Mari Endrődi kuruczdalából adott néhányat elő. Nagy lelkesedést keltett Szuhay Benedek ref. lelkész ódája. Délután két órakor az összes vendégek különvontattal Sajószentpéterre, onnan pedig Lászlófalvára mentek. Dr. Nagy Ferencz, Miskolc város főjegyzője mondott nagyszabású emlékbeszédet, miközben a szülőházban az emléktáblát leleplezték. Bárdoss István ref. lelkész megható beszéd kíséretében vette át a művészi kivitelű emléktáblát. Lévy József, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, szép beszéddel, melyben Egressy Gáborról, mint barátjáról beszélt, tette le az Akadémia koszoruját. Utána több koszorút helyeztek el. Az emlékünnepe harmadik része a színházban folyt le. A „Bánk bán” előadása előtt beköszöntőt mondott dr. Janovits Jenő, a kolozsvári színház igazgatója. A diszeldarab tulzsfolt ház előtt folyt le ünnepi hangulatban. Közreműködtek Jászai Mari, Ivánú Jenő, Hidvégi Ernő és Szentgyörgyi István.

(*) **A Mennykőcsapás sikere.** A Vigszínház legújabb darabja, a „Mennykőcsapás”, tegnap is minden zugában megtelt nézőtér előtt került színre és az est lefolyása megismétlése volt a bemutató zajos sikerének. Az „Órnagy ur”, a „Loute” óta nem volt olyan mulatságos újdonság, mint Xanroff Léon új boházata, amely nemcsak a cselekmény vidámságával hat, de azzal is, hogy hálásnál-hálásabb szerepekben módot nyújt a közreműködőknek a legkacagatóbb alakításokra. A felvonások végén tegnap is gyakori volt a taps és számtalanszor hívták a közreműködőket, különösen Hegedűs Gyulát és Varsányi Irént. A „Mennykőcsapás” legközelebbi előadása holnapután, szerdán lesz. Holnap, kedden a „Tanitónó”-t, Bródy Sándor szenzációs falusi életképét ismétlik.

(*) **Lányi Géza javára.** A színésznév híres jó szíve megdobbant. Egy művészársuk — Lányi Géza — nagybeteg, melegebb napsugarak fürdőjét alánlák neki az orvosok, de pénze nincs. Összeálltak tehát a kollégák és estélyt rendeznek az Urániában, hogy összeénekeljék, összemókázzák, összetánczolják a szükséges összeget. Először is Blaháné, akinek a beteg Lányi Géza a legkedvesebb cimbalmosa; azután Pálmay Ilka, aki tőle tanult cimbalmozni; Komlósi Emma, aki csattogó hangjával vitte diadalra Lányi Géza akárhány nótaszerezenyét; Kápolnai Irén, Paulay Erzs, Kornai Berta, Pugin Leona, Harmat Ilona, Szirmai Imre, Rózsahegy Kálmán, Tanai Frigyes, Boross Endre, Dayka Balázs, Erdős Richárd, Rusznyák Armand, Kondor Ernő Somogyi Mór, Sovánka Tóni, Banda Marcsi, Kőczé Antí, Rácz Laczi... csupa olyan név, amelyek mindegyike külön-külön is zsuft házat jelent! Hát még így együtt, egy bokrétában! Mérsékeltlen felemelt helyáru jegy kapható Konti Józsefné trafikjában (Andrássy-ut 29.) és a rendezőség helyiségében (Orient-szálló). A kollégák szívvél-lélekkel hozzák művészetük javát. Reméljük, hogy az a nagyközönség, amely annyiszor gyönyörködött a beteg Lányi Géza művészetében, csütörtök este az Urániában szintén ott lesz.

(*) **Edvárd király és László Fülöp.** Nagy kitüntetés érte László Fülöp festőművészt: megbízást kapott Edvárd királytól arra, hogy arcképét megfestesse.

(*) **Pálmay Ilka föllépése.** A Király-Színházban tegnap délután Rubens népszerű, finom zenéjű operettje, „A hollandi lány” került színre és a közönség a rendes esti helyérek dacára teljesen megtöltötte a színházat s gyönyörködött Pálmay Ilka zseniális játékában, úgy, hogy az igazgatóság indítva érezte magát, hogy jövő vasárnap, november 15-én délután szintén „A hollandi lány”-t tűzse műsorra. Pálmay Ilka szoknyanótája bizonyára akkor is nagy közönséget fog vonzani.

(*) **„A tulsó partról”.** Félix Salten darabja, „A tulsó partról” című háromfelvonásos második előadása is teljesen zsuft ház közönsége előtt folyt le. A darab e héten mai, hétfői előadásán kívül kedden, pénteken és szombaton van műsorra tűzve, a hét többi napját Drégely Gábor szatirikus komédiája, „A szerencse fia” és Rostand „Sasfók”-ja foglalta le.

(*) **Berzeviczy Albert felolvasása.** A Magyar Tudományos Akadémia II. osztálya ma délután Thaly Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyen Borovszky Samu, levelező-tag felolvasa Berzeviczy Albertnek, az Akadémia elnökének „Beatrix királyné, történelmi élet- és korraiz” című munkájából azt a fejezetet, amely az 1490. őszétől 1493. őszéig Beatrix körül lezajlott eseményeket tárgyalja. A felolvasást nagy tetszéssel fogadták. Utána zárt ülés volt, amelyen folyó ügyeket intéztek el.

(*) **A Szigligeti társaságból.** A nagyváradi Szigligeti társaság vasárnap délelőtt látogatott felolvasó ülést tartott. Dr. Lázár Béla fővárosi tanár, műkritikus egy nagyobb tanulmányból mutatott be részeket. Munkácsy Mihály és Szinyei-Merse Pál művészetét méltatta. Hevesi Mariska, a Szigligeti Színház tagja Endrődy Bélának néhány költeményét adta elő nagy hatással. Rádl Ödön, a társaság elnöke utirajzaiból olvasott fel. A közönség az egyes számokat élénken megtapsolta.

(*) **A Schiller-díj nyertesei.** Schönherr Károly és Hardt Ernő nyerték el az idei Schiller-díjat. Előbbi régebbi idő óta elismert költője a németeknek. Hardt Ernőt azonban most fődízik föl, holott fiatal-sága dacára már nagy irodalmi termékenységre tekinthet vissza. A tegnapi mára híressé lett poéta 1878. május 9-én született Grandzerben. 1898-ban a berlini Freie Bühne-n „Holt idő” című színművével kezdte meg írói pályáját s legújabb művével „A boldog Tantris” című darabjával e napokban aratott zajos sikert Hamburgban. Hardt egy csomó színdarabon, novellán és műfordításon kívül 1904-ben „Aus den Tagen des Knaben” című verseskötettel kellett feltűnést.

Elegáns férfiruhákat

szállítok mérték után és mérsékelt szabott árban.

Uj férfiruha bérletemet a ruha visszaadása nélkül

és a ruhatár díjtalan karbantartása mellett az előkelő uriközönség figyelmébe ajánlom.

Deutsch F. Károly,
Budapest, VI., Andrássy-ut 1. l. em.

(*) **Ismeretterjesztő előadások.** A Nemzeti Múzeum igazgatósága e hó 14-től december hó 12-ig bezárólag a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében ismeretterjesztő előadásokat rendez. Az előadásokat szombatoként délután 5 órakor tartják meg.

(*) **Debreczeni műkiállítás.** A Debreczeni Műpártoló Egyesület által rendezendő évi műtárlat megnyitása a Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása megnyitásának elhalasztása miatt, szintén néhány napi késést szenved. Ugyanis a tárlatra szánt műveket a Társulat zsűrije csak a téli kiállítás megnyitása után bírálhatja el s indíthatja utnak Debreczenbe. A beküldés határidejét a műtárlási hivatal a legközelebb nyilvánosan közli a művészekkel.

(*) **„Virraszt a szerelem” Kolozsvárt.** Dr. Janovits Jenő, a Kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója sűrű egymásutánban, fejedelmi bőkezűséggel szórja színpadi újdonságait hálás közönsége elé. Legújabbak Flers és Caillavet „Virraszt a szerelem” című szellemes vigjátékát mutatta be nívós rendezésben és kitűnő előadásban. A siker nem is maradt el s a közönség nem is fukarkodott tapsaival. Berényi Vanda (Jacqueline) maga volt a megtestesült báj, Horváth Paula pedig Lucienne szerepében hódított. Kürthy (André) ismét olyan feladathoz jutott, melyet művészi kvalitásaival bravúrosan oldott meg. Mellettük Laczkó Aranka, Gálósi és Dezséri is nagyon jól játszottak.

(*) **Thália.** Kedden, folyó hó 10-én megismétli a Thália a szombaton bemutatott három francia egyfelvonásost. Sven Lange drámájának, a „Gyilkos”-nak bemutatója csütörtökön, e hó 12-én lesz.

(*) **Egy plébános színdarabja.** Gál István pécskai róm. katolikus plébános, Gál Gyula színművész testvéröccse, „Hivatás” című darabját a Vigszínház előadásra elfogadta. A színmű, amely januárban kerül bemutatásra, a papi nőtlenség kérdésével foglalkozik.

(*) **Mozgófénykép előadások az Urániában.** Az Uránia igazgató-tanácsa érdekes határozatot hozott legutóbbi ülésén. Az alacsony színvonalú és igen sokszor erkölcsileg is káros hatású mozgófényképmutatóanyagok ellensúlyozására a színház ezután hetenkint háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton négy órától hat óráig, egy-egy óras előadásokat fog tartani. Különös súlyt helyez az igazgatóság arra, hogy csakis magas színvonalon álló, ismeretterjesztő és szórakoztató képeket mutasson be, ezért megszerezte egy új párisi társaság képeit, melyeknek tárgya a legelőkelőbb francia írók tollából való. A Comédie Française színészei játszzák el és a világhírű Pathé Frères cég állítja ki. Ezen képeknek mindig csütörtökön lesz a bemutatás előadása. Szombaton kimondottan az ifjúság számára rendez a színház két előadást. Az első előadásokat e hét csütörtökére tervezi az igazgatóság.

(*) **Hangversenyek.** Bossi Enriko szombati orgonaestélyére, mely a Zeneakadémia dísztermében lesz, a következő műsort állapította meg: Bach fantázia G-moll, Zipoli, Largetto, Pollaroli fuga, Couperin, Seur monique, Buxtelinde fuga XV., Bossi op. 115. Tema a Variazioni, Cesar Franck, Pastorale, Choral, Bossi. Marcia di Bardi, Fatemi la grazia, Preghiera Halleluja. A még csekély számban visszamaradt jegyek Molitor Oszkár Euterpe zeneműkereskedésében, IV., Kossuth Lajos-utca 15. sz. alatt kaphatók.

A brüsszeli vonósnégyes november 16-án érkezik Budapestre első ezidei kamaraestélye megtartására. Műsora a következő: Haydn vonósnégyes g-dur op. 77; Borodin vonósnégyes I. szám a-dur (először); Brahms zongoraötös f-moll op 34; zongora: Márkus Lily. Jegyek igen csekély számban maradtak fenn.

Róna Józsefné opera- és dalénekesnő dalestélye iránt szokatlan nagy érdeklődés mutatkozik a közönség körében. A kiváló művésznő, aki legközelebb külföldi művészi körutra indul, dalestélyén, november 17-én a következő érdekes műsort énekl: Händel: Csalogány ária, Brahms: Feldeinsamkeit, Mendelssohn: Hisanlied, Tschaiikovszky: Wiegeliel (Mazeppa), R. Strauss: Winterliebe, Peuny Iván: Vándor esti dala, Saxlehner: A szemeid, Gruber Emma: Erdőn, Székács: Fülemben zeng egy dal... Dienzl Oszkár: Tavasz dal.

Burmester Willy hegedűművész, aki jelenleg Olaszországban arat igen nagy sikereket, szerdán, november 18-án hangversenyez a magyar fővárosban a Vigadó nagytermében. Egy újabb szereményét is fogja ez alkalommal játszani, amelynek dícséretével az olasz lapok nem tudnak betelni.

Gerhardt Elena első dalestélye iránt, amely november 19-én lesz a Royal-teremben, rendkívül nagy az érdeklődés. A fiatal és bájos megjelenésű lipcsei művésznő nagyszerű műsorban foglalta össze Beethoven, Schubert, Brahms, Strauss Richárd és Wolf Hugó Budapestben ritkán hallott dalait. Berlinben rendszeresen Nikisch Artur kíséri őt zongorán. Ezen szerepet Dienzl Oszkár vette át budapesti bemutató hangversenyére.

Dohnányi Ernő zongoraművész, aki a legközelebbi hangverseny-évtárában nagyobb külföldi körutra indul, kedden, november 24-én rendezi egyetlen zongoraestélyét a Royal-teremben.

Heinemann Sándor kamaraénekes november 25-én rendez a Royalban egyetlen balladalestélyét. A kitűnő énekművész ezúttal visszanyul 1760-ba, a balladafaj első mestereire és a következő szerzők remekműveit akarja történelmi sorrendben előadni: Zimsteg, Zelter, Klein B., Schubert, Loewe, Schumann, Jensen, Plüdemann, Wolf H., Behm, Hermann és Kaun Hugó.

FŐVÁROS.

A villamosok.

— A közlekedésügyi bizottság ülése. —

Budapest, november 9.

A főváros közlekedésügyi bizottsága ma délután ülést tartott. Az érdekes tárgyalást főleg a villamosvasutak reform-kérdése dominálta. Indítvány indítványra halmozódott és mindegyikben volt valami, ami megszívlelendő lenne a villamos-társaságok részéről. A fejlődő fővárosban napról-napra nő és egyre bonyolódottabb lesz a forgalom s ezzel szemben arányosan nagyobb szükség mutatkozik arra, hogy a közönséget célszerűbben tájékozzák s hogy a nagyobb utvonalakra való tekintettel az igényeknek megfelelőbb kényelmet nyújtsanak.

Ebből a szempontból igen szükséges lenne, hogy a nyugati nagyvárosok példájára, nálunk is pótkocsik legyenek a dohányzó közönség rendelkezésére, hogy megszünjön végre az az anomália, mely ennek a hiánynak következtében a peronokon napirenden van. Dr. Bródy Lajos már harmadizben nyújtja be erre vonatkozó indítványát, melyet a tanács ámbár mindannyiszor magáévá tett, de soha érvényt szerezni annak szándékot nem mutatott. Reméljük, a fontos indítvány újabb megismétlésére nem lesz többé szüksége dr. Bródy Lajosnak.

Részletes tudósításunk a következők:

A bizottság ülésén dr. Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnökölt.

A napirend előtt Ziperovszky Károly szóvá tette, hogy a vasuti várócsarnokok nem felelnek meg a követelményeknek. Az elnök megnyugtatta, hogy a szükséges intézkedések megtétele érdekében intervenál a tanácsnál. Ezután Antal Gyula tanácsjegyző ismertette a kormány álláspontját a népszínház-utcai villamos vasutnak alsó vezetékére való átalakítása dolgában. A belügyminiszter tudvalevőleg a közgyűlés határozatával szemben kötelezte a társaságot, hogy a népszínház-utcai vonalát alsó vezetékkel lássa el.

Ily módon újból került ez ügy az ügyosztály, illetőleg bizottság elé. Antal tanácsjegyző az ügyosztály nevében kijelenti, hogy miután e konkrét esetben teljesen különálló vonalról van szó és ez a vonal két különféle rendszer szerint lenne építendő, ez esetben fönttartandónak véli azt a régebbi határozatát, amely szerint a népszínház-utcai vonal egész hosszában felsővezetékű legyen. Az ügyosztály tehát kéri a bizottságot, hogy a közgyűlésnek tegyen ily irányú előterjesztést és a közgyűlés a minisztertől kérje a jóváhagyását.

Dr. Pető Sándor kéri, hogy a miniszter leiratát közöljék a vasúttársasággal, kezdjék meg vele a tárgyalást, addig pedig ez ügy tárgyalását függeszték fel.

Simonovits Béla hozzájárul Pető indítványához, de egyúttal óhajtana a kereskedelmi miniszter véleményét is megismerni az alsó és felső vezetékes villamos ügyében.

Platthy György közforgalmi szempontból megnyugszik a miniszter döntésében és az ügyet véglegesen elintézettnak tartja.

Löwy Lajos Pető halasztó indítványát fogadja el, de óhajtana, ha ebből az alkalomból a népszínház-utcai közlekedés olcsóbbá volna tehető.

Ehrlich G. Gusztáv elfogadja Löwy indítványát.

Szavazásra kerül a dolog, Pető és Löwy együttes indítványa fogadtatott el túlnyomó többséggel.

Ezután a bizottság áttért a villamos vasuti kocsik utirány jelzésének reformjára. Az ügyosztály gyökeres reformokat kíván létesíteni a kocsik jelzése tárgyában. Nem kívánja többé a kocsik hossza, hanem a helyett a müncheni rendszert kívánja, melyről már megemlékeztünk. Javasolja az ügyosztály, hogy az ezen indítványok a tanácsnak javaslatba hozandók és, hogy a tanács a vasúttársaságokkal ily irányú reformok iránt lépjen érintkezésbe. A tárgyhöz még Kramer Miksa és Antal Gyula tanácsjegyző szóltak.

Ziperovszky Károly: Az anketre oly propozíciókkal kell jönnie a fővárosnak, amely az egész villamos vasuti közlekedést reformálná. A maga részéről kívánna, hogy a vasuti kocsik belsejében a levegő megjavíttassék. A peronokra az előre meghatározott helyre ez a felirat volna alkalmazandó: Ezt a helyet szabadon kell tartani. Azt hiszi, hogy a mi lossé felegyelmzetlen közönségünk hozzá fog szokni ehhez az újításhoz és amennyiben valaki mégis elfoglalja a helyet, akkor az illetőt rendőrral kell eltávolítani. Azonkívül óhajtana a kocsitípus rendszeresítését és bizonyos normáknak a felállítását.

Bródy Lajos kívánatosnak tartja, ha az éjjeli utolsó kocsik különleges jelzéssel legyenek ellátva. Ezen utolsó kocsikon az állóhelyek számát ne korlátozzák. Azonkívül óhajtana, hogy éjfél után egy, kettő és három óraker egynevezetű „Lumpensammer“ (lumpgyűjtő) kocsik közlekednének, amint az külföldi városokban is szokásban van.

Rózsavölgyi Gyula elnök: Elégségesnek tart a bizottsági tag ur óránként egy kocsit?

Bródy Lajos: Alig!... A legszükségesebb kérdésnek azonban a dohányzók részére fentartott külön pótkocsik járatását tartja. Már három ízben felszólalt ez ügyben, a tanács magáévá is tette indítványát, de mindzideig semmiféle intézkedés nem történt.

Dr. Komlós Ágost felszólalása után dr. Pető Sándor felhívja a bizottság figyelmét a jegykezelési visszasságokra.

A bizottság az ügyosztály előterjesztését elfogadta és egyúttal magáévá tette Ziperovszky, dr. Bródy és dr. Pető javaslatát is. A lumpgyűjtő kocsijáratására vonatkozó indítványt elvetette a bizottság.

Ezután elfogadta a bizottság a budapesti közúti vasúttársaság újpesti vonalának végpontján tervezett hurokvágányra vonatkozó előterjesztést, ugyanezen társaság által több vonala építési költségeinek fedezésére kibocsátandó 5,172,000 korona értékű kölcsön-kötvények törlesztési tervezetét, továbbá a társaság Pálffy-utcai áramfejlesztő telepen létesített kezelési vágányok tervét.

Hozzájárult a bizottság a budapesti városi villamos vasúttársaság és a budapesti csavargözös átkelési vállalat között kötött szerződés hosszabbításához. Tudomásul vette a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség átiratát a propellereknél a jegyellenőrzés körül követett eljárás módosítása dolgában.

Egyéb tárgya az ülésnek nem volt.

(Kinevezés. Fülepp Kálmán főpolgármester Hadzsy Jenőt és Simkó Lajost kórházi segédorvosnak nevezte ki.

(A fővárosi törvény revíziója. A közgyűlés által a fővárosi törvény revíziója ügyében kiküldött 30-as bizottságnak csütörtökön kellett volna összejönnie. Dr. Bárczy István polgármester ma érte tette a bizottság tagjait, hogy az ülést ismét elhalasztotta.

(Közoktatásügyi bizottság. A főváros közoktatásügyi bizottsága november 10-én, kedden délután 4 óraker ülést tart.

(Bosnyák küldöttség Budapesten. A főváros polgármesterét ma értesítették, hogy a hódolós bosnyák küldöttség, amely most Bécsben van, két napra Budapestre jön. A polgármester azonnal rendkívüli tanácsülést hívott össze s a tanács elhatározta, hogy a bosnyák küldöttséget, mint a főváros vendégét fogadja.

(A főváros közegészségügye. A közigazgatási bizottságnak Fülepp Kálmán főpolgármester elnöklésével ma tartott ülésén Magyarevits Mladen tiszti főorvos azt jelentette, hogy a főváros közegészségügyi állapota kedvezőtlen volt. Csaknem valamennyi ragadós betegség jelentékenyen emelkedett. A kanyaró száma 174-el, a skarláté 285, a toroklob 73, a szamárhurut 6, a bárányhimlő 171, a veszettség hárommal emelkedett.

(A közigazgatási bizottság hatásköre. Völgyi Lukács és Balog Mihály tolnamegyei lakosok panaszt tettek a főváros IV. kerületének városbírája ellen, hogy őket vidéki létükre megidézte. A közigazgatási bizottság, amelyhez a panasz intézve volt, ma délelőtt tartott ülésében kimondta, hogy ő annak elbírálására, vajjon a városbíró illetékes-e valamely perben vagy sem, nem hivatott, mert a per érdemébe bele nem avatkozhatik.

(Budavár bevétele. A főváros tudvalevően megbízást adott Vágó Pál festőművésznek Budavár bevételenek a megfestésére. A nagy kép vázlata elkészült és azt ma délelőtt a főváros tanácsának képviselőjében dr. Bárczy István polgármester, dr. Vaszilievics János alpolgármester és gróf Festetics Géza tanácsnok megtekintették a művész műtermében.

(A déligyümölcs-aukció. A kereskedelmi miniszter tudvalevően a déligyümölcs-aukció rendezését a fővárosra ruházta. Ma értesítette a miniszter a fővárost, hogy a városnak is megadja mindazt a kedvezményt, amelyet eddig kapott az aukció rendező társaság.

(A Dunapart föntartása. A dunai partot a közmunkatanács építette meg s azt akarta, hogy a part föntartásáról a főváros gondoskodjék. A főváros nem vállalta s Wekerle Sándor miniszterelnök ma a főváros javára döntött. Kimondta a miniszterelnök, hogy a közmunkatanács köteles a Dunapart jökrában tartásáról gondoskodni s ha a kőpart sürgős

helyreállítására nincsen pénze a közmunkatanácsnak, hajlandó az áhamkincstárból előlegezni.

(A taksamérő. A bérkocsisok ipartársulatának nagy küldöttsége járt ma Pataky László vezetésével a polgármesternél. Az ipartársulat a taksamérő behozatala ellen, de különösen annak kötelezővé tétele ellen tiltakozott. Bárczy István polgármester megígérte a küldöttségnek, hogy mindent megtesz arra, hogy a közönség érdekét a bérkocsi-iparosok méltányos érdekével megegyeztesse.

SPORT.

Alagi versenyek.

— Harmadik nap. —

Elég érdekes és mozgalmas napja volt az Urolvasok Szövetkezetének az utolsó napon. Az istállótulajdonosok igyekeztek kihasználni az évet bezáró meetinget s megtörtént, hogy ugyanaz a ló egy délután többször is futott.

A nap főszáma a Sikátorl-gátverseny volt, melynek favoritja Remete lett, de futás közben baleset érte s a verseny végén elvérzés következtében ki is múlt. Az érdekes gátversenyt Jáva nyerte meg, igen könnyen. A Hadseregi akadályversenyben igen szép stílusban győzött Peia a nagyon rossz szul ugró Na also! ellen. A favoritokra játszóknak jó napjuk volt, mert Remete és Pilis kivételével a többi négy futamban fogadott lovak győztek.

Részletes eredmény a következők:

I. Kétévesek eladóversenye. Díj 1500 korona. Táv 1000 méter. 1. Capt. Don 2é Isnardie 50 kg. (Hönig), 2. gróf Pejacsevich 2é Royalty 52 kg. (Klimscha), 3. gróf Orsich 2é Ferroniere 52 kg. (Szededi). Futottak még: Inntochter (Smejda), Jutalom (Boris), Magpie (Smutny), Mindi (Antony), Cocutza (Novánszki). Közdelem után nyakhosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:16, 20:25, 33, 36.

II. Eladók versenye. Díj 1200 korona. Táv 1800 méter. 1. Geist G. 3é Salome 70 kg. (Pálffy), 2. gróf Pejacsevich 3é Igazság 66 kg. (Czárán Z.), 3. Sibrik S. 3é Bouquet 66 kg. (Sibrik). Futottak még: Marasquin (báró Neimanns). Közdelem után háromnegyed hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:86, 20:56, 27.

III. Hadseregi akadályverseny. Díj 100 korona. Táv 5000 méter. 1. báró Durneiss Gy. 4é Peia 74½ kg. (báró Baich), 2. Bregant K. 4é Na also 69½ kg. (Wodianer), 3. Petrovics J. 4é Mony II. 65 kg. (Goldschmidt). Futottak még: Trawna (Hagelin), Gladia-tor (Czernin), Peer (gróf Vay). Feltartva nyakhosszal nyerve, rossz harmadik. Tot.: 10:21, 20:28, 38.

IV. Sikátorl gátverseny. Díj 4000 korona. Táv 2800 m. 1. Lossoczny E. 3é Java 59½ kg. (Stehno), 2. Goldschmidt 4é Edömér 67 kg. (Shejbal), 3. Edlinger O. 5é Tilly 69 kg. (Pache). Futottak még: Remete (Csompora), Litke (Neumann), Pilis (Rybenski) elbukott. Könnyen 15 hosszal nyerve, 5 hosszal harmadik. Tot.: 10:32, 20:38, 78.

V. Katonatiszti gátverseny. Díj 1400 korona. Táv 2400 m. 1. Koller O. 3é Promyk 60½ kg. (Pálffy), 2. Sibrik S. 3é Pilis 75 kg. (Sibrik), 3. Goldschmidt 3é Maurus 67½ kg. (Goldschmidt). Futottak még: La Beauté (Wodianer). Könnyen 3 hosszal nyerve, 2 hosszal harmadik. Tot.: 10:81, 20:48, 33.

VI. Bucsú-verseny. Díj 1400 korona. Táv 1600 m. 1. Capt. Don 3é Ne fől 68 kg. (Czárán Z.), 2. gróf Forgách J. 3é Palotás II. 67½ kg. (Krause), 3. Goldschmidt 3é Louis d'or 67½ kg. (Tulajdonos). Könnyen 2 két hosszal nyerve, 8 hosszal harmadik. Tot.: 10:17.

Bécsi versenyek.

— Negyedik nap. —

A mai nappal véget értek a bécsi versenyek. Az utolsó nap rendkívüli hideggel köszöntött be, úgy hogy a hatodik futamnak szánt gátversenyt nem is tarthatták meg. Az egyik kiemelkedőbb számot, a Jägerhaus-versenyt, Arlesienne nyerte meg igen szép küzdelem után a nagy favorit Varázs ellen, mely tíz fonttal kevesebbet vitt, mint a Springer-ló. A másik érdekesebb futam a Zár-handicap volt, amelyben nagy mezőny állt starthoz. Galette, Lotus, Polyta majdnem egyszerre ugranak el a starttól s egész uton megtartva szerzett előnyüket, érdekes finish fejlődik ki köztük, melyből Polyta enged leg-hamarabb, de a másik két telivér szívósan kitart s végül is egyszerre haladtak át a célkarikán.

Részletes eredmény a következők:

I. Nyeretlen kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Távolság 1100 méter 1. Hg. Taxis M. E. Benz

(Fries). 2. Oh Pardon! 3. Nika. Futottak még: Her Love, Jenny Lind, Szentes. Tot.: 10:18; 20:29, 43.

II. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távoltság 1600 méter. 1. Egyedy L. Old Coin (Paul). 2. Foglalo. 3. Ismerős. Futottak még: Loredan, Lanzendorf, Remek, Palóczkirály. Tot.: 10:22; 20:46, 31, 98.

III. Jägerhaus-verseny. Díj 3000 korona. Távoltság 1800 méter. 1. Báró Springer G. Arlesienne (Dyk). 2. Varázs. 3. Pálma. Futottak még: Antus, Gamin. Tot.: 10:52; 20:36, 28.

IV. Záró-handicap. Díj 5000 korona. Táv 900 m. Holtversenyben Reeves H. Galette (Vivian) és gróf Wenckheim T. Lotus (Peschka). 3. Folyta. Futottak még: Dictator, Mindello, Lepke, Pali, Avar, Adige.

V. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Schlesinger B. Armida (Finán). 2. Gaillardin. 3. Radegast. Futottak még: Borbolya, Moriturus, Monferrina, Maharadja, Boncompagno. Tot.: 10:73, 20:42, 54, 62.

VI. Gátverseny-handicap. Díj 3000 korona. Táv 2800 méter. Az erős fagy miatt elmaradt.

VII. Vigasz-handicap. Díj 3000 korona. Táv 2800 méter. 1. Egyedi A. Tábornok (Janek). 2. Trombitás. 3. Ella. Futottak még: Bisamberg, Miltiad, Paula, Talanda, Marie Louise.

( ) A pardubitz-i lóverseny elhalasztása. A tegnapi kitűzött pardubitz-i meetinget — mint nekünk táviratozzák, — az erős fagy miatt elhalasztották. Ha az időjárás megengedi, a meetinget e hó 15-én, jövő vasárnap, tartják meg. Mivel azonban az időjárás javulására nem sok a kilátás, igen valószínű, hogy a meeting és vele a nagy akadályverseny is erre az évre egészen elmarad.

( ) Az alagi pótmeeting elmarad. Folyó hó 12-ére, csütörtökre és 15-ére vasárnapra, tudvalegleg két-napos pótmeetinget írt ki az Urlovasok Szövetsége; mivel azonban egész télre fordult az időjárás a pályát hó borítja, az igazgatóság elhatározta, hogy a meetinget nem tartja meg.

( ) Magyar győzelem Bécsben. A Wiener Athletiksport Club vasárnapi viadalán a MAC. tagjai fényes győzelmet arattak és megnyerték úgy a Mühlhausen-díjat, mint Bécs város vándordíját. — A Mühlhausen-díj egyetlek mérkőzése volt a meeting összes számaira. Ezt 24 ponttal nyerte meg a MAC., a rendező klub 12 és az A. C. Spárta (Prága) 6 pontjával szemben — fölünyes győzelmet arattak atlétáink Bécs város díjában is, mely négyszer 200 méteres stafétafutásra volt kitűzve. Mudin Imre a kódobást és diszkoszvetést is megnyervén, 20 győzelemmel veretlenül fejezte be az esztendő, valamint Simon Pál is a legkiválóbb sprinter. A verseny díjait Grollier Balduin, az osztrák szövetség elnöke osztotta ki, nagy elismeréssel nyilatkozván a magyar atlétikáról.

A viadal eredményei a következők:

I. 100 m. síkfutás. 1. Simon P. (MAC.) 11.6 mp. 2. Brünner (WAC.), 11.8 mp. 3. Jankovich J. (MAC.). Könyven 2 m.-rel nyerve. — II. Kódobás. 1. Mudin Imre (MAC.) 7.30 m. 2. Horvátovits L. (MAC.) 6.43 m. 3. Mudin István (MAC.) 6.21 m. — III. 1500 m. síkfutás. 1. Dvorák (Sparta) 4 p. 20.4 mp. 2. Kwieton (WAC.) 4 p. 41.6 mp. 3. Auerbach I. (MAC.). Dvorák az első kör után elszalad és 50 m.-rel győz. — IV. Rudugrás. 1. Szathmáry K. (MAC.) 300 czm. 2. Kazár E. (MAC.) 280 czm. 3. Irschak (Sparta) 270 czm. — V. Diszkoszvetés. 1. Mudin Imre (MAC.) 37.47 m. 2. Mudin István (MAC.) 35.08 m. 3. Troner (WAC.) 34 m. — VI. Távolugrás. 1. Lampelmayer (WAC.) 629 czm. 2. Vikovszky (Sparta) 602 czm. 3. Péchy E. (MAC.) 593 czm. — VII. 5000 m. síkfutás. 1. Kwieton (WAC.) 17 p. 40 mp. 2. Becks K. (MAC.) 18 p. 28.8 mp. 3. Kampl (WAC.). Ezek voltak a Mühlhausen-díj számai. — VIII. 4-szer 200 m. staféta Bécs város díjért. 1. MAC. 1 p. 36.2 mp. Rekord! Régi rekord 1 p. 48 mp. 2. WAC. 1 p. 45.8 mp. 3. Sparta 1 p. 50.6 mp. Több mint 40 méterrel nyerve. Volt még junior magasugrás. 1. Schöneck (WAC.) 156 czm. 2. Sertics (WAC.) 155 czm. 3. Szakolczay (MAC.) 150 czm. és 400 m. handicap. 1. Hamm (WAC.) m. e. 23.8 mp. 2. Sauer 30 m. el. 3. Auerbach (MAC.) 8 m. e.

( ) A Testgyakorlók uszóversenye. A Magyar Testgyakorlók Köre téli uszóversenyét vasárnap délután rendezte a Rudas-fürdő uszodájában. Ez a verseny, melynek hatalmas programja legjobb uszóinkat hozta össze, ismét csak azt bizonyítja, hogy a mi uszósportunk fejlődésével nem állnak

arányban a rendelkezésünkre álló uszodák. A Rudas-fürdő medencéje nem alkalmas klasszikus versenyek rendezésére. Az ott elért rekordok számításba nem jöhetnek, mert hiszen az alacsony víz fordulót versenyzőink valóságos távugrásokkal használják ki, sohasem uszván meg a távot. A közönség, mely zsu-folásig megföltötte a nézőteret, legnagyobb élvezettel természetesen Halmay hatalmas uszását nézte, ki háromszor állott startfőz. A megszokott kitűző rendezésben lefolyt verseny eredményei a következők:

Hendl Kornél vándordíj. a) 100 méteres magyar uszás. 1. Hornung Gyula (MTK.) 1 p. 17 mp. b) 100 méteres melluszás. 1. Toldy Ödön (MTK.) 1 p. 21 $\frac{1}{2}$ mp. 2. Agulár György (MTK.). 3. Elek Imre (MUE.). c) 100 méteres hátuszás. 1. Hendl Kornél (MTK.) 1 p. 23 mp. 2. Poós István (OTE.).

60 méteres handicap. 1. Borovi Ferencz (MUE.) 4 mp. hátrány. 2. Fischer Tibor (MTK.) 2 mp. hátr. Stafétauszás. 20×40×60 méter. 1. (MAFC.) (Beleznay, Kirchknopf, Donath) 1 perc 15 $\frac{1}{2}$ mp. 2. (MTK.).

Kezdők versenye 40 méter. 1. Erdős (BAK.). 2. Ruda Kornél (BBTE.). 3. Vass Béla (MTK.). Búvárúszás 50 méter. 1. Schmidt József (M. T. K.) 43 $\frac{3}{4}$ mp.

400 méteres uszás (bajnokok kizárva). 1. Munk József (MTK.) 6 perc. 2. Nagy Géza (Balaton). 3×60 méteres mell-, hát-, magyar stafétauszás. 1. M. T. K. (Toldy, Hendl, Halmay). 2 perc 10 $\frac{1}{2}$ mp. 2. (MUE.).

Hölgyek versenye 80 méter. 1. Vaszarits Tusi 1 p. 30 $\frac{1}{2}$ mp. 2. Huber Nuszi. 200 méteres főverseny. 1. Hajós Henrik (MTK.) 2 p. 34 mp. 2. Zachár Imre (MTK.).

Gyermekverseny 14 éven aluliak részére. 40 méter. 1. Róth Henrik (MTK.). 2. Kozlovsváry J. (MUE.). 3. Weiler J. (BAK.).

Melluszás handicap. 100 méter. 1. Kerékgyártó A. (MUE.) 1 p. 33 $\frac{1}{2}$ mp. 2. Kálmán E. (OTE.). 3. Demján O. (BTC.).

Old-boys verseny 40 méter. 1. Gertrand Antal (OTE.) 29 $\frac{1}{2}$ mp. 2. Grünfeld M. (MTK.).

Plunging handicap. 1. Rónai L. (MTK.) 6 méter előny, 18 méter 65 czm. 2. Agulár Gy. 5 méter előny, 18 méter 55 czm. 3. Szarvas Gy. (MUE.) 4 méter 50 czm. előny, 18 méter 10 czm.

60 méteres gyorsuszás. 1. Halmay Zoltán (MTK.) 35 mp. 2. Donáth Leó (MAFC.).

Ijúsági staféta. (80×40×20 méter). 1. Balaton U. E. 1 perc 48 mp. 2. M. U. E.

Hátónuszás handicap. 100 méter. 1. Pogány A. (BAK.) 8 mp. hátrány. 1 perc 35 $\frac{1}{2}$ mp. 2. Pois J. (OTE.) 14 mp. hátrány.

Főverseny. 100 méter. 1. Hornung Gy. (MTK.) 1 perc 24 mp. 2. Munk József.

Hölgyek staféta versenye. 3×40 méter. 1. M. U. E. 2 perc 06 $\frac{1}{2}$ mp.

3×40 méteres stafétauszás. 1. M. T. K. 1. csapata 1 perc 23 mp.

Középiskolai tanulók hand-versenye. 60 méter. 1. Beleznay L. (MAFC.) 44 $\frac{1}{2}$ mp. 2. Vendelin J. (BAK.). 3. Baranyai L. (MUE.).

4×80 méteres staféta. 1. M. T. K. (Halmay, Hornung, Agulár, Hendl) 4 perc 08 mp. 2. M. U. E.

( ) Ausztriai football-mérkőzések. Bécsben a WAC.—I. Vienna 5:0 (1:0). A bíró tehetetlensége miatt nagy botrányok között játszódott le a mérkőzés. — Cricketer—WSC. 2:2. — Germania—Rapid 2:1 (1:0).

Prágában szenzációs két mérkőzés volt szombaton és vasárnap. Az angol amatőr-szövetség csapata szombaton délután 2:0 arányban verte meg a Slaviát, míg vasárnap mintegy 6000 néző előtt a Slavia 6:0 arányú szenzációs győzelmet aratott az angolok csapata ellen. Az AFA. csapata nem állott legelső rangú játékosokból, mert a legjobbak, a Corinthian, Oxford, Cambridge játékosai hiányzottak a csapatból; de azért mégis a szenzáció erejével hat ez a nagy goalarányú győzelem.

( ) Mezei verseny. A Magyar Uszó Egyesület 1908. november 22-én vasárnap délelőtt 10 órakor országos junior mezei versenyt rendez Budapesten környékének egy később megjelölendő helyén kb. 8 kilométeres távon. A versenyben egyesületi ötös csapatok vehetnek részt, még pedig oly versenyzőkkel, kik mezei versenyen első díjat még nem nyertek. A versenyen egyesületi dressz használata kötelező. A verseny a MASZ. szabályai szerint rendeztetik. Nevezések Schubert Alfréd titkárhoz küldendők 1908. nov. 16. este 8 óráig. VI. Teréz-körút 24/A. Edison-kávéház. Tét egyénekenként 2 korona. Díjazás a győztes csapatnak 5 nagy ezüstérem, II-nak 5 ezüst, III-nak 5 nagybronz, IV. 5 bronzérem. Az egyéni győztes nagy ezüst érmét nyer.

( ) Bajnoki mérkőzések. A ferencvárosiak fölünyes győzelme képezte a bajnoki mérkőzések szenzációját. Mindvégig sokkal jobbnak bizonyult az FTC., mely az idén aligha talál legyőzőre, bár legjobb csatárunk, Korody-nak valószínű kitiltása folytán, goalképessége lényegesen megváltozott.

A BTC. is igen szépen szerepelt, míg Ujpestenek eldöntetlen mérkőzése a Typographia nagymérvű javulását jelenti.

A mérkőzések eredményei a következők: FTC.—MTK. 4:2. BTC.—BAK. 2:0. Ujpest—Typographia 2:2. Másodosztályú mérkőzések: 33. F. C.—MAFC. 9:0. NSC.—URAK. 3:2. Postás—Kőbányai TE. 2:1.

( ) Hubertusz-lovaglóverseny. A 4-ik training-ezred tisztikara, régi szokásához híven, nagyszabású akadály- és vadászversenyt rendezett az ujpesti lovaglótelepén. A zsüri elnöke Kharasz János, a II-ik trainezred ezredese volt, a bírói tisztséget Jordán János őrnagy és Cermák Ignác kapitány töltötték be. Jelen voltak az ezred exvitiáció tisztjei lóháton. Az akadályverseny első díját Schneider Árpád hadnagy teljes fölünyvel szerezte meg, amivel igazolta, hogy az előző évek pálmáját nem a pusztá véletlennek köszönheti; a daliás Bakonyi János hadnagy a második; Gronhol kadét a harmadik; Banzet főhadnagy pedig bravuros lovaglásával, dacára nagy indiszpozíciójának, a negyedik díjat vitte el. Kiváltak és dicsőrethetn részesültek Pajor Lajos hadnagy és Zsarnóczai kadét. A változatos programot az altisztek vadászversenye rekesztette be, melyben a rendezés fontos szerepét Kopeckzy főhadnagy kiváló avatottsággal látta el. A versenyt, melynek a zsüri pártatlansága klasszikus értéket adott, bankett követte, hol elismerő nyilatkozatok hangzottak el a trainezredben egyre feltűnőbbben kiemelkedő lovas-szellem buzditására.

EGYESÜLETEK.

(—) Népszerű természettudományi estély. A királyi magyar természettudományi társulat december 4-én és 11-én népszerű természettudományi estélyeket rendez. Tárgyak: A tuberkulózisról, előadó: Hutyra Ferencz, az állatorvosi főiskola rektora.

(—) A déli Kordillerákon. A Szabad Lyceum tegnapi estélyén dr. Lendl Adolf igen érdekes előadást tartott a déli Kordillerákról, melyet vetített képekben is bemutatott. Bár teljesen ismeretlen vidékeken járt ott és a helységen át a régi indiánus ősvényeket követte, mégis több helyütt talált letelepült embereket, akik Chile felől hatolnak az őserdőkbe és többnyire németek. A déli Kordillerák mentén általában tért hódítanak a németek, akik jobbra telepes községeket létesítenek. Hogy tért nyerjenek, felgyújtják az őserdőt. Az előadó az erdőégetést rendkívül hatásos előadásmóddal és sikerült színes képekben mutatta be. Nagy tetszést arattak a Kordillerák magas gránitgerencén talált gyönyörű tengerszemekről felvett képek is. Dr. Lendl két kísérőjével két hónapig járt a Kordillerákban s ezen az utján sokkal többet szenvedett az időjárástól, mint a Pampák nagy síkságán. Ahol elvélve embereket talált, mindenütt a legszivesebb fogadtatásban volt része. Az elszórtan lakó indiánusok kunyhóiba is betért és sehol sem volt bántótlása. Előadását a zsu-folásig megtelt terem közönsége lelkesen megtapsolta.

(—) A Kereskedelmi Alkalmazottak Szövetségében folyó hó 10-én, kedden este fél kilenc órakor dr. Gárdonyi Albert a francia forradalomról tart előadást. Az előadáson, amely az egyesület helyiségében (VI. Liszt Ferencz-tér 18.) lesz megtartva, vendégeket szívesen látnak.

(—) A Vágselyei Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület vasárnap a kaszinó dísztermében nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg közgyűlését. A gyűlésen Déri Elemér és Zeller Zoltán elnökölték. Az elnök lelkes szavakban fejtette ki az egyesület szükségességét. A budapesti központ nevében Ligárt János ügyv. tan. helyettes és Csongor György igazgatótanácsos volt jelen. Előbbi az egyesület céljáról és az Országos Házipari Szövetség feladatáról és a vele együttesen végzendő teendőkről beszélt, melynek hatása alatt a közgyűlés kimondotta, hogy az Országos Házipari Szövetségbe mint tag belép. Csongor György a karácsonyi vásár jelentőségét fejtegette, melynek befejeztévé a közgyűlés karácsonyi vásár megtartását határozta el. A közgyűlésből gróf Bathyány Lajost, a Tulipán-

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-téle

Használatra valódi áldás gyomorbajszok-

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 50 fillér

szövetség Magyar Védőegyesület elnökét táviratban üdvözölték. Ezután a tisztviselőket és a választmányt választották meg.

Nyilt - tér

(E rovatban közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

SCHMIDL L. GYŐR

ajánl: kakaópor, csokoládé és finom csukorkákat. Főraktár: VII., Erzsébet-körút 4.

Alapított 1843.

The Mutual

New-Yorki életbiztosító-társaság.

Tisztán a kölcsönösség elvén alapszik. Részvényesei nincsenek. Elfogad biztosításokat az ember életére különböző módozatok szerint. Legliberálisabb feltételek.

Összvagyon 1907. decz. 31. ...	Kor. 2,438,814,691
Biztosítások állománya 1907. deczember 31. ...	7,169,298,051
Díjbevétel 1907. decz. 31. ...	278,583,978-78
A biztosítottak között 1908-ban felezésre kerülő nyereségek ...	41,015,654

Vezérképviselőiség Magyarországon és a Kelet részére: Budapest, VI., Andrásy-ut 20.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Választási mozgalom az ügyvédek körében. A budapesti ügyvédi kamara tagjainak körében erős mozgalom folyik az országos ügyvéd-, gyám- és nyugdíj-intézet elnökeinek és igazgatóinak megválasztása körül. Az ügyvédség zöme a nyugdíj-intézet igazgatóitól dr. Brüll Ignácot, dr. Szohner Lajost, dr. Zsigmond Jenőt, dr. Somogyi Miksát és dr. Pap Józsefet jelöli. Elnökül dr. Szivák Imrét, elnökhelyettesül dr. Nagy Dezsőt, titkáru dr. Stern Sámuel, ügyészül dr. Gyöngyösi Józsefet, pénztárosul dr. Keresztesy Józsefet és ellenőrül dr. Metzler Gusztávot akarják az intézet tisztikarába beválasztani.

§ A Rakovszky-Méray-párbaj. Abban az időben, a mikor nyilvánosságra jutott, hogy Méray-Horváth Károly volt szerkesztő ötven ezer koronát kapott a kormánytól, Rakovszky István, a képviselőház alelnöke, több képviselőtársának a jelenlétében sértő megjegyzést tett Méray-Horváth Károlyra. A sértésből párbaj lett, melyben Méray-Horváth Károly a fején sebesült meg. A párbajért ma vont a felelősségre a bíróság Rakovszky Istvánt, mert Méray-Horváth Károly most Münchenben tartózkodik. A bíróság Rakovszky Istvánt három napi államtögházra ítélte.

§ Inzultált bányhelyettes. A zágrábi törvényszéken ma volt a tárgyalás Jurisa Iván egyetemi hallgató ellen, aki néhány héttel ezelőtt az utczán

Crnkovics viczebán ellen merényletet követett el. Az ügyészség a büntetőtörvény 300. szakasza alapján a közrend ellen való kihágás miatt tett vádat Jurisa ellen, aki a mai tárgyaláson tagadta, hogy Crnkovicsot viczebáni méltóságában támadta meg, s azt mondta, hogy csak a magánemberen akart bocsát állani az Usztavnosztban ellene intézett támadás miatt. Crnkovics, akit tanuként hallgattak ki, tagadta, hogy csak magánember volt volna szó; a merénylettel közjegyző korában többször barátságos módon érintkezett és Jurisának semmi oka sem volt arra, hogy őt megtámadja és hogy ellene személyes gyűlölettel viselkedjék. Amikor Jurisa őt megtámadta, a merénylet fölkiáltott:

— Gaz viczebán, vedd ezt gaz tettedért!

Ebből kitűnik, hogy Jurisa Crnkovicsot hivatalnoki minőségében támadta meg. Kopsa rendőrbiztos Crnkovicsnak ezt az előadását megerősítette s azt mondta, hogy Jurisa akkor, amikor bérkocsiban a rendőrségre vitte, így szólott:

— Nem vagyok oly naiv, hogy az Usztavnoszt szerkesztőjét felelőssé tegyem a rólam közölt hírt, hanem nagyon jól tudom, hogy az utasítás felőlről jött.

A bíróság Jurisát öt hónapi fogházra ítélte. Jurisa védője az ítélet ellen semmisségi panasz jelentett be.

§ A közjegyzői pályázatokról. Az 1874. évi XXXV. t.-cz.-et módosító 1886. évi VII. t.-cz. 1. §-ának c) pontja szerint közjegyző csak olyan teljeskoru magyar állampolgár lehet, aki az ügyvédi vagy bírói gyakorlati vizsgálat sikeres letételét és három évi gyakorlatot okiratokkal kimutatni képes, vagy ki az ügyvédi vagy bírói gyakorlati vizsga sikeres letétele után négy év óta, mint kinevezett bíró, vagy ügyész működik, avagy négy év óta valamely ügyvédi kamarának bejegyzett tagja. A közjegyzői állás gyakorlati kvalifikációjának megállapításánál tehát a törvény az egyfolytában és jelenben működésre, vagyis arra fekteti a fősúlyt, hogy a közjegyző helyettes bíró, ügyész avagy ügyvéd, akkor mikor pályázik, tényleg már legalább három évi közjegyzői gyakorlaton legyen, vagy négy év óta, mint bíró vagy ügyész működik, vagy pedig valamely ügyvédi kamaránál mint tényleg működő ügyvéd négy év óta bejegyezve legyen. Nagy felháborodást keltett a közjegyzőhelyettesek körében, hogy a törvény ezen rendelkezését figyelmen kívül hagyva a karcazi kir. közjegyzői állásra egy olyan országgyűlési képviselő is pályázott, aki alig két hónap óta kamarailag bejegyzett ügyvéd.

§ Általános váltójog. Hágából jelentik, hogy a nemzetközi magánjog állami bizottsága elvállalta az előkészületek megtételét egy Hágában tartandó nemzetközi konferencia számára, mely egy általános váltójog tervezetét van hivatva elkészíteni. A bizottság elnöke, Asser, kérdőívet állított össze, amelyet a bizottság elfogadott, s amelyet a meghívott kormányoknak megküldenek, hogy a jogi és kereskedelmi világ kitünőségeinek nézetét kikérjék.

§ Sajtópör egy brosurá miatt. Az 1905. évi általános választás idején a köböküti kerületben fellépett Kardhordó Árpád fővárosi szivacskereskedő. Közvetlenül a választás előtt egy brosurá jelent meg, amely Kardhordót kékmeddővel vádolta. A megbukott jelölt a választás után sajtópört indított Gergely Zsigmond, a brosurá szerzője ellen, akinek ügyét ma tárgyalta a büntető-törvényszék báró Makucz bíró elnöklésével. A mai tárgyaláson ítéletre nem került még a sor, mert a bíróság több tanu kihallgatása céljából a tárgyalást elnapolta.

§ Szerelmi dráma. Két év óta udvarolt Bradács István szabósegéd Kovács Juliska 16 éves gyári munkánőnek. Feltett szándéka volt, hogy a leányt nőül is veszi. Egy váratlan körülmény azonban megghusította ezen szándékát. A leány ugyanis ez év augusztus 30-án Bradács tudta nélkül Baillavács Szvetozár kovácssegéddel elment a Hungaria-ut egyik vendéglőjébe jelmezestélyre. Bradács is bevetődött ide s mikor meglátta a leányt, eltökélte magában, hogy ugy a leányt, mint magát megöli. Másnap már revolvert is vett s lesben állott Visegrádi-utczában a leány lakása előtt. Szeptemberben a Visegrádi- és Vág-utca sarkán lesben állott s a mit sem sejtő leányra kétszer rálőtt. A golyók a leány mellébe furódtak s rajta súlyos sérülést ejtettek. A budapesti büntető-törvényszék esküdtbírósága Zsit-

vay Leó elnökle alatt ma vont a felelősségre Bradács István szándékos emberölés kísérletének büntetettéért. A vádlott a kihallgatás folyamán beismerte tettét s védelmére felhozta, hogy féltékenységből lőtt a leányra.

§ Após és vő. Jahn József, ismert nevű fővárosi nagyvendéglős hosszabb idő óta ellenséges viszonyban élt vejevel, Hulitius János földbirtokossal, aki válófélben volt feleségétől, Jahn Gizellától. A házasságok között a válópör folyamán oly értelmű meg egyezés jött létre, hogy a házasságból származott két kis fiúgyermek a nevelőnő kíséretében minden hónapban meglátogathatja az apát. A nevelőnő a múlt év október 13-án délelőtt az egyik kis gyermeket elvitte az apához, aki nagy örömmel fogadta kis gyermekét s meghagyta a nevelőnőnek, hogy hagyja a gyermeket nála és csak később jöjjön el érte. A nevelőnő azon hiszemben, hogy Hulitius a gyermeket magánál akarja tartani, ijedten rohant Jahn Józsefhez, a gyermek nagyatyjához s elpanaszolta neki, hogy veje a gyermeket nem adja vissza. A nagyapa erre ingerülten rohant fel Hulitius lakására s kérdőre vonta vejét. Az após és vő között éles szóváltás támadt, melyet csakhamar tetlegesség követett. A családi incidensnek a büntető-bíróság előtt lett folytatása, ahol Jahn és Hulitius kölcsönösen feljelentették egymást súlyos testi sértés büntetettéért és becsület-sértés vétségéért. A befejezett nyomozat és vizsgálat után az ügyészség vádat emelt Hulitius János ellen súlyos testi sértés büntetettéért. Hulitius az ügyészi vádirat ellen kifogásokkal élt. A büntető-törvényszék vádtaácsa most tárgyalta ezen kifogásokat dr. Langet táblabíró elnökle alatt. Időközben az após és vő között békés meg egyezés jött létre s Jahn József egy beadványban kijelentette, hogy balesetének kizárólag ő maga és nem veje volt az oka. A vádtaácsa a beadvány alapján Hulitius János ellen megszüntette a további eljárást.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, csukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Főraktár Budapest: EDESKUTY L.-nél.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 8. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Földes Ferenc okleveles tanítót az eiben-thali községi elemi iskolához rendes tanítótá, Nikolényi János Zoltán okleveles tanítót a borlovai községi elemi iskolához rendes tanítótá, Kovács Irén okleveles tanítónőt a pojanai községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Simon József okleveles tanítót a domániai községi elemi iskolához rendes tanítótá, Urderián György okleveles tanítót a lunkaviczai községi elemi iskolához rendes tanítótá, Kővári Elvira okleveles kisdédvőnőt a misztótfalui állami kisdédvődóházhoz kisdédvőnővé, Szmétana Ilona okleveles kisdédvőnőt a tótrazslaviczai állami kisdédvődóházhoz kisdédvőnővé nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pervu Romulusz topleczi községi iskolai okleveles tanítót a csuttai községi elemi iskolához ugyanebben a minőségben áthelyezte.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Schwarz József kolozsvári lakos Szabóra, kiskoru Guttmann Salamon budapesti lakos Várkonyira, Goldstein Berta budapesti lakos Vadásra, Prandl Antal budapesti lakos Patakira, Keller Gyula és Keller Károly budapesti lakosok Katonára, kiskoru Diamantstein Imre és Lajos budapesti lakosok Dénesre, Berger Adolf kossuthfalvi lakos Nemesre, Löwenfeld Pri-gyes és Löwenfeld Vilmos budapesti lakosok Lászlóra és kiskoru Rosenfeld Sándor budapesti lakos családi nevének Révaira kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. Szeghalmon (aradi közjegyzői kamara) közjegyzői, a kolozsvári törvényszéknél jegyzői, a miskolci és besztérczei pénzügyigazgatóságoknál pénzügyi fogalmazói, a munkácsi adóhivatalnál adóírtai, a szekszárdi pénzügyigazgatóságnál egy pénzügyi szemlést, a kolozsvári pénzügyigazgatóságnál egy pénzügyi fővizsgálói állásra 2 hét; Prebulon (Krassó-Szörény várm.), Kozárváron (Szolnok-Doboka várm.) és Laskó községben (Baranya várm.) postai ügynöki állásra 3 hét; a besztérczebányai pénzügyigazgatóságnál irodatisztai állásra 4 hét; a kolozsvári gazdasági akadémiánál két III. oszt. tanszéki szolgálai, a magyaróvári gazdasági akadémiánál egy vegytani szolgálai állásra 5 hét; Hódmezővásárhely város törvényhatóságánál egy II. oszt. rendőri, a czeplédi írásbíróságnál egy hivatal-szolgái állásra 6 hét; Hódmezővásárhely város törvényhatóságánál egy II. oszt. tízórtói állásra 8 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

Magyar-utca 6. az emeleti ter. mekben. Magyar-körút és Kossuth Lajos-utca sarkán mellet.

Angol, francia és amerikai rendezés

KÉSZPÉNZÉRT félárban!

ruházkodhatik minden ember finoman és elegánsan

As országos elsőrangú

Xélinger Samu

szabó

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu mintá gyapjuszövetekből mérték szerint készítek

finom öltönyt... 21 ftéért

megyon finom prima öltönyt 26

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

KÖZGAZDASÁG.

Iparosok tanácskozása.

— Az Ipartestületek Országos Szövetségének kongresszusa. —

Budapest, november 9.

Az Ipartestületek Országos Szövetsége vasárnap kezdte meg két napra tervezett kongresszusát, melynek tárgya: az új ipartörvényjavaslat megvitatása és a munkásbiztosítás terén észlelt visszasságok megszüntetésére irányuló teendő volt. A gyűlésen Gelléri Mór kir. tanácsos elnökölt. Gelléri Mór kir. tanácsos, mint a kongresszus előkészítő-bizottságának elnöke, megnyitván a gyűlést, szép szavakban üdvözölte a megjelenteket, a jelenlévő országgyűlési képviselőket, a kereskedelmi miniszter megbízottait s egyéb vendégeket. Kijelenti, hogy Thék Endre betegsége miatt nem vehet részt a kongresszuson. Ezután felolvasták Sztérényi József államtitkár levelét. A levél — kivonatolva — így hangzik.

Sztérényi levele.

„Végzetlenül sajnálom, hogy betegsége megakadályoz az ipartestületek országos kongresszusán való személyes megjelenésben. Annyival inkább sajnálom ezt, mert az ipartörvény tervezetét illetően eddig minden nyilatkozattételtől tartózkodtam. Amit tehát személyesen és előszóval nem tehetek meg, hadd tegyem meg írásban. Üdvözlöm önöket és sikert kívánok törekvéshöz. Nem ismeretlen előttem, hogy az új ipartörvény tervezete sokban nem elégíti ki az önök váráhozását. Lehet ebben része — sőt ma már tisztán látom, hogy túlnyomó része éppen ebben van — a tervezet ama megoldásának, hogy egységes ipari kodexet akart nyújtani, tehát túlságosan komplikálnak látszik. Ezen bajon könnyen lehet segíteni. Annyival könnyebb lesz ez, mert maga a tervezet az eddigi kongresszusokon kifejezésre jutott javaslatoknak és kívánságoknak legalább 90 százalékát már is figyelembe vette. Az ipari jog általános feltételei, ugyancsak az ipar gyakorlására és az engedélyhez kötött iparokra vonatkozó anyag között nagyon kevés kérésük maradt az eddigi kongresszusoknak, amelyeket a javaslat nem honorált volna. Ott van, mint a kisipar legjobban érintő kérdés, a képesítés. Lényegében teljesen azonos a törvényjavaslat megoldása az eddigi kongresszusok határozataival. Ehhez kapcsolódik az inasügy. Csekély eltérésekkel megfelel az eddig elhangzott kongresszusi kívánalmaknak. A házi- és vándoripar talán két kivétellel teljesen az eddigi kívánságok szerint akarjuk rendezni és a vásározás tekintetében is éppen csak azokat a kívánságokat nem vettük figyelembe, amelyeknek törvénybe iktatása éppenséggel lehetetlen. Az iparoktatás terén a kisiparosságnak kevés kívánsága maradt teljesítetlenül. Az ipartestület és ipari szervezet tekintetében pedig a javaslat az eddigi kívánalmakat túllaladó módon számol a kisiparosság közívánataival. Vannak azonban a törvényjavaslatnak új rendelkezései is, amelyek a kisiparosságot érdeklik, amelyek tekintetében éppen új voltuknál fogva nem alakulhatott ki közvélemény. Ezekben lényeges eltérések lehetnek és vannak az iparosság körében, amint hogy eltérések lehetnek a már említett részletek tekintetében is, jóllehet azok az eddigi kongresszusok határozatai alapján épültek fel. Ez eltéréseket összeegyeztetni és egyöntetűséget a javaslatba behozni, célja a mostani kongresszusnak. A vélemény férfias, őszinte és nyílt megnyilatkozása nem harcz, hanem önmaga és a köz iránt tartozó kötelesség. De ha harczias kedve is lenne az iparosságnak, nincs mi és ki ellen harczolnia. Mert senkinek akarja véleményét az iparosságra oktatói. Legkevésbé a mostani kereskedelmi miniszter ur, aki hivatva lesz az iparosságnak új ipartörvényt adni. En éppen oly kevésbé. A kereskedelemügyi miniszternek az az álláspontja, hogy csak akkor fog maga állást foglalni, ha az érdekeltség kritikáját ismeri. En pedig, mint a javaslat szerzője, minden javaslatot készséggel fogadok és saját javaslatommal szemben is szószólvója leszek amannak. Egy célnak kell vezérelnie mindnyájunkat. Olyan ipartörvényt, vagy törvényeket kell készíteni, amelyek a hazai iparosság érdekeinek a lehető legjobban megfelelnek. Ilyen ipartörvényt kell megalkotni, mást egyáltalán nem szabad. Látom azonban, hogy az általam egységesnek tervezett ipari kodexet szét kell szedni több külön törvényre. Ennek nincs semmi

komoly akadálya, nem is elvi jelentőségű. Látom, továbbá, hogy a munkaközvetítés ügy, amint terveztük, nem lesz megvalósítható. Sajnálni fogom, mert az ipar érdekében ezt tartanám helyesnek. Eljön majd az ideje, mikor az iparosság fogja ismét kérni. Több egyéb módosítás szükségét is látom már az eddigi kritikákból. Azoknak felsorolása időelöltti lenne, mert elébe vágná az önök kritikájának. Csak azíránt kívántam megnyugtatóni a t. kongresszust, hogy nincs szükség harczra, mert nincs ki és mi ellen harczolni. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter a legmesszebbmenő módon fogja honorálni a kisiparosság óhajait, mert a kisiparosságban államunk és nemzetünk nagy épületének egyik erős és fontos pillérét látja. En a legőszintébb odaadással leszek ebben is segítőtársa. Egész közéleti és hivatali tevékenységem a hazai ipar érdekében folyt le eddig. Legyenek meggyőződve, hogy ezt a mulat nem fogom megtagadni a jövőben sem. — Sztérényi.”

A kongresszus figyelemmel hallgatta végig Sztérényi József államtitkár levelét és lelkesen megéljenzte azt. Majd az elnök indítványára elhatározták, hogy Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert és Sztérényi József államtitkárt táviratilag üdvözlök. Téglássy miniszteri tanácsos a kereskedelmi miniszter és az államtitkár nevében köszönetet mond az üdvözlőért, majd hangsúlyozza, hogy azért van jelen, hogy az elhangzó kívánalmakat feljegyezze, miután a kereskedelmi miniszter, aki maga még állást nem foglalt a törvénytervezet tekintetében, minden jogos kívánságot teljesíteni akar, éppen ezért állásfoglalását arra az időre tartja fenn, amikor ismerni fogja az érdekeltek állásfoglalását. Ezután a választásokat ejtették meg. Elnökké közfelkiáltással Gelléri Mór kir. tanácsost választották meg.

A vasárnapi tanácskozás.

A választás megejtése után áttértek a napirend tárgyalására és pedig először tárgyalták a munkásbiztosítás terén észlelt visszasságokat. Sziklay Zsigmond előadó ismertette a helyzetet, indítványt terjesztett elő, amelynek értelmében az egy év előtt alkotott törvény erőlyes módosítását követeli. Ugyancsak indítványt terjeszt elő Ullmann Jákó, hogy az otthon dolgozó munkások is vétessenek fel a pénztár tagjai közé. Határozatilag kimondták, hogy az előadók indítványait elfogadják. Feliratilag fordulnak a kereskedelmi miniszterhez a törvény revíziója czéljából s oly czéliből, hogy a pénztár jelenlegi igazgatóinak és tisztviselőinek megválasztását ne hagyja jóvá. Ezzel a délelölti ülés véget ért. A délutáni ülésen az ipartörvény tervezetét tárgyalták, melynek csaknem minden pontjához nyújtottak be módosításokat. Kapeller Dezső és Gunszt József voltak a délutáni ülés előadói.

A hétfői tanácskozás.

Ma folytatták a tanácskozásokat. A napirend első pontját a törvénytervezetnek a házi- és vándoriparról szóló fejezete képezte, amelynek előadói Bozsó János, a szegedi ipartestület jegyzője, a vándoripar megszüntetési, a háziiparok legnagyobb részét pedig iparigazolvány kiadásához óhajítja kötni. Tóth Ferencz, Molnár Lajos, Nagy Sándor, Krausz Dezső és Kovákvovics József felszólalásai után az előadói javaslatot elfogadták, az indítványokat pedig jegyzőkönyvbe vették.

Lázár Pál országgyűlési képviselő az iparoktatásról szóló fejezetet adta elő. Összehasonlítja a mi kisiparunkat a külföldi, különösen az amerikai kisiparral. A külföldi kisipar fejlődésének okát az iparoktatás fejlettségében látja. Magyarországi kisiparosságának zöme eddig szakszerű kiképzésben nem részesült. Az ipariskolákat és tanonciskolákat a kereskedelmi miniszter részortjába kívánja helyezni. A szülők is csak azért viseltetnek ellenszenvvel az iparospályá iránt, mert fiaik nem képeztetnek ki eléggé. A kultuszminiszter azért nem akarja az ipariskolát kiengedni a kezéből, mert akkor nem gyakorolhatja erkölcsnemesítő befolyását. Ez nem érv, mert ha át is helyezik az ipariskolákat a kereskedelmi minisztériumba, a kultuszminiszter akkor is ellenőrzést gyakorolhat. Egy új középiskola szervezését is életbevágó szükségletnek tartja, főleg olyat, melyben gyakorlati kiképzésben részesítik a tanulókat. Azt az áldozatot követeli az iparosoktól, hogy a tanoncokat munka előtt engedjék az isko-

lába, mert elcsigázva s fáradtan nincs azoknak semmi fogékonyaságuk az elméleti tárgyak befogadására. Verbai János, Goda Nándor, Halmi Pál, Tóth Kálmán és Fiedler Nándor kir. tanácsos felszólalása után az előadó javaslatát, valamint a pótindítványokat elfogadta a kongresszus.

Ezután az ipariüzés bejelentését és a telepengedélyezési eljárást, valamint az ipar gyakorlásáról szóló fejezeteket tárgyalták Krazsóf János, az Országos Czipészkisiparos Szövetség elnökének előadásában. Az előadói javaslatot Tóth Lajos hozzászólása után elfogadták.

Az engedélyhez kötött iparok gyakorlásáról és az engedélyhez nem kötött iparágakra vonatkozó különleges rendelkezésekről szóló IX. és X. fejezetek kerültk ezután sorra dr. Dóczy Sámuel, szövetségi titkár előadásában. Előadó a törvénytervezet idevonatkozó intézkedéseit helyesnek tartja, egyes iparágak abbahagyási tartamának megállapításánál és egyes élelmiczikkekre vonatkozó rendelkezésekkel kívánatosnak tartja a kamarák kötelező meghallgatását. A tárgyhöz Krazsóf János szolt hozzá és kéri annak kimondását, hogy zsbárusok új tárgyak készítésével ne foglalkozhassanak. A kongresszus ezután az előadó határozati javaslatát Krazsóf pótindítványával együtt elfogadta.

A következő előadó Deutsch József, a karczagl ipartestület kiküldöttje volt, aki a vásározásról szóló fejezetet ismertette. Kívánatosnak tartja, hogy a vásárendegélyezések korlátoztassanak, illetőleg az új vásárok mindenkor az ipartestületek meghallgatásával engedélyeztessenek. A vásározók a nehézes iparigazolvány helyett „zsebkönyvben“ viselhetik egyszerű igazolvánnyal volnának ellátandók. Szilágyi Mihály indítványozza, hogy a kormány szüntesse meg az értéktelen vásárokat. Herger Nándor a pótvásárok törlését kéri. Dr. Kovács Dénes, a brassói kiküldött, továbbá Staub Lőrincz, Verbai József, Szeib Adolf Fiedler Ferencz, Szabó József, Cser Ágost, Hubay Károly, Gocsity István, Koncz József, Csepregi János és Szappanos Sándor észrevételei és pótindítványai után elnök határozatilag kimondja, hogy a kongresszus az előadó határozati javaslatát elfogadja, az egyes indítványokat pedig a kereskedelmi minisztérium figyelembe ajánlja. Ugyancsak Deutsch József előadó ezután a megrendelgyűjtésre vonatkozó rendelkezéseket ismerteti, amelyeket a kongresszus egyhangulag elfogadott.

Végül Melkó Bertalan előadó a végeladásokról és árverésekről, valamint az ipariüzési jog megszüntéséről és elvonásáról szóló fejezeteket és azokra vonatkozó észrevételeket ismertette, amelyeket a kongresszus egyhangulag elfogadott.

A délutáni ülésen Hajnóczky Béla az iparostanulók munkaviszonyáról, Gunszt József a munkaviszonyról és munkarendről, Vágó József a munkaidőkről, dr. Soltész Adolf az egészségügyi intézkedésekről és a felügyeletről, Edvi Illés László a munkaközvetítésről és Könyves Kálmán a munkabeszüntetésekéről és kizárásokról, valamint a békéltető és választott birói eljárásról szóló fejezeteket ismertették nagy szakértelemmel.

A napirend letárgyalása után Gelléri Mór elnök köszönetet mondott a kereskedelemügyi miniszternek és a minisztérium képviselőjének megjelent Téglássy István min. tanácsos, Diószeghy József osztálytanácsos és Pap Dezső titkárnak, akik az egész két napi tárgyalás alatt szakadatlanul jelenlétükkel tüntették ki a szövetséget, hogy az ott elhangzott véleményeket illetékes helyre juttassák. Köszönetet mondott továbbá a nagyszámban megjelent vidéki kiküldötteknek és kérte őket, hogy ha hazamennek, mondják meg otthon, hogy az általuk kiküldött Iperostestületek Országos Szövetsége mindent megtett arra nézve, hogy az iparosok vitális érdekeit tőle telhető erőlyvel és eredménnyel védelmezze. zután a kongresszus Gelléri Mór elnöknek a tárgyalás tapintatos és körültekintő vezetéséért köszönetet szavazott. A kongresszus este hét órakor ért véget.

Hamis hír Kornfeld Zsigmond visszavonulásáról. Kornfeld Zsigmondnak, a Magyar Általános Hitelbank elnöke visszavonulásáról már hosszabb idő óta különböző forrásból eredő hi-

rek láttak napvilágot. Ezeket a híreket mi is megczáfoltuk és nyomatékosan rámutattunk arra, hogy Kornfeld Zsigmond, a Hitelbank elnöke, sem a Hitelbanknál viselt tisztségéről nem szándékozik lemondani, sem egyéb, az ország közgazdasági életében nagyfontosságú munkásságát nem akarja ezidőszerint a pihenéssel felcserélni. Ennek daczára megint hirdetik Kornfeld Zsigmond visszavonulását. Erre a legujabb híresztelésre a legilletékesebb helyről a következő értesítést kapjuk:

Az utóbbi időben félre nem érthetőleg célzatos szándékkal oly híreket terjesztettek és hoztak nyilvánosságra, amelyek szerint Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag, a Magyar Általános Hitelbank elnöke az üzletektől visszavonulni szándékozik. Ezek a teljes egészükben hamis jelentések egyes tekintélyes lapokat is megtévesztettek. Ezzel szemben az igazság az, hogy ezek a hírek kizárólag üres koholmányokon alapulnak s elejétől végig valótlanok.

Dohányárusok közgyűlése. A Magyar Dohánykísérők Országos Szövetsége vasárnap délután 4 órakor tartotta első rendes közgyűlését. Jambrikovits János elnök vezelte a dohány-kísérők sanyaru helyzetét, előterjesztette az elnökség indítványait a tőzsdéből eltörlése, az elárutási jutalék felemelése, a nagyárusok kistőzsdéinek beszüntetése és azoknak a mellékezőkkel árusításának eltöltése és továbbá a kísérőknek a IV. osztályu kereseti adó kivonása és a postaértékekkel elárutási jutalékának felemelése tárgyában. A közgyűlés az indítványokat, amelyek a dohány-kísérők helyzetének a javítását célozzák, egyhangulag magáévá tette és elhatározta, hogy e tárgyban feliratot intéz a kormányhoz. Az e tárgyban kidolgozandó memorandum szerkesztésével az elnökséget bízták meg. Aztán egyhangulag megválasztották a tisztikart.

Az Általános Bank r.-t. tőkeemelése. Már több ízben megirtuk, hogy az Általános Bank Részvénytársaság a Járadekhitelbankkal fuzionál és evégből alapítóját felemeli két millió koronáról három millió koronára. Az Általános Bank a fuzió kimondása és a tőkeemelés ügyében e hó 19-én tartja rendkívüli közgyűlését, amelyen egyuttal három új igazgatósági tagot is választanak és módosítják az alapszabályokat. A három új igazgatósági tag — amint már megirtuk — Schöner Ignác nagyíruvaros, Goldschmidt Bernát és Auféich és Goldschmidt cég baltagja és Békés Márton, a Békés és Klein technikai cég baltagja.

A kocsitengely-kartel felbomlása. Legutóbb már jeleztük, hogy az osztrák-magyar tengelykardel felbomlott. Az osztrák tengelygyárosok ugyanis október 27-én ülést tartottak, melyen az összes tengelygyárosok panaszokdtek rendelések hiánya miatt és egyben utaltak arra, hogy egyedül a Heiser-féle tengelygyár van mód felett foglalkoztatva és arra akarták a gyárat birni, hogy megrendeléseiből engedjen át a többi gyárosoknak is. Heiser ezt megtagadta és egyben kijelentette, hogy kilép a kartelből. Erre azután a kartel felbomlott. Most azután megkezdődött az a harc, amelynek azonban a fogyasztóközönség látja a hasznát. A Fried. v. Neumann tengelygyár egyszerre 10 koronával szállította le az árakat, a Rimamurányi Vasmű R.-T. visszaállította a régi beosztásu, vagyis 15—25, 25—50 50—100 koronás felárakat, másodsorban az alapárakat 11% koronával métermázsánként mérsékelte. Elhatározta továbbá a Rimamurányi, hogy a harcot most már a legerősebb fegyverekkel fogja megküzdeni.

A Magyar Galicziai Faipar Részvénytársaság részvényeinek elárverezése. Nemrégiben megirtuk, hogy a Magyar Galicziai Faipar R.-T. fizetésképtelenséget jelentett. Ismeretes, hogy ezt a társaságot a Hercz és Társa budapesti fakeskedő cég alapította, amikor már nem érezte biztonságban maga alatt a talajt. Azt is közöltük, hogy a társaság ellen két cég csődöt is kért. Most a társaság részvényeinek egy részét — amint értesülünk — el fogják árverezni. Weinmann közjegyző helyiségében e hó 14-én a Kronfeld és Társa bankbetéti társaság zágrábi cég tulajdonában levő 124 darab, egyenként 400 korona, összesen tehát 49.600 korona névértékű Magyar Ga-

licziai Faipar Részvénytársaság részvényei kerülnek nyilvános árverés alá és fognak a legtöbbet ígérőnek, névértéken alul is eladni. Érdeklődtünk a társaság részvényeinek jelenlegi értéke felől s annyit sikerült megbízható helyről megtudnunk, hogy ezek a 200 koronás névértékű részvények most 40, azaz negyven koronát érnek. De ezt sem biztosan.

Nagy fizetésképtelenség Nagyszombathban. Horn Lajos nagyszombati városi nagybérlő, aki igen vagyonos ember hírében állt, rövid idővel ezelőtt fizetésképtelenséget jelentett be. Az aktívák alig felét teszik a passzíváknak, amelyek mintegy félmillió koronára rúgnak. Az inzulencziában leginkább egy budapesti leszámító cég van érdekelve. De érdekelve vannak nagyszombati és pozsonyi pénzintézetek is, hir szerint főleg a pozsonyi kereskedelmi és hitelbank r.-t. Horn ellen a pozsonyi kir. törvényszéknél már beadták a csődkérvényt is, azonban egyezség reményében a tárgyalást elhalasztották.

A Közuti részvények emelkedése. Megirtuk, hogy a Budapesti közuti vasúti részvények a mult heten jelentékeny vásárlásokra egészen 565 koronáig emelkedtek. Bár a mult hét végén bekövetkezett realizációkra az elért áremelkedésből valami el is vezett, azért a mai tőzsdén újabb jelentékeny vásárlások történtek a Közuti részvényekben, úgy, hogy ezek az előtőzsdén is már néhány koronával, a déli tőzsdén pedig egészen 572.75 koronáig emelkedtek. A jelentékeny emelkedést főleg az idézte elő, hogy a vásárlók száma ezuttal már megsaporodott, akik nemcsak a részvényeket, hanem az új kibocsátású részvényeket is élvezeti jegyekből összevásárolták mindazokat a tételeket, melyek ma a piacon kaphatók voltak. A vásárlásokat a Közuti vasut várható magasabb osztalékával (a mult évi 28 korona helyett 30 korona), de főképpen azzal indokolják, hogy a Közuti részvényekből egy nagyobb tételt sikerült a külföldön igen előnyös áron elhelyezni. E külföldi vásárlások annál kedvezőbb színben mutatják a külföldi tőke érdeklődését, mert a részvényeket nem spekuláció, hanem állandó tőkebefektetés céljából veszik.

A malmok üzemkorlátozása. A Fővárosi Malom-Egyesület szombaton délután tartott ülésén az üzemkorlátozáshoz elvben hozzájárultak és megállapították, hogy eltekintve vasárnapról, az üzemet hetenként 36 órán át szüneteltetni fogják. A megállapodás véglegesítése az összes fővárosi malmok hozzájárulása és a vidéki malmokkal való megegyezés után fog megtörténni.

A Pestmegyei Pénzintézeti Tisztviselők Szövetségének megalakulása. A pénzintézeti tisztviselők országos szervezkedésének ügye tegnap ismét egy lépéssel előre jutott. Nagy érdeklődés mellett tudnillik tegnap alakult meg Kecskeméten a Pestmegyei Pénzintézeti Tisztviselők Szövetsége. Az alakuló közgyűlést, ahol közel kétszáz tisztviselő volt jelen, délelőtt 10-kor nyitotta meg Horváth Zsiga korelnök. Utána a közgyűlés megejtette a választást. Elnök lett: Osztrognác János, alelnökök: Gál Antal, Németh Ernő. Ezt követte Czira Andre beszéde és határozati javaslata, amit egyhangulag el is fogadott a közgyűlés. A határozat szerint nem járul hozzá a szövetség a mult hó 25-én Budapesten javaslatba hozott szervező-bizottság kiküldetéséhez és jövő év tavaszán valamelyik vidéki városban országos kongresszust hívnak össze. Dr. Hantos Elemér, a M. P. O. Sz. állásfoglalását ismertette és az országos nyugdíjgyesület megalapításának szükségességét és fontosságát fejtette nagy hatással. Dr. Hantos beszéde után hosszú vita következett. A közgyűlés után bankett volt.

Uj villamos-telep Fiumében. Fiuméből jelentik: Egy magyar, horvát, angol, francia és fiumei tőkepenészekből álló konzorcium az otacac-i vizesékek felhasználásával hatalmas villamos-telepnek létesítését tervezi. A telep egyelőre 36.000 lóerőre berendezett központi erőátviteli állomásból fog állni, amely 100.000 lóerőig kibővíthető lesz és Fiumének, Abbáziának, valamint a dalmát városoknak világítását és ipari telepeit fogja árammal ellátni. Az alapitókét 35 millióra tervezik és a tárgyalásoknál a budapesti Ganz és Társa céget is belevonták.

Uj vasutak. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Groh Géza mérnök rózsahegy lakosnak a cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut Liptóujvári állomásból kiágazólag Szentpéter, Vavrisó, Pribilana és Podbanszko községek érintésével Csorbató állomásig vezetendő rendes, esetleg 1.50 m.-es nyomtávú gőz-, illetve villamos üzemű helyiérdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta. — Az eger—putnoki vasutat, mely a Barkóság községben gazdag vidékét szeli át, már teljesen kiépítették. Az új vonal műtanrendőri bejárását most tartották meg s november 10-én ünnepiesen adják át a forgalomnak.

Ipartestületi jegyzők gyűlése. Az ipartestületi jegyzők egyesülete vasárnap este az új városháza nagytermében alakuló ülést tartott. Megválasztották tiszteletbeli elnöké Gelléri Mórt, elnöké Gunszt Józsefet, társelnöké Farkas Istvánt és Kurucz Józsefet, ügyvezető elnöké dr. Dóczi Sámuel. Megalakították továbbá a választmányt. Az elfogadott alapszabályokat a napokban fogják a belügyminiszterhez jóváhagyás végett felterjeszteni.

A Duna—Odera-csatorna. Az osztrák parlament — amint ismeretes — még 1901-ben 250 milliót szavazott meg a Duna—Odera-csatorna építésére. A részletes tervek kidolgozásánál azonban megállapították, hogy ez a megszavazott összeg a csatorna kiépítésére nem elegendő, miért is az osztrák kormány új törvényjavaslatot készített, amelyben a Duna—Odera-csatorna költségeire 400 milliót, míg az építendő csatornának a Viztulával való összekötésére 100 milliót irányozott elő. Az új tervezetet az osztrák minisztertanács — amint értesülünk — a mult heten tárgyalta és elhatározta, hogy a munkálatok végrehajtását 15 évre osztja fel. Mi lesz azonban a Duna—Tisza-csatornával? . . .

Munkásvédelem. A Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesülete az ipar gyakorlásáról, valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről szóló törvényjavaslat munkásvédelmi vonatkozásu részeit november 14-én, 16-án és 18-án fogja mindenkor este hat órakor a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara közgyűlési termében (V., Szemere- és Alkotmány-utca sarkán) tárgyalni. Az egyes fejezetek tárgyalását egy rövid bevezető előadás fogja megelőzni. A következő előadások lesznek: A munkaviszony. Előadó: dr. Lévy Béla ügyvéd. A munkaközvetítés. Előadó: Vágó József kereskedelmi és iparkamarai jegyző. A munkaidő és az egészség védelme. Előadó: Dr. Chyzer Béla, máv. felügyelő. Az iparfelügyelet. Előadó: Dr. Koiss Géza iparfelügyelő. Az ipari bíráskodás. Előadó: Dr. Teller Miksa. A sztrájk. Előadó: Dr. Ferenczi Imre. Felszólalásra az egyesület titkárságában (V., Arany János-utca 1.) előre vagy a gyűlés előtt a titkárnál lehet jelentkezni.

A szabadhajózás segítése. A tengeri szabadhajózás és hajóépítés állami segítségéről szóló törvény elrendeli, hogy a több évre lekötött hajóépítési és beszerzési segélyekről a költségvetési előirányzat kapcsán a kormány a törvényhozásnak évenként jelentést tegyen. Ennek megfelelően a hajóbeszerzési segélyekről a kereskedelmi miniszter most a következőket jelenti: Az 1907. év folyamán egy hajó az előirt 15 éves kor elteltével a segélyezett hajók állományából tövöltetett. Az 1908. évben 17 olyan hosszujáratu hajónk van belajstromozva, amelyekért a beszerzési segély még engedélyeztetett. Ezekért a hajókért, amelyek összesen 58.219 bruttó és 38.055 tiszta tonnatartalommal bírnak, 15 éves koruk lejártáig végeredményben 4.252.090 korona segély jár, mely összegből 1907. végeig 1.958.436 K vált esedékessé, az 1908. évre pedig 314.752 K jut. Az 1909. évtől kezdve, tehát hajók után még 1.978.901 korona segély lesz fizetendő. Ez idő szerint 8 hajó tarthat beszerzési segélyre igényt. E hajók 31.355 bruttó és 20.169 tiszta tonnatartalommal bírnak. A beszerzési segély a hajókért 1907 végéig 160.335 koronára emelkedett, 1908-ra pedig 230.629 koronát tesz ki. A további évekre a hajók után még 2.117.435 korona segély áll fenn. A szabadhajózást tűző magyar hajók beszerzési segélyének részletezése a következő:

SZÉN, koks, briket, összes gazdasági, antracit ipari és házi célokra
 Telefon: Datal 26-27. 75-26. Engros 164.

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.

Sürgőnyozalm: ANTRACIT BUDAPEST

A hajó neve	A hajó tulajdonosa	1908	Még fizetendő
Recina	Copaitich Zs. és Tsai	10.162	42.406
Java	Oriente szbdhj. r.-t.	16.509	69.316
Olga	Magy.-horv. szbdhj. rt.	13.322	64.160
Borneo	Oriente	16.366	82.351
Kobe	Oriente	21.106	111.194
Indeficienter	Nicolich Alajos és Tsai	10.650	57.683
Korona	Magyar-horv. rt.	18.354	106.048
Kostrena	Sodich G. A. és Tsa	12.223	71.204
Luzon	Oriente rt.	25.494	155.155
Plitvice	Magyar-horv. rt.	20.118	121.335
Duna	Magyar-horv. rt.	21.388	143.100
Hieronimi	Magyar-keleti tgh. rt.	13.075	90.381
Buda	Magyar-horv. tgh. rt.	22.813	161.930
József Ágost főherceg	Magyar-keleti tgh. rt.	16.058	114.554
Gr. Tisza Istv.	Magyar-keleti tgh. rt.	21.876	157.248
Siam	Oriente	30.586	235.635
Kossuth	Magyar-keleti rt.	24.634	195.194
Magyarország	Atlantica tgh. rt.	26.206	242.022
Szterényi	Atlantica tgh. rt.	26.263	242.551
Gróf Serényi Béla	Atlantica tgh. rt.	26.540	244.424
Pollacsek	Atlantica tgh. rt.	26.663	245.558
Kossuth Fer.	Atlantica tgh. rt.	35.034	323.451
Moravitz	Atlantica tgh. rt.	35.696	326.592
Turul	Magyar-keleti tgh. rt.	26.837	244.344
Orsova	Magyar-keleti tgh. rt.	27.386	248.489

Ezek az adatok igazolják egytuttal azt a hatást is, amelyet az új szabadhajózási törvény gyakorolt; 8 hosszujáratu gőzhajóval szaporodott a magyar kereskedelmi flotta. Ez pedig nem sok...

Iparostanfolyamok. A helyhez kötött (stabil) gőzgépek kezelőinek második tanfolyama a budapesti magyar királyi állami felső ipariskolában december hó első napján nyílik meg s 1909. évi február hó 22-ig tart. E tanfolyamon a stabil gőzgépek szerkesztését és kezelését fogják tanítani. Tanulóknak felvételnek az önálló lakatosok, kovácsok, a különböző gépgyárak munkásai, akik már a kazánfűtők és lokomobilkezelők tanfolyamát jó sikerrel elvégezték. A jelentkezők erkölcsi bizonyítványt és az előző tanfolyamokról szóló bizonyítványokat tartoznak előmutatni. A tandíj 16 korona s ezt a beiratás alkalmával kell lefizetni. A beiratások november hó 23-25-ig tartanak az intézetben (VI., Népszínház-utca 8. szám.); vidékiek a tandíjnak postautalványon való beküldése mellett levélben is beiratkozhatnak.

Konzervgyárak fuziója. Már régebben megirtuk, hogy Welleminszky és Gottlieb budapesti halkonzervgyáros cég fuzionálni fog az „Adria” halkonzerv- és halfüstölő-gyár, Trigrarszky Emil és társai debreczeni céggel. Az új céget most a cégbíró-ságnál bejegyezték. E szerint a cég „Welleminszky és Gottlieb „Adria” halkonzervgyárak részvénytársaság” czimen alakult meg 400.000 korona alaptőkével. Igazgatója: özv. Welleminszky Rezsőné, Gottlieb Benő, Ungár Jenő, dr. Pajor Ignác, Preis Ede, Trigrarszky Emil, Félegyházy János, Tóth Kálmán, Nyegrus Gyula és Kontsek Géza.

Árufelvétel megszüntetése. Az árufelvétel a Passauból lefelé irányuló forgalomban a mai nappal további intézkedésig sekély vizállás miatt megszüntetik. E forgalomnak újból való felvétele idejekorán közzé fog tétetni.

A Morningpost a magyar mezőgazdaságról és állattenyésztéséről. Ez az angol világlap hosszú cikket közöl a fenti czim alatt, mely főleg a lótenyésztésnek, a gazdasági szakoktatásnak és a munkási-

szonyoknak van szentelve. A lótenyésztésünkre általában azt mondja, hogy ami a nyerges lovat illeti, Magyarországnak nincs más országtól tanulni valója. Az igazságot tekintetében jónak mondja azt a mutatkozó irányt, hogy a lassu okról sok gazdaság hidegvérű lóval igyekszik helyettesíteni. Az ardeni méneket úgy látszik, előszeretettel használják Magyarországon a hidegvérű tenyésztésben, de a cikk szerint hasznos dolog lenne megpróbálni a Shire vagy a Clydesdale-mének használatát is, amelyek hasonló aktivitás mellett nagyobb súlyt eredményeznének. Gazdasági termékeink közül különösen a bort emeli ki, megemlékezvén a budafoki pinceszemesteri iskoláról, amely tanúsítja, hogy milyen nagy figyelemmel van a kormány a szőlő és bortermelés iránt. Gazdasági szakoktatási intézményeink közül az angolokra nézve a gazdasági ismétlő iskolákat tartja a legfigyelemreméltóbbaknak. A vadászterdei erdőéri iskolának hosszabb tért szentel és nagyot elismerőleg szól az ottani faiskoláról és az iskola tanítási eszközeiről. Az állatorvosi főiskolának gyűjteményeit és tevizsgáló laboratóriumát emeli ki. A Mezőgazdasági Múzeumról azt mondja, hogy több, mint múzeum, több, mint oktatási intézet. Állandó összefoglalása az Magyarország egész gazdasági életének. A gazdasági munkások érdekében tett újabb szociális törvényhozási intézkedések ismertetésének a cikk külön czimét szentel. És külön kiemeli a birtokosok újabb kötelezettségét gazdasági cselédek gyermekeinek iskoláztatása, beteg családtagjainak gyógyíttatása és egészséges lakások adása tekintetében. Az egész cikkben, amely különben éles megfigyeléssel és szakértő tollal van megírva, az a nevezetes, hogy olyan lapban jelent meg, mely rólunk tárgyilagosan és barátságosan soha sem szokott írni.

Az Osztrák-Magyar Bank állása e hó 7-én ez volt: Bankjegyforgalom 2,035.641,000 (—85.801,000) korona, érczkészlet 1,524.209,000 (—372,000) korona, leszámítolási tárcza 697.129,000 (—44.011,000) korona, lombardkölcsonök 80.989,000 (—740,000) korona, adóköteles bankjegyforgalom 111.432,000 (—85.430,000) korona.

A Magyarországi Kisbirtokos Szövetség tegnaptartotta szervezködő népgyűlést Törökzentmiklóson; a gyűlésen megjelent dr. Somogyi Aladár és Szabó István országgyűlési képviselő, az országos szövetség részéről Hunyár László elnökgazgató és Csontos Imre alelnök, továbbá a karczagi és kisújszállási helyi egyesület küldöttsége és a környékről nagyszámu érdeklődő. Szilágyi Sándor a gyűlést megnyitva, ismertette a szövetség czélját, mire Hunyár László elnökgazgató a készülő törvényjavaslattal szemben való állásfoglalásra határozati javaslatot terjesztett elő, amit egyhangulag elfogadtak. Ezután dr. Somogyi országgyűlési képviselő szólalt fel és beszédében kiemelte, hogy a mozgalomnak bárája s ha mögöttük az országos szervezetben hatalmas tábor lesz, bátrabbak lesznek felfelé. Czina János a karczagi helyi egyesület nevében a szervezkedés szükségességét fejtegette. Este a vendégek tiszteletére közvacsora volt, melyen számos felköszöntő hangzott el.

A német birodalmi bank állása nov 7-én. Aktívák: Érczkészlet árfolyamképes német pénzben, aranyrudakban vagy külföldi érmékben fontját 1392 márkával számítva 1072.260.000 (+7.769.000); biro-

dalmi pénztárjegyek 61.770.000 (+1.262.000); más bankjegyek 14.203.000 (+5.572.000); váltótárcza 869.363.000 (—61.922.000); lombard követelések 62.714.000 (—17.808.000); értékpapírok 281.243.000 (+18.924.000); egyéb aktívák 186.011.000 (+5.993.000). Passzívák: alaptőke 180.000.000 (változatlan); tartalékalapok 64.814.000 (változatlan); bankjegyforgalom 1609.099.000 (—65.301.000); napról-napra esedékes kötelezettségek 634.984.000 (+24.261.000); egyéb passzívák 58.667.000 (+830.000).

GYÓGYITHATÓ A SÉRVS?

E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárkinék díjtalanul zárt borítékban megkírdi.

POLLITZER SÉRVAAMBULATORIUM
speciális orvosai rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., félemelet
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. november 9-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az éjjel — az északi határmegyék és Erdély déli határának kivételével — ország-szerte fordult elő csapadék (többnyire hó), melynek mennyisége ma reggelig az egész Dunántulon, meg a Tengerparton és az Alföld túlnyomó részén 10 és 30 mm. között ingadozott, sőt itt-ott a 30 mm.-t is meghaladta. A hőmérséklet emelkedett, az éjjeli fagy jelentékenyen csökkent; a maximum Czrkveniczán 11°C, a minimum Tátrafüreden —13°C volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Hideg idő várható, többnyire havazással.

Állomás	Lejnyomas mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér. sőtöl.	
					max.	min.	max.	min.
A-Szaltna	50.1	3.6	NE	3	—	2	1	7
Ungvár	53.1	1.9	NE	1	—	—	1	7
Körmärk	56.1	5.0	N	2	—	—	1	9
Losonc	53.3	2.8	N	1	—	—	1	4
Ogyalla	5.2	2.8	N	1	—	—	1	4
Budapest	51.8	2.7	N	1	—	—	1	4
Herény	53.1	3.3	N	3	—	—	17	1
Kosztoly	53.3	2.4	N	1	—	—	10	2
Pécs	5.4	0.2	NW	3	—	—	30	2
Zágráb	52.6	1.4	—	—	—	—	7	3
Fiume	48.7	2.7	—	—	—	—	83	3
Szeged	49.6	1.4	NE	2	—	—	22	2
Temesvár	48.6	3.2	N	1	—	—	6	4
Nagyvárad	49.4	1.4	E	0	—	—	8	3
Kolozsvár	53.4	2.0	—	—	—	—	4	3
Nagycsoben	49.9	0.4	S	2	—	—	5	1
Szilvárs	—	0.0	NE	2	—	—	5	2
Egér	—	1.2	SNE	3	—	—	2	3
Arvafalva	—	5.4	NW	2	—	—	2	3
Solmezbánya	—	5.0	NE	4	—	—	6	2
Komárom	—	2.4	N	2	—	—	1	2
Magyar-Ovár	—	2.6	NW	1	—	—	2	2
Sopron	—	4.4	NW	4	—	—	12	1
Pszék	—	0.4	NW	1	—	—	1	7
Cirkvenica	—	5.0	NE	1	—	—	4	5
Debrecen	—	1.9	NE	3	—	—	4	2
Keckermét	—	2.6	E	2	—	—	20	2
Oroszáza	—	0.3	NE	3	—	—	28	2
Arad	—	3.0	NW	4	—	—	20	4
Zombolya	—	3.0	NE	1	—	—	12	5
Verecz	—	5.9	SE	1	—	—	4	7
Orsova	—	2.3	NE	1	—	—	7	6

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujsághirdő Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Tisztviselői kölesön

állami, megyei, városi tisztviselők, katonatisztek és nyugdíjasok

részére 20—30 évre vagy tőketörlesztés nélkül, még eddig nem létezett előnyös módozatokkal kapható a 12 év óta fennálló és kizárólagosan tisztviselői kölesönökkel foglalkozó:

«Országos Hirdő» pénzügyi vállalat útján.

Budapest, VIII. kerület, Erzsébet-körut 20. szám.

Felvilágosítás díjtalan. Jutalék csak a pénzvétel után fizetendő. Előleget nem fogadunk el.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, november 9.

A készpénzpiacra lanya volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak, miért is igen nehézkesen indult meg a forgalom. Később valamivel jobb vételkedv volt észlelhető és így aztán kissé élénkült a forgalom, melynek folyamán mintegy 15.000 mm. buza kelt el, a szombatinál 20-30 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 25.90 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 24.60 korona 75 kilós felsőmagyarországi búzáért. Egyéb gabonaművek közül rozs és árpa változatlan, zab lanya. — A határidőpiacon a mai üzlet viharosan indult. A kulissz már tíz perccel a megnyitás előtt nagy tömegekben csoportosult s rendkívüli izgatott hangulattal várta a megkezdést jelző harangszót. Természetes, hogy mindenki csak „adni” akarta a kötések, mert azt hitték, hogy ma igen jelentékeny ársüllyedés fog bekövetkezni. Ezért a kezdő kurzusok tényleg a szombati zárlatnál lényegesen alacsonyabban indultak és az első néhány percben még tovább csökkentek, később azonban sokkal nyugodtabban fogták fel a helyzetet, mire aztán barátságosabb hangulat mellett mérsékelt emelkedő irányt követtek az árfolyamok. Az áprilisi buza 40 fillérrel a szombati zárlaton alul, 21.58 koronán indulva, előbb 21.66-ig javult, azután 21.46-ig csökkent, majd 25.38-ig emelkedett. A szombati zárlatot viszonyítva, végeredményképen ma az áprilisi buza tizenkét fillérrel, az októberi buza harminczhat fillérrel, az áprilisi rozs csak négy fillérrel, az áprilisi zab nyolcz fillérrel gyöngült, a májusi tengeri árfolyama pedig változatlan maradt.

A készpénz jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ár 100 kg.	kilós	Ár 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	24.20-24.65	79	24.90-24.40
"	76	24.20-24.65	80	25.20-25.65
"	77	24.50-24.80	81	25.30-26.80
"	78	24.60-25.00	82	—
Fehérmegyei uj	75	24.00-24.45	79	24.70-25.15
"	76	24.00-24.45	80	24.80-25.35
"	77	24.30-24.60	81	—
"	78	24.40-24.75	82	—
Pestvidéki uj	74	24.05-24.55	78	24.45-24.80
"	75	24.05-24.55	79	24.55-25.10
"	76	24.05-24.55	80	24.95-25.40
"	77	24.35-24.65	81	—
Bánsági uj	74	24.10-24.55	78	24.60-25.10
"	75	24.10-24.55	79	24.90-25.35
"	76	24.10-24.55	80	25.20-25.65
"	77	24.50-24.80	81	25.30-25.85
Bácskai u	74	24.10-24.55	78	24.50-25.00
"	75	24.10-24.55	79	24.30-25.40
"	76	24.10-24.55	80	25.10-25.65
"	77	24.50-24.80	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	20.05-20.20
" középminőségű uj	—	—	—	19.95-20.00
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.05-16.20
" II.-rendű	—	—	—	15.70-15.95
Köles	—	—	—	18.75-19.00
Zab I.-rendű	—	—	—	16.85-17.00
" II.-rendű	—	—	—	16.10-16.45
Tengeri belföldi uj	—	—	—	—
Repce: Káposztarepcze	—	—	—	—

A készpénz piacra elkel:

Buza: Tiszavidéki: 200 mm. 80 kg. 25.90 korona, 100 mm. 80 kg. 25.25 korona, 2000 mm. 80 kg. 200

mm. 80 kg. 25.80 korona, 100 mm. 80 kg., 300 mm. 79.5 kg. 25.80 korona, 100 mm. 79.5 kg. 25.70 korona, sárga, 300 mm. 79 kg. 25.80 korona, 100 mm. 79 kg. 25.80 korona, 200 mm. 78.5 kg., 100 mm. 78.5 kg. 25.60 korona, 100 mm. 78.5 kg. 25.40 korona, 100 mm. 78.5 kg. 25.70 korona, 300 mm. 78.5 kg. 25.60 korona, 200 mm. 78.5 kg. 25.65 korona, 1150 mm. 78.5 kg. 25.60 korona, 400 mm. 78 kg. 25.10 korona felső, 200 mm. 78 kg. 25.40 korona, 100 mm. 77.8 kg. 25.50 korona, 100 mm. 77 kg. 25.20 korona, 200 mm. 77 kg. 25.10 korona felső, 100 mm. 77 kg. 25. — korona felső, 1800 mm. 75.8 kg. 24.95 korona.

Fehérmegyei: 300 mm. 78 kg. 23.25 korona, 300 mm. 76 kg. 24.90 korona, 225 mm. 76 kg. 24.80 kor. Bácskai: 100 mm. 79 kg. 25.60 korona.

Pestvidéki: 500 mm. 79 kg. 25.50 korona sárga, 750 mm. 78.5 kg. 25.50 korona, 150 mm. 78.5 kg. 25.30 korona üszkös, 100 mm. 76.7 kg. 25. — korona, 100 mm. 76 kg. 120 mm. 77.5 kg. 24.40 korona üszkös, 150 mm. 75.5 kg. 24.70 korona, 200 mm. 75 kg. 24.80 korona.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 78 kg. 24.80 korona, 200 mm. 76 kg. 25.10 korona, 200 mm. 75 kg. 24.60 korona.

Raktár: 2200 mm. 78 kg. 25.15 korona. Rozs: 300 mm. 20. — korona, 100 mm. 20. — korona, 200 mm. 21.10 korona, 600 mm. 20. — korona, 100 mm. 20. — korona, 500 mm. 19.85 korona, mind kp. par.

Zab: 100 mm. 17. — korona kp., 100 mm. 16.45 korona kp.

Árpa: 100 mm. 16. — korona kp. par. Az árak 100 kilogr.-kint koronákban értendők.

A határidőpiacon kötették:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1909. áprilisra 12.61, 12.54, 12.60, 12.57, 12.65
Buza 1909 októberre 10.79, 10.83, 10.75, 10.73, 10.80.
Rozs 1909. áprilisra 10.45, 10.39, 10.51, 10.46, 10.53.
Zab 1909. áprilisra 8.55, 8.51, 8.56.
Tengeri 1909 májusra 7.44, 7.47, 7.43, 7.47.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.67-12.68
1909. októberi buza	10.80-10.82
1909. áprilisi rozs	10.57-10.58
1909. áprilisi zab	8.53-8.54
1909. májusi tengeri	7.48-7.49

Budapesti gabonaforgalom.

1908. november 6-tól november 8-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	10729	3459
Rozs	3406	—
Árpa	1538	—
Zab	1770	104
Tengeri	312	—
Liszt	720	28726
Korpa	—	5272

Értéktőzsde.

A gyengébb vasárnapi magánforgalom után a tőzsde szilárd irányzattal nyílt meg mérsékelt forgalom mellett. Az előtőzsdén a hitelrészvényekben kívül csak a közuti részvényekben volt élénkebb kereslet, melyre ez utóbbiak öt koronával emelkedtek. A déli tőzsdén kedvezőbb külföldi jelentésekre a szilárd irányzat továbbra is megmaradt, a forgalom azonban igen csekély volt, úgy, hogy a nemzetközi értékek alig egy koronás javulást mutatnak a szombati zárlathoz képest. Egyedül a közuti vasuti részvényekben volt nagyobb áremelkedés, melyeket a közuti vasut új részvényeivel és az élvezeti jegyekkel együtt nagyobb tételekben vásároltak. A bányáértékek a berlini bányapiacz lanyhaságára nálunk is

csekély hanyatlást mutatnak. A helyi piacon kötés volt a Belvárosi takaréka, a Kereskedelmi bank, a Salgótarjáni és a Városi vasut részvényekben. A járadékpiaacz szilárdabb volt s a koronajáradék 92.05 koronával zárult. Kötés nélkül változott a Polgári serfőző, a cukoripar, a Danubius, a Schlick, a Weitzer-gyár, a fegyver- és gépgyár és az István téglagyári részvények árfolyama. Az Osztrák hitel 632.50 koronán indult, lassan 633.50-ig javult, a Magyar hitel 738.75 koronás kezdő árfolyama 739.25-re javult, kéőbb aztán 738.50-re gyöngült, az Államvasut 686.25 koronán volt keresve, de üzletkötés nem jött létre. Forgalomba került továbbá: Leszámlatolóbank 478.25 koronán, Városi villamos vasut 262.—262.50 koronán, Közuti 567—573 koronán, Hazai bank 282 koronán, Salgó 583 koronán, Polgári serfőző 346 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde kedvező.
Kötettek: Osztrák hitelrészvény 632.50—633.50. Magyar hitelrészvény 738.75—739.25. Osztrák-magyar államvasut —. —. Rimamurányi vasút 532.75—533.25. Jelzálogbank —. —. Közuti vaspálya 567.—567.75. Városi villamos vasut 262.—263.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde nyugodt.
Kötettek: Osztrák hitelrészvény 633.—633.75. Magyar hitelrészvény —. —. Rimamurányi vasút 533.—533.50. Magyar leszámlatoló bank 478.—478.50. Jelzálogbank 424.—. Közuti vaspálya 567.50. Magyar koronajáradék 92.—. Hazai bank 279.50—271.—. Kereskedelmi bank 3363.—. Belvárosi takarékpénztár 592.—. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 581.—585.—. Közuti v. élvezeti jegy 343.50—345.—.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitel részvényekért holnapra 4—5 K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. november hó végére 22—20 K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsdén kötették: Osztrák hitelrészvény 632.75. Magyar hitelrészvény 738.75. Államvasut 688.50. Leszámlatoló bank 478. Jelzálog 424. Rimamurányi Városi villamos 261.50. Közuti villamos 579.—.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, november 9. (Saját tudósítónktól.) A külföldről érkező heti zárlatjelentések kivétel nélkül szilárdabbak lévén, az üzlet a mai tőzsdén szintén élénkebb hangulatban indult meg. Fokozta a vételkedvet az a körülmény, hogy a terméskilátások a hosszantartó szárazság következtében nyugtalanítóak voltak, a hirtelen bekövetkezett havazások azonban ezt a félelmet alaptalaná tették, mi által az üzletmenet hirtelen ellanyhult. Buza és rozs 10 fillérrel olcsóbban, zab pedig 5 fillérrel alacsonyabb áron kelt el. Tengeri és árpa szintén vesztek árakban. Ennek dacára azonban nagyobb változásokat feljegyezni nem lehet, mert az üzleti forgalom majdnem teljesen szünetelt. Az árak csökkenése dacára sem mutatkozott vételkedv, tekintettel arra, hogy — mint hétfőn rendszeren — a fogyasztás teljesen hiányzott.

Jegyzetelti buza: uj tiszavidéki 12.90—13.45 korona, marosi és bánáti 12.70—13.10 kor., mosoni 12.30—12.70, korona, tótfelvidéki 12.25—12.80 korona, déli vasuti 12.30—12.70 korona.

Rozs: 10.25—10.40 korona, pestvidéki 10.30—10.45 korona, déli vasuti 10.20—10.40 korona. Különtéle magyar 10.20—10.40 kor., osztrák 10.20—10.40 korona.

Árpa: 9.20—9.50 kor., bécsi 9.—9.60 kor., tótfelvidéki 7.90—9.80, középduai 8.30—9.—, déli vasuti 8.40—9.50 kor., felsőmagyarországi 7.60—9.30 kor., tiszavidéki 7.60—8.50, sörárpa 7.90—8.40, takarmányárpa 7.40—7.75 korona.

HETI MUSOR.

November	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Árly Színház	Magyar Színház	Árnia	Várszínház
11 Szerda	Stuart Mária	Aida	Menyőcsapás	Van — de nincs	A szerencse fia	Bűn és bünhődés	A cigány
12 Csütörtök	Agglégények	A bolygó hollandi	Viraszt a szerelem	Van de — nincs	A tulsó partról	Jótekonyczélú előadás	—
13 Péntek	Agglégények	—	Menyőcsapás	Van — de nincs	A tulsó partról	Bűn és bünhődés	—
14 Szombat	Cyrano de Bergerac	Eliana	d. u. Vizsgaelőad. este i atárjárás	Van — de nincs	A szerencse fia	Vizsgaelőadás	Közönyt köszönnye
15 Vasárnap d. u. este	A vasgyáros a piros bugyelláris	Trobador és tánczgyveleg	A pénz Menyőcsapás	Van — de nincs	A császár katonái	—	—

Magyar tengeri: régi 9.30 9.55, új 7.40-8.50 korona, cinquantin 10.25-10.40, új 9.-9.30 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.50-9.10 kor., közepes... kor., elsőrendű 9.05-9.45 kor., válogatott... korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai... korona

BECSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, november 9. (Saját tudósítónktól.) Alpesi bányarészvények és prágai vasművek a mai előtőzsdén is alacsonyabban állottak, a többi értékeket a vasértékek lanyhasága nem érintette és így általánosságban kedvezőbb hangulat jutott előtérbe.

Hitel- és alpesi bányarészvényeket élénkebben kerestek, Hartenbergi részvények hanyatlottak, de árvesszeségüket később behozták. A déli tőzsde nyugodtan, tartott árfolyamokkal indult. Később a vezető értékek csekély forgalommal alig változtak.

11 órákor: zárulnak

Osztrák hitel. 633.-, Magyar hitel. 738.-, Länderbank... Allamvasut 685.75... Elbavölgyi vasut... Déli vasut 119.50... Alpesi bányarészvény 640.50, Rimamurányi 531.-, Májusi járadék 96.-, Magyar koronajár. 92.-, Orosz érték... Török sorsjegy 179.-, Német márka 117.30.

1 órákor jegyezték:

Osztrák hitel 633.75, Magyar hitel 738.-, Länderbank 432.-, Unio-bank... Allamvasut 685.50, Anglo-bank... Bankverein... Déli vasut 119.50, Gőzhajó... Alpesi bányarészvény 640.50, Májusi járadék... Magyar koronajár. 92.-, Török sorsjegy 179.-, Német márka 117.30, Elbavölgyi vasut... Rimamurányi 531.-, Orosz járadék... Keleti vasutak... Skoda... Magyar jelz... Kárpáti petroleum...

Bécs, november 9. (Osztrák értékek zárlata) 4.2 százalékos papír-járadék 96.-, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.80, 1860-as sorsjegy 152.50, Osztrák hitelsorsjegy 464.-, Angol osztrák bankrészvény 292.-, Bécsi Bankverein 512.50, Osztrák-magyar bank 1739.-, Déli vasut 118.75, Dunagőzhajózási társ. 958.-, Dohány rész. ...

Cs. k. arany (vert) 11.32 Német bankv. 117.20 Osztr. Lloyd 418.- 4.2 száz. ezüst. jár 95.90-89.50, Osztr. koronajáradék 96.-, 1864-es sorsjegy 262.50, Osztrák hitelintézeti részvény 633.-, Union-Bank 538.-, Osztrák Länderbank 431.-, Osztrák-magyar államvasut 684.75, Elbavölgyi vasut 446.-, Alpesi részvény 640.25, 20 frankos 19.15, Londoni váltóár 239.60, Lipótkohó 428.-, Töröksorsjegy 178.25, Lehangolt.

Bécs, november 9. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.80, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 140.25, Magyar hitelbank részvény 738.-, Magyar leszámítoló és váltó részvény... Rimamurányi 531.60, Magyar czukoripar 18.60, Adria hajózási részvénytársaság 394.50, Magyar koronajáradék 91.95, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. 92.-, Magyar nyer.-k. sorsjegy 189.50, Kassa-Oderbergi vasut részvény 357.50, Magyar jelzalogbank... Magyar keresk. bank...

Dr. Hönig Izsó Villanygyógyító és Röntgen-intézete Elektromágneses gyógyítás. Bevált gyógymód minden idült bajnál. Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. Az új Prospektus most megjelent. Kíváncsi mindenkinék ingyen megküldeték. Budapest, IV., Károly-körút 24. sz. I. emelet, (Lift). TELEFONSZÁM 102-39.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, november 9. (Tőzsdei jelentés.) Az új hét a legutóbbi külföldi tőzsdénapok, valamint a magasabb bécsi árfolyamok jó magatartásának hatása alatt, szilárd irányzatban nyílt meg, anélkül, hogy általában különös emelkedésméltó árfolyamjavulások volnának feljegyezhetők. A tőzsdei körök tekintettel a még mindig tisztázatlan politikai helyzetre, valamint a német vaspiacszóról szóló eltekvetlenítő jelentések hatása alatt, messzemenő tartózkodást tanúsítottak. Élénkebb forgalom tárgyai voltak a német hajózási társaságok részvényei, amelyek fedezésekre és véleményvásárlásokra mintegy 1 1/2%-ot nyertek. Az amerikai vasutak mellett, amelyek iránt Newyork hatása alatt nagyobb érdeklődés mutatkozott, különösen a 3%-os birodalmi kölcsön tünik ki, nagyobb szilárdsága által. A további folyamatban az uralkodó üzleti esend hatása alatt kisebb lemorzsolások léptek tulnyomórészt fel, de a szilárd alapirányzat, a pénz-bőség, valamint a magasabb londoni jegyzések hatásának engedve, megmaradt. Hitelrészvények Bécsre emelkedtek. A készpénzpiac ipari értékei tulnyomórészt szilárdak voltak. Napipénz 2%, magánleszámitalási kamattal 2 1/2%.

Zárlatok jegyeztetik: 4.2 százalékos papír-járadék... 4 százalékos osztrák aranyjárdék 98.-, osztrák hitelrészvény 199.40, Déli vasut 22.20, orosz bankjegyek 214.45, 4 százalékos új orosz kölcsön 75.90, Disconto Commandit 177.40, Dinamit-truszt 154.20, Harpeni 193.-, Unifikált török járadék 90.50, 4.2 százalékos ezüst-járadék 69.40, 4 százalékos magyar aranyjárdék 92.60, Magyar koronajárdék 92.10, Osztrák-magyar államvasut 147.-, Bécsi váltóár 85.30, Olasz járadék... Alt. villamosági Edison 103.20, Gelsenkircheni 178.20, Laurakohó 193.80, Szilárd. Frankfurt, (Zariat.) november 9. 4.2 százalékos papírjárdék 99.20, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 97.80, 4 százalékos magyar aranyjárdék 92.75, Osztrák hitelintézeti részvény 199.25, Osztrák-magyar államvasut 147.-, Északnyugati vasut... Bustiehradi vasut... Londoni váltóár 204.37, Bécsi Bankverein 139.30, Villamos részvény 144.-, 3 százalékos magy. aranykölcsön 76.50, 4.2

Table with columns: Buza, Egyéb gabonaneműek, Burgonya, Különféle termények. Rows include various types of grain and their prices in different units.

Table with columns: Allamadosság közkölsönök, Zaloglevek. Elsőbbségek, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalmak, Különféle vállalatok. Rows list various financial instruments and their prices.

Table with columns: Ujlaki téglák és mézregelő, Sorsjegyek, Pénznemek és váltók. Rows list various commodities and their prices.

Vertical text on the right edge of the page, partially cut off, containing various words and fragments of text.

százalékos ezüstjárdék 99.15, Osztrák koronajárdék 96.10, Magyar koronajárdék 92.30, Osztrák-magyar bank 125.70, Déli vasut részvény 22.30, Elbévölgyi vasut —, Bécsi váltóár 852.75, Párisi váltóár 81.45, Union bank részvény —, Alpesi bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) november 9. 4.2 százalékos ezüstjárdék 98.80, 1860. sorsjegy 154.—, Déli vasut 22.—, 4 százalékos aranyjárdék 97.40, Osztrák hitelrészvény 199.80, Osztrák-magyar államvasut 146.75, Olasz járdék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 92.90. Szilárd.

London, november 9. Angol consol —.

Páris, nov. 9. (Zárlat) 3 százalékos Francia járdék 95.92, Osztr. aranyjárdék 97.50, Magyar aranyjárdék 93.75, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 489.—, 3 százalékos Olasz járdék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 286.—, 5 százalékos marokkói járdék 502.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön —, 4 százalékos Kons. amort. román járdék 88.75, 4 százalékos Amort. román járdék 1905. 90.10, 5 százalékos Orosz járdék 1906. 98.67, 5 szaz. Orosz kincstári utalvány 1904. 523.—, 4 szaz. Szerb járdék 1907. 430.—, 4 százalékos spanyol járdék 95.40, 4 százalékos unifikált török jár. 90.05, Török sorsjegy 168.—, Török dohányrészvény 391.—, Osztrák földhitelintézet —, Osztr. Länderbank 468.—, Magyar jelzálogbank 455.—, Banque de Paris 1496, Banque Ottomane 703.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 127.—, Meridional vasut 665, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 568.—, Rio Tinto 18.63, Sucrerie d'Egypte —, Tula 271.—, Thomson Houston —, Uríkányi köszén 164, Chartered 22.25, De Beers 346.—, East Rand 108.—, Jagersfontein 114.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 60.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.18. Váltó német piacokra (rövid) 122.68, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 1/2. Olasz aranyváltó (rövid) 1/2. Váltó Svájcra (röv.) 1/2. Csek Londonra 250.95, Magánkamatláb 2 1/2. Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Bécsi vágómarhavásár.

St.-Marx, november 9. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A központi vásárcsarnokban ma megtartott marhavásáron felhajtott 2606 darab magyar, 479 drb galicziai, — drb bukovinai, 1666 darab németországi.

Jegyzések kilogrammonként élősulyban: Magyar hizóökor I-ső minőségű 76-84 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 66-74 fillér, III. min. 48-64 fillér, kivét. — fillér, galicziai hizóökor I-ső minőségű 82-86 fillér, II. minőségű 76-82 fillér, III. minőségű 66-74 német hizóökor I. min. 86-94 fillér, kivételesen — fillér, II. min. 72-84 fillér, III. minőségű 66-70 fillér, legelő ökor 48-70 fillér, parasztoökor — fill., bika 50-68 korona, kivétel. — korona, tehén 48-72 korona, bivaly 28-44 korona, 100 kilogrammonként, a fogyasztási adóval együtt

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, november 9 én. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 114-116 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban) 116-117 fillér. Könnyű (páronként 250 kigr-ig) 117-118 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240-280 kilogramm sulyban) 118-120 fillérig, Könnyű (páronként 240 kigr.) 118-120 fillérig.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, nov. 9. (Hiv. tud.) Előző napra maradt 73 darab sertés, 19 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1826 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 1899 darab sertés, 19 darab süldő, — darab malacz. Eladatott 1294 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Eladottanul visszamaradt 605 drb sertés, 19 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül élősulyban 98-100 fillér, élősulylevonással — fillér, II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 92-96 fillér, élősulylevonásaai — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 99-101 — fillérig, élősulylevonással 116-124 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, élősulylevonással 116-126 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, élősulylevonással 112-126 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon

felül — fillérig, könnyű 140-300 kigr.-ig. Belföldi süldő — fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősulyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

VIZÁLLAS.

m é t e r		m é t e r	
nov. 7. nov. 9.		nov. 7. nov. 9.	
Inn	Büding 0.36 0.29	Ujva	M.-Szeged 0.03 0.06
Ujva	Passau 0.95 0.96		Tokoháza 0.02 0.02
	Linz 1.62 1.60		V.-Namény 1.01 1.01
	Bécs 1.68 1.67		Tokaj 0.85 0.65
	Pozsony 0.03 0.03		Tiszafüred 0.88 0.76
	Komárom 0.88 0.90		Szolnok 0.92 0.82
	Budapest 0.28 0.32		Csongrád 1.71 1.54
	Paks 0.59 0.55		Szeged 1.19 1.07
	Mohács 0.23 0.24		T.-Recse 1.20 1.05
	Gombos 0.87 0.92		Titel 0.92 0.10
	Olvidék 0.54 0.48	Óndava	Hód 1.15 0.—
	Pancsova 0.87 0.38	Tapoly	Rárla 0.50 0.50
Horva	Morvafalu 0.15 0.16	Bárcz	Ladmoza 0.01 0.01
Vág	Zalona 0.06 0.04	Sajó	Zsolenza 1.18 1.17
	Troncsán 0.— 0.02	Hornád	H.-Németh 0.05 0.04
	Szered 0.28 0.24	Rorettyó	Margitta 0.06 0.09
Rába	Szt.-Gottárd 0.60 0.60		S.-Ulfalu 0.82 0.82
	Sárvár 0.22 0.21	Kőrös	Csenna 0.20 0.30
	Győr 0.98 1.01		N.-Váradi 0.40 0.39
	Varasd 1.08 0.—		Rolányos 0.10 0.14
	Zákány 0.88 0.84		Tenke 0.40 0.40
	Baros 0.49 0.45		Gyrahona 0.26 0.27
Hura	Bécs 0.22 0.18		Rorosjenő 0.58 0.53
Száva	M.-Szordab. 0.16 0.—		Bókás 0.58 0.54
	Zágráb 0.16 0.16	Maros	Gyoma 0.84 0.80
	Füzek 1.08 1.01		Gy.-Fehérvár 0.44 0.42
	Mitrovicza 0.50 0.58		Branyicska 0.— 0.—
Szamos	Décs 0.51 0.50		Soborsin 0.— 0.—
	Szatmár 0.08 0.08		Arad 1.40 1.38
Kraszna	N.-Majtény 0.— 0.—		Mád 0.40 0.48
Latorca	Munkács 0.08 0.08	Temes	Köcskötly 0.40 0.44
Laboreca	Homonna 0.01 0.02	Bégn	Kiszat 0.42 0.—
Ung	Perecsny 0.— 0.07		Temesvár 1.10 0.07
			Bocel er. 0.85 0.88

EGYETÉRTÉS

politikai napl.

Kiadóhivatali igazgató: PAJSA GYATYAS

KÉZIMUNKÁ

Gobelinek, himnuszanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzéket és kiválasztási kü deményt. TELEFON 109-08. **Bérczi D. Sándor** női kézimunka nagyiparos Budapest, VI., Dessewffy-utca 5. sz. (Váci-körút sarokház mellett, villamos megálló) saját áruházában. **MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB KÉZIMUNKAUZLATA**

Meghülésből származó hurutos bajknál használjon Réthy-féle czukorkát, Ara gyógyszer-tárakban 60 fillér. p

Soványág. Az egyedüli eredménytől kisért háziszser a dr. William Bartley tanár amerikai erőltető-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbajoknak különösen hatékony tápszer. Kínünetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Közönsé levelek minden országból. — Dobozonként 1 forint 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

INGYEN. **GUMMI** és különböző órák-árjegyzékek elosztás mellett ingyen és bérmentve küldjük. **NAKIRA** törvényesen védett légt. GUMMI-különlegesség tucatszja 12.— kor., 8 tucatszából 20% engedmény. **Uterus-Spray** legújabb higiénikus nőszert 11 kor. **GUMMI-HALHOLYAG** 2, 4, 6, 8, 10, 12 kor. tucatszja. Mintagyűjtemény 12 darab 4 K. Pess velus 8-8 K-ig. Irrigator 8 kor. és feljebb. Bideo vasállványon 8 kor. **Magyar Orvosi Műszertár** Bpost, VII., Rákóczi-ut 32. (a Rókus-kórházzal szemben). Pontos címre és a vérték keresetre ügyeljenek.

ágy rúdszettel, jó acélsodronybolattól — 16 — forint Erőse vaskeverécsagy — 5.75 forint Laposra összehajlható tábori ággy — 6 — forint Rézgárgy rudak — 4.50 forint V. és ezüstborítot legelőszobában szállít. **PROHASZKA JÁNOS** Győr Zichy Jenő-u. 46.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes Sósorszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszser, igen számos esetben kitünő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitünő gyomorkeserő páratlan hatásu!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár r.-társaság KECSKEMETEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egyedül.

Künn fergeteges, hideg éj,
Itt benn barátságos meleg;
Künn szél süvöltöz, kavargó,
Itt henn csak sóhajom remeg.
A kandallóm előtt ülök
S nézem melán a lángokat,
Szívem ezrével szöveget
Édes, bolondos álmokat.

A tűz libegő lángjai
Lassan szinesre válnak
S a tarka színek mélyiből
Kivál egy karcsu lányalak
Az arca édesen nevet,
Perzsel és éget a szeme,
Ugy érzem, — mintha engemet
Csókjában fűrésztene.

S amint ölelni akarom,
A leány gyorsan eltűnik...
A fergeteges éjbe künn
A szél kaczagva felsüvit...
Búsán, mélézva bámulom
A tűz kialvó lángjait
És csendesen femetgetem
Szívem bolondos álmait.

Novák Pál.

(A menyasszonyi koszoru.) A menyasszonyi koszoru a szüzesség szimbóluma, amelyet a menyasszony a házasság megkötéséig megőrzött. A pogány népeknél a vallásos kultusz egy különös formája volt, ha valamilyik szüz az istenségnek áldozta magát. Ez esetben külsőleg is kifejezték az átadást és a papnő fejére szalagokat és természetes, vagy csinált virágokból és zöld galyakból készített koszorut tettek. Az öskeresztény korszakból maradt fenn egy, a katakombákban talált arany sorleg, amelynek fenekére az a jelenet van bevésve, amint Krisztus egy házaspárt megkoszoruz. De úgy látszik, hogy a régi keresztényeknél a megkoszoruzás nem volt általános, mert Justinus vértanu is megiegyzi apológiájában, hogy a keresztények nem használtak virágkoszorukat. De valószínű, hogy később mégis elterjedt ez a szokás a keresztények között is, mert Minutius Felix, Tertullianus, Clemens, Alelandrámes és mások

hevesen kikelnek azok ellen a keresztények ellen, akik az új házásokat megkoszoruzták. De amikor a pogányvilág már végleg letűnt és nem kellett attól tartani, hogy a pogány szokások a keresztények között is lábra kapnak, mindenütt szokásba hozták a keresztények a jegyespár megkoszoruzását. Különösen a görög keresztényeknél olyan jelentőségre tett szert ez a szokás, hogy az eljegyzés napját „megkoszoruzás”-nak, az esküvő napját pedig „koszorunap”-nak nevezték. A görögöknél olajfaágakból készült ez a koszoru, de az előkelőknél ezüstből és aranyból készült, mint ma is találni még Oroszországban. Az ötödik századig a görögöknél a „megkoszoruzás” otthon történt, ettől fogva azonban ez a szertartás is a templomban folyt le.

(Oázis a sivatagban.) Whitechapelben, London leghírhedtebb városrészében, hol valamikor a hasfölmetsző Jack garázdálkodott s hol minden becülletes emberre tíz gazember esik, rendkívül érdekes kiállítás nyílt meg a minap Barnett kanonoknak, az ismert szociálpolitikusnak buzgóságából. Nagybárá magánosoktól rengeteg sok keleti kincset, indiai, arab, perzsa, török szönyegeket, himzéseket, mozaikokat, faragványokat, házi szereket szedett össze s ezt a szegény nép okulására gyönyörűen muzeummá rendezte. Minden londoni ember látoit már keleti műtárgyakat, de ennyit, ily művészi darabokban és összeállításban talán még soha s ez a pazar összeállítás oly gazdag, előkelő kultúra képét nyújtja, aminőről a büszke Nyugat nem is álmodhatik. A muzeum egy részében festőművészek keleti tárgyú festményei vannak kiállítva. A muzeum katalógusa csak egy penny s ez nemcsak szorosán véve katalógus, hanem népszerű modorban fölvilágosítást is ad Kelet történelméről és művészetéről. A bemenet természetesen ingyenes s a szegény nép alaposan igénybe is veszi.

(A koreai házasság.) Az elsőszülöttséggel járó jog ősi eredetű. És még ma is él valamennyire. Nemcsak a zsidók körében, de mások között is. A tudomány mintha feltűnően ellentmondana ennek a szokásnak. Pearson megkísérelte bebizonyítani, hogy a tudóvész legtöbnyire az elsőszülötteket pusztítja. Nem hitték el neki. Velden tovább vizsgálódott és most, hogy az eredményt közzéteszi, kijelenti, hogy bár őt is meglepte a dolog, de kénytelen igazat adni Pearson véleményének. Azt észlelte, hogy

a későbbszülött gyermekek a legegészségesebbek, nevezetesen a sorrendben a harmadik és hetedik közt levők. Pearson a parasztsaládokat figyelte meg és az azokban nagyon divó korai házasságot okolja azért, hogy az elsőszülöttek gyenge szervezetűek. Igen megfontolni való ez a körülmény. Sok szülő szentül hiszi, hogy a leányoknak tizenhét-tizenkilenc esztendőskorban okvetlen párta alá kell kerülni és ha az eladó leány huszonkettő-huszonharmadik évében sem jelentkezik a kérő, akkor a szülőket már sötét aggodalmak bántják. Az ilyen fel fogás legerősebb a németeknél és nálunk (kivált az alsóbb népretegekben). Az angolok, az amerikaiak, a svédok, a norvégok e tekintetben sokkal józanabbak. Hiszen ha nem is nézünk a tény egészségügyi részére, akkor is okosabb dolog, ha az egybekelendők már tapasztaltabbak és az életet helyesen látják, mintha még csak aféle gyerekemberek. Mindezeket felette érdemes hangoztatni a mai időkben, amikor folyton számosabb híve találkozik a korai házasság elvének.

(A ragyogó szem.) Waldeck-Rousseau-nak, a két évvel ezelőtt elhunyt francia miniszterelnöknek, félszeme üvegből volt. De amíg élt, ezt még legbensőbb barátai sem tudták. Üvegszeme olyan hü utána volt, hogy soha senkinek sem tűnt fel. És ez lehetséges is volt, mert manapság már olyan tökéletes mesterséges szemet tudnak készíteni, hogy csak a gyakorlott szemorvos veszi észre a felső szemöldök bizonyos jellegzetes elváltozásán az üvegszemet. Ezt a tökéletes szemet már száz évvel ezelőtt állította elő Francois Hazard. A szivárványhártyát a legfinomabb árnyalatokig mázból készítette, a szaruhártyához pedig régi velencei üvegek összetört porát használta. Ilyen módon sikerült neki a szem természetes színét és fényét utánoznia. A természetes szem mozgását is sikerült neki hosszas kísérletezés után elérnie, miáltal az általa készített üvegszemek a megtévesztésig hűen működtek, ragyogtak és fényltek. Két francia író, Louis Teste és Francis Magnard egyszer egy karthauzi kolostorban egy páterrel beszélgettek, aki nem volt más, mint Nikolai báró, a híres orosz tábornok, aki egykor Schamigl szultán ellen folytatott győzelmes hadjáratot.

— Vette észre, hogyan ragyogott a páter bal szeme, amikor egykori hőstetteiről beszélt? mondta később Magnard a barátjának.

Teste nevetve válaszolt:

— Hiszen a páter bal szeme — üvegből van!

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VILLER.

63

— Valóban, neked igazad van; ez mindent megmagyaráz! — kiáltottam én.

— Igen, mindent és még egy kevésbé többet is, amire te talán nem is gondoltál. Hála Istennek, most már leesett a hályog a szememről és én újból látok!

— Most nincs időnk bibliai idézetekben beszélni.

— Kedves Monkom, szeretnők tudni, hogy mit akarsz mondani az „és még többet is megmagyaráz” kijelentéssel.

— Igen, neked tökéletesen igazad van, modernebb és érthetőbb nyelven kell beszélnem. Helyes!

— Tehát annyit már tudunk, hogy a képet egy tükörből vették föl. De melyik tükörből?

— Ezt már neked kell kikutatnod. Klára és én megtettük kötelességünket.

— Igen, ti megtettétek, a többivel majd csak megbirkózom — legalább remélem. A muzeumban a szekrény nyelv szemben tényleg egy tükör függ, még pedig meglehetősen nagy tükör és ebből a tükörből csinálták meg a felvételt.

— De hiszen akkor az illető, aki a felvételt csinálta, mindjárt közvetlen Eveline mellett állhatott. Így pedig a fényképen is megjelent volna az alakja — jegyezte meg Klára.

— Helyesen következtetsz. De az egy kissé oldalt állott és így nem került a tükörkeret belsején megjelenő képre. És hogy a keretet se lássák meg a képen, mindkét oldalát levágta, azért ilyen keskeny ez a kép.

— Ez mind nagyon szép — szóltam én is közbe; de egy körülmény halomra dönti ezt a szép teóriádat. Lehetséges, hogy Eveline maga

mellett lát egy személyt, aki lefényképezi, mi alatt ő ellopja a gyémántot, helyesebben mondva, szinte a lopást engedni megrögzíteni?

— Még egy pillanattal előbb ez a körülmény nagy nehézséget okozott nekem, amikor megállapítottam a teóriámat. De szerencsésen megoldottam ezt a kérdést is és a megoldás még további kilátást nyújt.

— Akkor, amikor felállítottad a teóriádat — mondd. Azt a néhány pillanatot gondold, ami azóta eltelt, hogy itt álltál meredt szemmel a szemembe bámulva és „vaknak” szídtad önmagadat.

— Lehetséges, hogy iuresán viselkedtem — szólt Monk nevetve. — De igazán halvány fogalmam sincs, mennyi ideig voltam ilyen, szinte magamon kívül. De ha csak néhány pillanat volt is, elégséges volt, hogy lássam, mi történt a valóságban a csalóka kulisszák mögött, amelyeket ezideig valóságnak tekintettem. Hallgassatok ide, barátaim! Ha emlékeztek a leírásomra, amit Frick kertjében levő kis házáról adtam és ami a muzeum egy részét is teszi, akkor tudni fogjátok azt is, hogy a muzeumból egy aító vezet a tűzmentes kis fülkébe. Ez az aító éppen a szekrény mellett áll, amelyre mindig vissza kell hogy térjek. Az egyetlen mód, hogy az ember észrevétlenül tudja a szekrény előtt álló valakit lefényképezni az, hogy a kis fülkében elhelyezkedik és az aítót, mely a muzeumba vezet, óvatosan kinyitja.

— Tehát te azt hiszed, hogy az angol Frick kincseskamrájában volt? Az aítaja azonban csak nem áll tárva-nyitva?

— Nem, egy vasaitó, amelynek egyetlen kulcsát az öreg Frick tartotta magánál; de egy ügyes ember, akinek elégséges ideje van hozzá, lehetőleg hamis kulcsot szerez. Gondold meg, hogy Hovellnek néhány hónapon át szabad bejárata volt bármely időben a muzeumba.

— De hát mi dolga lehetett ott benn az angolnak?

— Nagy gazember lehet az az angol és az a feltevés nem lehetetlen, hogy lopni akart.

— De lát kézpénzt nem tartott ott az öreg

és te nem említettél semmit arról, hogy az öreg olyan módon is meglópták.

— Igazad van. És én nem tudom még most megmondani, hogy mi dolga volt Hovellnek a tűzmentes kis kamrában. Az az egy azonban teljesen bizonyos, hogy nem jó szándék vezette oda.

Valami úton-módon meg kell szereznünk az öreg Frick engedelmét, hogy a kincseskamrárt megvizsgáljuk; ahogyan te nevezed. Azt hiszem, ott megtaláljuk a titok nyitját.

— De hogyan jutunk az öreghez? Engem nem akar látni és attól tartok, hogyha tud a mi baráti viszonyunkról, téged sem fog maga elé bocsátani!

— No, akkor én be fogok az öreg Frickhez jutni — kiáltotta Klára — és megszerzem önnek a belépési engedélyt, Monk. De én szégyeltem magam ön miatt Monk; már elfelejtette Sigridet?

— Sigridet elfelejtettem? — felelte Monk vérvörös arcczal.

— Igen, őt elfelejtette, mondom. — Hány óra volt igazán, mikor a felvétel történt?

— Tíz perc hiányzott fél hat órához.

— És az egész idő alatt, hat-hét óra között, Sigrid bent ült a nagybátyjánál és együtt teázta. Így van?

— Igen, teljesen így.

— Hiszen akkor az ártatlansága be van bizonyítva, akár volt az angol az öreg kincseskamrájában, akár nem. Miért nem sürgönyözött azonnal Sigridnek; miért nem tette ezt már egy félórával előbb?!

Monk próbált erre a zuhatagra felelni, de nem igen sikerült neki a mentegetődzés.

Most aztán elhatároztuk, hogy Klára elmegy az öreg Frickhez.

Mihelyt Monk sürgönyözött Amerikába — én is elkísérem — szintén kimegyünk villa Bal-laratba és odakünn várunk mindaddig, míg Klára egy intéssel értesít minkre adia, hogy a vár megadta magát.

(Folyt köv.)

SZÍNHÁZAK
Kedden 1908. november 10-én

Nemzeti Színház
A nők barátja.
Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Iff. Dumas Sándor
De Ryons Naday
De Simrose Mihályfi
Des Targottes Gyenes
Le Chanirin Dozso
Leverdó Kovács
Jane de Simrose P. Markus
Leverdó Szászváry
Hakendor Paulay E.
Leverdó Balbino Császán N.
Kezdeté fél 8 órákor

III. Kir. Operaház
TOSCA
Melodráma 3 felvonásban. Zenéjét szerző Puccini G. Szövegét Sardou Viktor drámája nyomán írta Lilla L. és Giacosa G. Fordította Várady Sándor.
Tosca Flora Szamosi
Cavaradossi Mario Anthes
Báró Scarpia Takács
Angelotti Cesare Kornai
A sekrestyés Hegedűs
Opoletta Korlész
Schiavone Kárpát
Börtönőr Ney B.
Pásztorfi hangja Váradi M.
Kezdeté 7 órákor

Királyszínház
VAN, DE NINCS.
Operett 3 felvonásban. Irta Márton Ferencz. Zenéjét szerzőtte Jacobi Viktor.
XVII. Nepomuk Boross
Amarantha, felesége Medgyaszay
Kudoxia Orley F.
Paradicsom Csizsór
Frasshadgyminisz. Szirmai
Fucses, pénztáros, Papir
Syrion, apród Simai
Komorna Hornyik J.
Dr. Vandenints V. Gábor
Miska, szolgálja Pálffy
Udvari költő Sárány
Udvari szabó Szabó
Kezdeté fél 8 órákor.

Apollo - Projektográf
TELEFON 68-39.
Szülőtermelés Szekszárdon.
(Saját felvétel).
Jeruzsálem látkepe. — Kérek egy tiz filléres bélyeget. — Vasöntő-ipar. — Néma hős. — Tükörképek. — Gondolatolvasó. — Régségbuvár. — Élet a tengeren.
KEZDETE: 5 órákor, vasár- és ünnepnap 3 órákor.

Vígyszínház
A tanítónő.
Falusi életkép három felvonásban. Irta Brody Sándor
Személyek:
A tanítónő Varsányi I.
Óreg Nagy István Szerényi
Nagyszászony Harsanyi H.
A tanító Tihanyi
Kántor Venurey
Kántorkisasszony Komlóssy I.
Pőr Hegedűs
Káplán Bárdi Ö.
Szolgabíró Tapocizai
Törvényszék Balassa
Hegedűs Hogedűs
Kezdeté fél 8 órákor.

Várszínház
A társadalom támaszai.
Színmű 4 felvonásban. Irta Ibsen Henrik. Fordította: Lázár Béla.
Személyek:
Bernik, konzul Gál
Bernikné a felesége S. Pál Sz.
Olaf, a fiok Tompa a. n.
Mária, a konzul nőv. Cs. Aiszeghi
Tönnesen János Mihályfi
Hessel Lóna Csillag T.
Tönnesen Vilmos Hajdu
Rörund Pelhos
Rummel Pártos
Toif Dina Váradi A.
Krap Gabányi
Rummelné Helvey L.
Kezdeté 7 órákor

Magyar Színmű
A tulsó partról.
Három felvonás. Irta Salten Félix. Fordította: Fényes Samu.
I. Fostonberg, gróf.
Laurentin Lajos gróf Réthelyi
Aristides, a fia Z. Molnár
Fostonberg Max gróf Somlai
Helén, a felesége Mészáros G.
Neumeier.
II. Az erkölcsi orv.
Nonszif Hugó báró Törzs
Dr. Hopfner Konrad Vágó
Emilia Hopfnerneje T. Halmy M.
Egy szolgáló Molnár
III. Feltámadás után.
Trübner Konstantin László
Mari, a felesége Forray R.
Lotti, a leányuk Tóth I.
Koberwein Eduard Papp
Schenk Lipót Rátkay
Lebianc Daisy Lóránt I.
Kezdeté fél 8 órákor

Uránia-színház
Bűn és bűnhődés
Kezdeté 1/8 órákor

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22
Ma és minden este 8 órákor.
The BAGGESENS novellá orkán jelenetében.
Elise Wulff és Waldoff excentrikus akrobaták.
LES THERESAS dancos akrobaták
THE 4 JANSLY'S ikarjai játékok.
UJ MŰSOR
CHESTER DIECK a csoda biciklista.
HASSON és JENNY gómbfutók.
Etiennette de Mary excentrikus francia.
JOHN BELL amerikai kötélugró.
Hetévi Heidelberg Csuda - szanatorium.
A téli kert reggeli 5 óráig van nyitva. Jegyek a nappali pénztárnál, Hárd jegyirodájában, Eutrope zeneműkereskedésben és Kontinó dohányüzletében kaphatók.

A PARADICSOM KABARET
OLLÓI-UT 46. szám. — Telefonszám: 115-84.
Igazgató Widtschky Bessó József. Karmester Nádor Mihály. Révész Ilonka. Kondor Ernő. Negrády Gigi. Osabai Zsófi. Lugos János. Ellen Milford. Nagy Tilla. Dainoky Imre. Bálint Béla. Tarján Vilmos. Báltászkóy Lajos konferenciér.
"RABLÓK A BANKBAN"
Aktuális tréfa, elődaja az egész személyzet.

STEINHARDT MULATÓ
Telefon 64-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 64-22.
Kezdeté 1/2 órákor. Ma és minden nap: eredeti újdonságok
A DARTILOSKOPIA bohózat, írta: Laotán
Meztelen tények 16 óráos életképek, írta: Tisztességes lakók Glinzer és Tauszig.
Továbbá: Steinhardt, mint alpesti betörő, írta: Szóke szakáll. Gyártás, Solti Hermin és Pápay teljesen új magán-számokkal, valamint: Bagio és Bonadotto, Mary Belfor, Tamizsa és Desmoules fellépő.
Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és Örv. Kóvli Józsefné dohánykülönlegességi áruházaiban Andrássy-ut 28.
A gyönyörű telkerben tánc zenés, kitérő attrakciók.
Hegedűs Gyula zenekeze játszik.
Vasárnap délután fél 4 órai kezdettel mérsékelt helyre üléssék.

FOLIES CAPRICE
gazdak: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SÁNDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.
Az előadás kezdete fél 9 órákor
9 1/2 órákor: MA Ujdonság!
A detektivkirály
Bohózat, írta: X. Y. Z. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órákor. Végül 11 órákor.
FREIE LIEBE
Érteklés, írta: Satyr. Rendező: Werner Ödön.
Továbbá: Türk Berta, Nason, Gerő József és Zöldi Márton új szülő-számokkal. Trebitsch Sándor mint háremőr.
Nappali pénztár d. o. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban előrangú tánc attrakciók
— Kezdeté fél 12 órákor. —

Iskola hegedűk!
Kittűnően felszerelve jó hanggal 4 főtől feljebb minden árban.
Tok-, vonó-, gyantával 6 forint-tól feljebb.
REMÉNYI MIHÁLY
a Magyar Kir. Zene-Akadémia és Fővárosi iskolák szállításánál
Budapest, Király-utca 58. sz.
Ezen lapra hivatkozva árjegyzék minden hangszerről külön-külön ingyen küldetük.

Tévedés
kikerülése végett vásároljon óvszer-különlegességet a GUMMI KIBALY-nál
HATSCHÉK N.
Osakis: Budapest, Károly-körút 6.
ARJEGYZÉK TITOKTARTASSAL INGYEN.

DELI
ÉTTEREM ES KÁVEHAZ
a dunaparti korzón (Wurm-utca sarkán).
Az ujonnan átalakított **FIVE O'CLOCK** étteremben naponta
Délután és este a **KRAUSE** művészkvartett hangversenyt rendez.
A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas.
A meleg és hideg ételnek hatáshoz szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, úgy mint eddig, a legpontosabban és izlésesen eszközölte nek.
DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

"VALUTA" erszény
egy darab bőrből készült és 1 korona kizárólag
"Székely" bőrdömszél
VII. 9 Bákóci-ut 4
Arleányzék ingyen

FRANÇOIS TRANSYLVANIA SEC

KOVÁCS GYULA
zongoratermei
BUDAPEST,
(Gresham-palota)
V., Ferencz József-tér 5-6.
TELEFON 110-66

Női ruha divat-kelme előadás
Oriási készletünkben 120 cz. széles őszi angol kelmet méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségű 2-3-4 ftrig aransitunk.
Rosenberg és Quitt
női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruhaza.
Budapest, VI. Király-utca 32.
Telefon 528.
Alapított 1895

Kalap Király
a legelőgásabb őszi újdonságok megérkeztek, a nagyjelmű káosz megfigyelést felhívjuk saját gyártmányú 4, 5 és 6 kor. kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak
Különös gondot fordítunk Bacsos pártfogásból eszednek műhelyünkben Hársta-u. 33. nőt kalapok átalakítására. **Osztermann és Stern** kalapos mester
Szigorúan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

Butor
kézpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezés 360 forintért mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állandóan készen raktáron a leggyorsabb kivitteltől a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér bélyegben.
Nagy Imre lakberendezési vállalata.
Budapest, Váci-körút 9. (Szerecsen-utca sarok.)

GUMMI
Eredet francia gyártmányú para, selyemgummi és halálgyalog tucatszámok 1, 2, 3, 4, 5, 10 koronáig. Egy korona beküldés után franko és bementve küldök 8 db. legfinomabb minőségű eméyi díszrészecskét **NEUMAYER LIPÓT** Budapest, gummárú-különlegességek VI. Váci-körút 3 sz., Auertényház

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17.
Ma és minden este:
IFJABB SYLVESTER SCHAEFFER
Az artisták királyának fellepte.
Sevilla rózsája
REGEL II. kiállításos spanyol balletje.
és a nagyszabású **NOVEMBERI MŰSOR.**
Jegyvétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál **PENZTÁRI TELEFON: 93-39.**
A téli kertben reggeli 5 óráig **VOROS ELEK** orgányzenekara hangversenyez.

BUDAPESTI CABARET
BONBONIERE
VI., Teréz-körút 28. Telefon 52-88.
Minden este 9 1/4 órákor
HANS STRICK és MIKA MIKUN
a müncheni „Elf Schatzflecher“ cabaré tagjai. (Német és francia csanszonok. — Zenei gyorsrajzolás.) Azonkívül a teljes fényes új novemberi műsor. Turohány Olga, Nyáray Antal, Dr. Szalay, Virágh stb. — 2 bohózat, 20 cabarészám.
Jegyek az összes jegyárúhelyeken. Bővebbet a plakátok

Hull a haja? Használja a **Petroleum-hajszesz-t.** GARA-féle
Egy eredeti üveg ára a korona. Főzetikéssel hely **Bpest, VIII. József-körút 78.** Icsék árjegyzékét kérik.

MAGY. KIR. SZAB. OSZTÁLYSORSJÁTEK.

125.000 sorsjegy. Legnagyobb nyeremény 62.500 nyeremény.

Egy millió korona

továbbá egy nyeremény

600.000 korona

1 á 400.000	2 á 80.000	3 á 40.000	13 á 15.000
1 » 200.000	2 » 70.000	3 » 30.000	44 » 10.000
2 » 100.000	2 » 60.000	6 » 25.000	61 » 5.000
2 » 90.000	1 » 50.000	9 » 20.000	stb. stb.

A főnyeremények összege összesen: **16 millió 457.000 korona.**

MEGRENDELÉSI-LEVÉL.

GAEDICKE BANKHÁZ R.-T.
BUDAPEST, Kossuth Lajos-utca II. szám.

Kérek beküldeni:

..... egész sorsjegyet á 12.— kor.
..... fél „ á 6.— „
..... negyed „ á 3.— „
..... nyolczad „ á 1.50 „

..... koronát } postautalványon, mellékelve
..... utánvétellel utján.

PONTOS CZIM:

Név és állás:

Lakhely:

Az osztálysorsjáték hivatalos terve és kimutatása kívánatra ingyen és bérmentve

Ajánlunk az I. osztályu huzáshoz, mely

november 19. és 21-én tartatik meg.

Egész Fél Negyed Nyolczad sorsjegyet
12.— 6.— 3.— 1.50 koronáért.

GAEDICKE BANKHÁZ R.-T.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca II. szám.

Hevony vagy idült bujakór-bántalma

egy görvetykór, bőrbajok, rheuma, (Izzag fekélyek stb.) a a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint mtrigydagadást, rheumatizmus, a száj, gége gonyedései, daganatok, onostosis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy örökelt bujakóros bántalmak esetében, a legmeggröztöbbsz a minden gyógykezeléssel daczólo betegségből biztos és gyökéres gyógyulást nyújtanak

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve

Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a lekválőbb orvosok használnak, min egyetlen és legjobb vértisztító szer és más számos kúttetésben részesült.

Ara egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 11.— kor. Minta és prospektus rendelkezésre áll.

Raktár: Török József gyógyszerész, t.ára Budapest, Király utca 12. és Andrássy-ut 24.

BIZTOS gyógyulást keresőknek

kit bármily
neml betegségben szenvednek,

minl húgycső és hólyagbajok, húgyvesékütlekek, veseelégtelenségek, éjjeli magömlések, sebék és bujakóros bántalmak (syphilis, az öntörzés utóbaalaként fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármily bőrkütlekek stb. nőknél fehérhólyag, méh bajok, alapos, gyors és gyökéres gyógyítására szigorúan tudományos és lelkiismeretes **gyógymódjánál** fogva legjobb ajánljuk

DR. GARAI ANTAL

v. or. és kir. osztály főorvos országos hírd és a leggröbbsz, 52 éve ionálló rendölc intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idültl húgycső és hólyag bajok vizsgálatá villamos húgycsőütkör segítségével.

Vidöcök levelekre kimerülö választ és szakasertü lantöcöt nyújtanak, gyógyszeröri gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.

Nöknök külön váróterem.

Saját gyártmányu Vas- és rézbutorok

Rézagy — — — 45.— frt
Vasagy matracscazal 8.50 „
Gyermekagy — — 11.50 „
Sodronyagy-betét 3.50 „
Vas- és rézbutorok gyártárában. 28048

WEISZ LIPOT

Király-utca 99. szám

TELEFON 57—62.

Villamos világítás

saját dynamóval, lakóháznak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Arajánlat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gartner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

A dand
teszék
gye.nl.

VALÓ

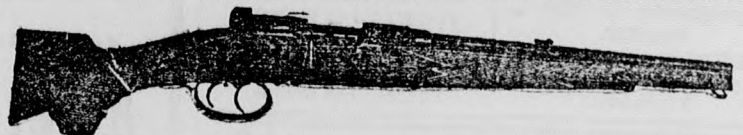
di francia külföldi
gosszögek (óvzard)
csakis

F. BERGUERANFILS
leghiresebb párisi
gyárosötü legöbnyö-
sebbes beszeresötü

Polgár Sándornál

Budapest, VI. ker.,
Ersebet-kürtü 50.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vadászoknak!

Kiváló szakértök által belött és elismert egy és kétsövü vadászfegyvereket, flöberteket, karabélyokat, cöllövö fegyvereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

árfelemelés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

FÖNYER ESETLEG **1.000.000** KORONA

Adél	13381
Agnes	4663
Amália	11574
Anna	4248
Aranka	63476
Berta	68271
Boris	73845
Cecil	66431
Dóra	68318
Emma	68437
Eva	68303
Erzsi	191301
Etel	65379
Flora	63480
Frida	55931
Gizi	5162
Ilona	5192
Iren	78821
Irma	55471
Janka	45716
Jolan	69099
Juliska	69092
Judit	11888
Katalin	11890

Klára	78207
Klotild	11871
Laura	11854
Leoko	45095
Lidia	91367
Lina	92974
Lujza	94082
Mabvin	63868
Margit	55471
Matild	53949
Nelli	8757
Netti	101303
Olga	11572
Paula	75301
Piroska	11864
Roza	73826
Sári	12805
Teréz	13391
Valéria	11557
Verona	5169
Viktória	69086
Vilma	68306
Zseni	68301
Zsófia	68262

Adolf	101892
Agoston	101801
Aladár	75468
Albert	63236
Andor	22744
András	23891
Antal	22740
Árpád	9298
Arthur	101303
Bálint	74573
Béla	24423
Bertalan	24419
Dávid	74547
Dénes	24414
Dezso	23888
Ede	100779
Elek	9042
Elemér	8705
Ferdinánd	74533
Ferencz	101313
Friyes	96593
Gábor	74526
György	6230
Gyula	5195
Henrik	98530
Hermann	63898

Imre	96583
István	96570
János	11495
Jenő	94090
József	95242
Kálmán	50086
Károly	11499
Lajos	7111
László	13376
Lipót	65278
Márton	68252
Mátyás	68322
Mihály	68431
Mór	95244
Otto	50052
Ödön	51780
Pál	101318
Péter	45051
Samu	58930
Sándor	11870
Tamás	11877
Tivadar	5511
Vilmos	39034
Zoltán	38518
Zsigm.	101306

HUZÁS NOVEMBER 19 és 21.

SORSJEGYÁRAK: 1/12 K, 1/2 6 K, 1/4 B, 1/8 150

DÖRGE BANK R.T. BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS U. 4

KÁLYHAVÉDŐK

szeneskosarak, kályhagarnitúrok, kályha-
hácrnyók, tepsők, szamovárok legol-
csóbban és das választékban kaphatók

GUTTMANN L.

Bpest, IV., Városház-u. 2.

(Kossuth Lajos-utca sarok.)

TELEFON 16.

TELEFON 16.

Acetylen világítás

50% gázmegtakarítás érhető el.

ha Kelemen Alfréd és Társa acetylenvilágítás berendezés
vállalatnál Budapest, VIII., Köztemető-ut 12.

„Carbid a vízben”

rendszerű világítási telepet rendel meg! E fényes világítás-
nál egy 32 gyertyafényű láng óránként maximum 2 1/2 fillérbe
kerül. — Jutányos árak és kedvező fizetési feltételek! Ár-
jegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

Titkos betegségek

biztos és leküszöböltes meggyógyítására óriási tapasztalatai
följán legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvosnádor specialista.

Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a nemi szervek,
belső vagy külső húrtünet, vizelési nehézségeket, hólyag-
bajt, fekélyeket, syphilit, ideg- és hátszervi megbetegedéseket és bármily
női betegségeket.

Budapest, 12., Karoly-körút 10. I. emelet.

Rendel. ó. e. 10-4 és este 6-8 óráig.

Videkioktól levél útján is biztos eredményre gyógykezelés
és gyógyszerrel is gondoskodik. — Nékiak külön váróterem.
külön kijáratt.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

**JEGYGYÜRÜK,
NÁSZAJÁNDÉK-
TÁRGYAK**

**A LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN**

ÉRSZERESZ-és MŰÖRÁS-
üzletében szerezhettek meg.

BUDAPEST, Erzsébetkörút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazda
tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi
és bujakóros osztályán való működése alatt számos
éven át szerzett.

Dr. FABINYI

speczialista nemi bajokban
emeritált kórházi orvos

nemi betegséget

(hugyosfolyást ebeket, syphilit stb.)
Impotentiát (férfiúi gyengeség
megidősebbeknél is meglepő eredményre, a rendszer
foglalkozás megzavarása nélkül.

Biztos siker fölött a honorarium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszerrel.

Rendelés: ó. e. 9-3-ig és este 6-8-ig.

Budapesten, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(A Pannónia szállóval szemben)
Aljáró ház. — Bejáratt a lépcsőnél. — Külön várószobák.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Magán építőiparosiskola előkészítő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerepny díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vágtólózet igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Pótvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészítő (hölgyeket is) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbeléget kérek. 7808

Rekedtség
biztos és kellemes orvossága a Réthy-féle cizorka, 60 fillérért mindent kapható. 721k

Kézimunka
hímzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-utca 46. szám. 27903

Téli
csemegé fajsúlyú fagymentes csomagolással postakoszorúként 2,40, 25 kilónként 10 kor. téli nemes fajták különleges példányok vegyesen másanként 32 korért, kosaraként 2,40 óriás és nemes birsalmát 25 kilónként 6 korért, postakoszorúként 2 K. Fajborokot hektoliterenként 24 nagybani vételnél 18 korért. Szabó Csongrádról.

Mézédes
léli fajsúlyú fagymenteseket mázsánként 32 K. téli különleges fajtáknak csakis válogatott zamatú példányokat mázsánként 24, 28, 32 és 36 korért, óriás birsalmát 25 korért, posta kosaraként bármelyikből 2,40 téli korért 3,20 fajborokot hektoliterenként 24 korért nagybani vételnél 20 K-ért. Gyümölcskiv. Csongrádról.

Házilag
fűzött csukorédes kajszai baracklékvárnak és különleges birsalma-sajtnak kilóját 2 korért, mézédés szilvalekvárnak 1 kor., papirhéjú diót posta szálonként 3,50 korért szállítja Szabó Csongrádról.

Ananász
barack lékvárnak és kiváló finom birsalma-sajtnak kilóját 2 korért, Házilag fűzött mézédés szilvalekvárnak 1 korért. Papirhéjú diót postaszálonként 3,50 korért szállítja. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Butor
részlete is minden lezárt állapotban kapható a Butor-Udvarban Budapest, VII., Eötvös-u. 17. (Áncsaló-utca mellett) Árjegyzék ingyen.

Pénzszekrények
és amerikai irrodabutorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5.

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatalember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgálatot leeszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Azonnali pénz-
előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket, autóbilit és kereskedelmi árut, száraz rak-tárainkban utólagos díj-fizetéssel és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi,
polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít „Magáninulok Előkészítője” Rottenbiller-utca 1. 9239

12 drb. Makart-
fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinét, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 1,50 a legszebb kivitelben

HERZ fényképésznél,
Budapest, Rakoczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Gépészeket
eséplés idejére ugyszintén gazdasági személyzetet, szakértelmet és jószágságot teljes felelősséget vállalok a hely adó urak részére teljesen költség és díjmentesen ajánl Krakauer Armin Budapest, Nagymező-utca 25. Telefon 84-67.

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szak-tanulmányok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1893-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezégekkel s más hirdetésünket utazó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Modern urasági butorok
alkalmi vétele és eladása hátó-, ebédő-, szalón-uriszoba és irodalmi teljes berendezések. Dus raktár szönyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas-és réz-butorokban. GROSZ SÁNDOR és társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ez előtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági érvénytelenség és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások ütemek feltűnés nélküli megfigyelését a el-tűnt egyének és növekvő levél irónak ki-nyomozását, bel és külföldön. Barna László János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 109-52. 28587

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban. Al-lendő nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Szaktanárok
vezetése alatt előkészítettnek felelősséggel, legrovidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikerrel, vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemi végzetek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reálisiskolai tanulók, javító- vagy pót-vizsgákra és mindenféle magánvizsgára. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. 3. ajtószám.

A legelőnyösebb részletfizetésre **zongorát, pianinót, czim balmot, hegedűt**

kézpénzbeni áron a leg-újabb rendszerű **bankkittel** utján kizárólag csakis Reményi vagy magyar hang-szerelvény. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 98. szám.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem. SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő BUDAPEST, Sip utca 8. sz.

SZENZACZIÓS KÖNYV! IRODALMI CSEMEGE! A nem kérdések és a társadalom.
Tartalom: I. A bovezelés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitúció világa. VI. A jóvá térés — Fényes László, a teljes magyar publicista, ezt a kérdést gyönyörű realizmussal rajzolja meg, az igazságnak teljesen megfelelő őszinteséggel és bátorsággal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igazi bizonyíték az, mikép hihetetlen gyorsan kelt el az első öt kiadás 40.000 példány. És már a hatodik kiadás. A 14. sűrűn nyomott oldalas könyv ára börtömben is be-küldhető. Kapható a „Molnár- és Lapja” könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 42.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvevőtanai államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Róza-u. 44.) Ne tévesztse össze más hirdetéssel

«Fidelitas» magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Hajfestő-fésű
egyszerű felállítás alatt festi és vagy vörös hajat valódi szőke, barnára, vagy feketeire! Teljesen ártalmatlan! Évekig használható! Ezeket használhat. Egy darab ára 5 korona. Szétküldés: SCHOLLER J. Állal. Bécs, I. Kurzbaugasse 41K.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem. Singer Jakob ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán

Elsőrendű **SINGER** varrógépeket nagybani eredeti gyártású 75 koronától feljebb és minden ár-csökkentéssel havi 8-10 korona ösztönözéssel szállítunk 10 évi jótállással. Láng Jakab és Fia varrógép és kerékpár nagy-kereskedők Budapest, VII., József-körút 41. Fő-üzlet: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és börtömben. Üzenettel nem dovoznak.

Ajtók és ablakok
rég és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvas rácsok, korlátok, keramittlapok, Kohlhelmi lapok olcsón kaphatók Kelemen Mór, épület-bontás vállalkozó Budapest, Mádor-u. 72-74. Ajtó üzlet Sziget-ut 5.

BUTOROK
hátó-, ebédő-, szalón-berendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések és mahagoni butorok, szönyegek és függönyök valódi angol bőrgarnitúrák eladása és vétele. Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. szám I. emelet 26k Szegény-utca sarkán.

Legszebb és legértékesebb **KARÁCSONYI AJÁNDÉK**

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerősét egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az

Erzsébet király- asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszereknek eredeti kézíratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királyné élet-történetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legjelesebb írónk tollából. A mű számos rajzzal és melléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vázson díszkötésben, a királyné sikerült relief arcképevel **ára 20 korona.**

Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a «Petőfi társaság» megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vázson díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona.

Mind a két díszmű egyszerre megrendelve csak 30 kor. Megrendelhető az Erzsébet Királyné Album kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50. Megrendelések utánvéttel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében pontosan eszközölhetnek. Könyvgyőzők helyben és vidéken felvételnek.

Gépészet
erőmű állandó rovata van a be-fektetett meglehetősen „Molnár- és Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és ma utóváltvány számok ingyen küldenek azoknak, akik levelezőlapon közlik. Minthogy ebben a rovatban a legjobb technikai utasítások kívül mindaz előfordul, amire gépészeknek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorosoknak, fűtő-technikusoknak, gépgyári munkásoknak az üzemből és azon kívül szükséges van, emellett a valóságos elméleti kérdéseket nyilatkozni arról a rovatról azok, akik megismer-ték. A hetilap ára egész évre 8 kor. félévére 4 kor. 28978

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészítő biztossággal

Dr. Erős Vilmos
Jogi szemináriuma, Budapest, Messelényi-utca 18 szám.

Légszesz és villamos csillárok
legelőnyösebben szereshetők be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyár-ban, Budapest, VI. ker., Desseffy-u. 9-11.

30 forint. Varrógépek
egy új valódi család SINGER varrógép árjegyzéknyel 5 évi jótállással csakis SINGER A.

műgépésznél Budapest, Füzöl-tető Akácia-utca 65. Minden nemű varrógépek javítását legutányosabb árban elvég-zik. Árjegyzék ingyen.

INGYEN DRAGÁBA, MINY. NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYTASOK
KÖNYV EGY ÉLTNAGYSÁGI KÉPEZ 5 KORONÁRÉV DÍZES PASZPARTYVAL 55-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES
OLAJKEP
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISZELÉS MINDENKÉPP FELVÉTELNEK
SYAVASSAI
MINDEN IRÁNYBAN RÁFAEL FÉNYKÉPÉRTŐ MŰTÁRSZÁM BUDAPEST, VII. ROTTENBILÉTER-UTCA KÖNYVTÁRA A FÜZÖL-TETŐ PÁRSZÁM MEGHATÁROZOTT NAGYSÁGBAN GYÖZMÉLVÉL; KERESZTTEL C. ARANY-ÉREMMEL.